

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ
ТА ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРАХ ЛИТОВСЬКОЇ
РЕСПУБЛІКИ ПІСЛЯ 2022 РОКУ**

Студента 4 курсу
денної форми навчання
Зражевського Арсенія
Романовича

Науковий керівник:
канд. історичних наук,
ст. викл. кафедри
міжнародних відносин
Баранова Н.В.

Київ – 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.....	8
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження.....	12
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ «НОВОЇ» ХВИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МІГРАЦІЇ ДО ЛИТВИ....	16
2.1. Концептуалізація понять «військової міграції» та «тимчасового захисту» у міжнародно-правовому контексті. Концептуалізація понять «діаспора» та «нова діаспора» щодо українських громад за кордоном.....	16
2.2. Соціально-демографічний портрет українських громадян, які прибули до Литви після 24 лютого 2022 року.....	22
2.3. Правові та соціальні умови інтеграції «нової» діаспори в литовське суспільство. Аналіз інституційної бази Литовської Республіки для підтримки українських мігрантів.....	27
РОЗДІЛ 3. СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	34
3.1. Організація культурно-мистецьких заходів та фестивалів. Співпраця з литовською культурною та мистецькою спільнотою.....	34
3.2. Створення та функціонування українських денних та недільних шкіл, а також освітніх центрів у Литві.....	42
3.3. Релігійне життя української громади в Литві та діяльність Парафії Пресвятої Трійці УГКЦ.....	51
3.4. Діяльність діаспори у сфері гуманітарної допомоги Україні та її координація з литовськими НДО.....	57
РОЗДІЛ 4. ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ ДІАСПОРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ.....	62
4.1. Громадсько-політична діяльність діаспори: організація мітингів, демонстрацій та інших акцій на підтримку України.....	62
4.2. Співпраця українських активістів з литовськими політиками, Сеймом та Урядом (лобіювання рішень щодо підтримки України).....	69
4.3. Виклики та перспективи політичної суб'єктності української діаспори у литовському суспільстві.....	75
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	90

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ

ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ВВП	Внутрішній валовий продукт
ГО	Громадська організація
ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	Засоби масової інформації
ЗНО	Зовнішнє незалежне оцінювання
ЗСУ	Збройні Сили України
ЛР	Литовська Республіка
МОМ	Міжнародна організація з міграції
МО	Міністерство оборони
МОН	Міністерство освіти і науки України
МУШ	Міжнародна українська школа
НАТО	Організація Північноатлантичного договору (Північноатлантичний альянс)
НМТ	Національний мультипредметний тест
НДО	Недержавна організація
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ПЦУ	Православна церква України
США	Сполучені Штати Америки
РПЦ	Російська православна церква
РФ	Російська Федерація
УГКЦ	Українська греко-католицька церква
УВКБ ООН	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців
УПЦ (МП)	Українська православна церква (Московського патріархату)
DTX	Displacement Tracking Matrix (Матриця відстеження переміщень)
FPV	First-Person View (Вид від першого обличчя)
GPM	Gyventojų pajamų mokestis (податок на доходи фізичних осіб)
IOM	International Organization for Migration (Міжнародна організація з міграції)
LP	Laisvės Partija (Партія Свободи)
LS	Liberalų sąjūdis (Союз лібералів)
LSDP	Lietuvos socialdemokratų partija (Партія соціал-демократів Литви)
SEIS	Socio-Economic Insights Survey (соціально-економічне опитування)
TS-LKD	Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (Союз Батьківщини – Християнські демократи Литви)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (Управління Верховного комісара ООН у справах біженців) Ukrainian Youth Group in Lithuania (Українська молодіжна група в Литві)
VŠĮ	Viešoji įstaiga (громадська установа)

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року спричинило найбільше вимушене переміщення людей у Європі з часів Другої світової війни. Понад 6,2 мільйона українських громадян виїхали за кордон, і Литовська Республіка стала одним із ключових пунктів їхнього призначення: станом на 2026 рік у країні перебуває від 77 до 91 тисячі українців – понад 2,5% населення, що робить їх найбільшою іноземною спільнотою в Литві¹.

Попри масштаб явища, діяльність «нової» хвилі діаспори, її культурні, освітні, релігійні та політичні аспекти в литовському контексті залишаються малодослідженими як в українській, так і в зарубіжній науковій літературі. Між тим, Литва є одним із найпослідовніших союзників України в межах ЄС і НАТО, що надає литовському кейсу особливого значення для розуміння механізмів діаспорного лобіювання та «м'якої сили» в умовах збройного конфлікту. Додаткової актуальності темі надає наближення кінця терміну дії режиму тимчасового захисту (4 березня 2027 року), що ставить відкрите питання про майбутній правовий статус і форми присутності української громади в Литві.

Об'єктом дослідження є українська діаспора в Литовській Республіці, що сформувалася як соціально-політична та культурна спільнота внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну після 2022 року.

Предметом дослідження є соціокультурна та політична діяльність української діаспори в Литовській Республіці після 2022 року; механізми збереження ідентичності, взаємодія з литовськими державними та громадськими інституціями, реалізація політичного впливу.

Метою дослідження є комплексне дослідження діяльності «нової» української діаспори в Литовській Республіці після 2022 року в соціокультурній та політичній сферах, визначення її ролі у збереженні

---

¹ UNHCR (2024). Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024.

національної ідентичності, підтримці України та формуванні двосторонніх українсько-литовських відносин.

Задля досягнення поставленої мети, було поставлено такі дослідницькі завдання:

1. Розкрити стан наукової розробки проблеми та охарактеризувати джерельну базу дослідження.
2. Концептуалізувати поняття «військова міграція», «тимчасовий захист», «діаспора» та «нова діаспора».
3. Проаналізувати соціально-демографічний портрет українських переселенців, які прибули до Литви після 24 лютого 2022 року.
4. Охарактеризувати правові та соціальні умови інтеграції «нової» української діаспори в литовське суспільство та інституційну базу їхньої підтримки.
5. Дослідити соціокультурну діяльність діаспори як інструмент збереження ідентичності: культурно-мистецькі заходи, освітні установи, релігійне життя, гуманітарну допомогу.
6. Висвітлити політичну активність діаспори – від публічних акцій до лобювання рішень у Сеймі та Уряді Литви.
7. Визначити виклики та перспективи політичної суб'єктності українців у литовському суспільстві.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період з 24 лютого 2022 року (початок повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України та початок процесу міграції українців внаслідок цього) до травня 2026 року (час завершення дослідження).

Географічні межі дослідження обмежені територією Литовської Республіки з акцентом на місто Вільнюс як столицю та центр діаспорної активності.

Методологічну основу дослідження складають загальнофілософські, загальнотеоретичні та прикладні методи. Із загальнофілософських методів, використовується діалектичний метод (діаспорну активність було розглянуто

в її розвитку та взаємозв'язку з українським, литовським та загальним геополітичним контекстом) та системний підхід (діаспору було розглянуто як загальний об'єкт, цілісну систему та єдиного актора, всередині якого різні частини діють як одне ціле).

Серед загальнотеоретичних методів, було використано порівняльний метод (для порівняння так званих «старої» та «нової» діаспор, аналізу литовського досвіду українців порівняно із іншими країнами світу); аналіз (розкладення загальнодіаспорної діяльності на окремі складові: суспільну, культурну, політичну, гуманітарну); синтез (формулювання висновків щодо ефективності діяльності діаспори); класифікація та типологізація.

Серед прикладних методів, використано контент-аналіз; «case study» (для індивідуального вивчення діяльності організацій, шкіл, акцій); хронологічний метод (для викладу динаміки розвитку діаспори); кількісний аналіз (для аналізу статистичних даних).

Теоретичну основу дослідження становлять концепції «діаспори» В. Сафрана², «м'якої сили» Дж. Ная³, моделі «змішаної міграції» Н. ван Гіра⁴, «міграції як зброї» К. М. Грінгілл⁵, а також типологія діаспор Р. Коена⁶.

Тематика дослідження є відносно новою, проте активно вивчається міжнародними організаціями (ІОМ, UNHCR) та низкою литовських і зарубіжних науковців (Д. Будріте, В. Даволюте, Р. Урбанавіче та ін.). Джерельну базу роботи складають 148 матеріалів, серед яких нормативно-правові акти ЄС та Литви, статистичні дані (зокрема Департаменту міграції

---

² Safran, W. (1991). *Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return*. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83–99

³ Nye, J.S. (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. *Public Affairs*, New York.

⁴ Van Hear, N., Brubaker, R., Bessa T. (2009, квітень). *Human Development 2009/20. Managing Mobility for Human Development: The Growing Salience of Mixed Migration* [Аналітична довідка]. United Nations Development Programme.

⁵ Greenhill, K. M. (2008). *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*. *Civil Wars*, 10(1).

⁶ Cohen, R. (1997/2022). *Global Diasporas: An Introduction (3rd ed.)*. Routledge.

Литви), звіти міжнародних організацій, матеріали ЗМІ та офіційні ресурси українських організацій і громадських ініціатив.

Основні положення та висновки бакалаврської роботи пройшли апробацію під час VI студентської наукової конференції «Актуальні проблеми міжнародних відносин» 21 травня 2026 року.

Структура роботи Бакалаврська робота складається зі вступу, списку умовних скорочень, чотирьох розділів (з 12 підрозділами), висновків та списку використаних джерел та літератури (148 позицій). Перший розділ присвячений теоретико-методологічним засадам дослідження, аналізу стану наукової розробки проблеми та джерельної бази дослідження. Другий розділ присвячено концептуалізації ключових понять роботи, аналізу соціально-демографічного портрету українських переселенців у Литві та правових і соціальних умов їхньої інтеграції. У третьому розділі розкрито соціокультурну діяльність діаспори в мистецькій, освітній, релігійній та гуманітарній сферах. Четвертий розділ аналізує політичну активність діаспори. Загальний обсяг основної частини роботи складає 87 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Тема діяльності «нових» українських діаспор (а особливо, української діаспори в Литві) після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України є відносно новою для наукового дискурсу. У першу чергу, цьому сприяє порівняно невеликий часовий проміжок між початком широкомасштабної війни (лютий 2022 року) та, власне, завершенням дослідження (травень 2026 року). По-друге, важливим фактором для відсутності широкого спектру досліджень на таку тему є геополітична та соціокультурна позиція Литовської Республіки як країни Балтії та членкині Європейського Союзу та НАТО. Часто в дослідженнях розглядається українська діаспора в країнах Балтії загалом (без врахування унікального литовського, латвійського та естонського досвіду) або українська діаспора в Литві в масштабах всього Євросоюзу. Крім того, суттєвим фактором є фактична відсутність українських спеціалістів зі знанням литовської мови, а також обмежена кількість литовських науковців, що володіють українською, що так само обмежує можливості для ґрунтовного розгляду теми.

Неможливо не підкреслити суттєвий внесок міжнародних організацій, що опікуються мігрантами та біженцями в дослідження теми «нової» української діаспори в Литві після 2022 року. Наприклад, серія звітів «Ukraine Crisis Response: Surveys with Refugees from Ukraine» від Міжнародної організації з міграції (ІОМ) провела аналіз результатів авторських соціопитувань українських біженців у Литві (а також ще 10 країнах Європи) з метою оцінки ситуації та актуальних проблем для спільноти. Схожі звіти традиційно складаються й Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), де згідно з даними опитувань від ІОМ та Литовського комітету Червоного Хреста, проводиться аналіз становища українських переселенців в рамках Socio-Economic Insights Survey (SEIS). Як UNHCR, так

й ІОМ розглядають ситуацію в Литві окремо від інших країн, що надає їм наочності та унікальності.

Також, питання, що розглядаються в цій роботі, було ґрунтовно розглянуто в науковій статті «Experiences and challenges of refugees from Ukraine in accessing healthcare and social services during their integration in Lithuania» від Р. Урбанавіче, Р. А. Ель-Араб, В. Гендріксон та інших; звіті «Adaptation and Integration of Ukrainian migrants in Lithuania» від А. Ткачук, С. Кострикіної та Т. Янялюнаса.

Опосередковано тематику роботи було розглянуто й у низці інших робіт. Український досвід та вплив українських біженців на внутрішню політику Литовської Республіки було розглянуто Д. Будріте та В. Даволюте в «Continuity or change? The Russo-Ukrainian war and decolonization of memory in Lithuania», а також Й. Улінскайте в «Lithuanian populist far-right (in)security discourse during the European Parliament elections in the face of Russia's war against Ukraine» і Й. Салігою в статті «Echoes of War in Lithuania», опублікованій в «Transform Review: In Times of War». Український досвід у Литві в порівнянні з іншими країнами Європи розглянуто К. Требешем та Т. Нішікавою в огляді «Europe steps up: Ukraine support after four years of war».

Діаспори та спільноти мігрантів загалом було розглянуто в широкому спектрі робіт, серед яких у цій роботі було використано доробок М. Койнової, В. Сафрана, Р. Баубьока та Р. Коена. При цьому, вони не наводили конкретно український досвід як приклад, що можна пояснити тим, що їхні роботи було написано до вторгнення Росії до України.

Таким чином, вивчення цієї теми вже активно проводиться (а особливо, литовськими дослідниками), при цьому, вона лишається відносно новою через відсутність навчальних посібників, монографій чи інших великих за обсягом робіт, написаних на цю тему.

Щодо джерельної бази дослідження, у роботі було використано 148 різноманітних матеріалів, які можна систематизувати на шість груп.

До першої групи належать міжнародні та національні нормативно-правові акти. Серед них, Директива Ради ЄС 2001/55/ЄС про тимчасовий захист та відповідні рішення Ради ЄС 2022/382, Конвенція ООН про статус біженців 1951 року, Закон Литовської Республіки про правовий статус іноземців (2004, зі змінами 2024 року), Закон про національні меншини (2024), Конституція Литовської Республіки (1992), Закон України про множинне громадянство (2025), договір між Урядом Литви та Вселенським патріархатом (2023), а також відповідний наказ Міністерства освіти, науки і спорту Литви щодо дозволу на проведення освітнього процесу за українською програмою. Нормативно-правові акти є базовим інструментом для розуміння правового середовища, в якому функціонує діаспора та литовські інституції.

Другу групу складають офіційні статистичні та аналітичні матеріали державних органів Литовської Республіки. Центральне місце серед них посідають дані Офіційного порталу статистики Литви (*Valstybės duomenų agentūra*, розділ «*Karo pabėgėliai iš Ukrainos*»), що забезпечують поточну кількісну картину присутності українців у Литві з розбивкою за регіонами, віком та статтю. Додатково залучалися матеріали Департаменту міграції при Міністерстві внутрішніх справ, Служби зайнятості (*Užimtumo Tarnyba*), Центру оцінки якості вищої освіти (*SKVC*), Міністерства освіти, науки та спорту та Міністерства оборони Литви. З цих джерел, в основному, бралася статистична інформація.

Третю групу становлять звіти та аналітичні довідки міжнародних організацій. Ключову роль тут відіграють вищезгадані *Socio-Economic Insights Survey* та *Ukraine Crisis Response* від UNHCR та IOM відповідно. Крім того, використано звіти Міністерства соціального захисту та праці Литви, дані *eurinions*, тощо. Звіти міжнародних організацій є найбільш методологічно стандартизованими джерелами і дозволяють порівнювати литовський досвід із загальноєвропейськими тенденціями.

Четверту і найбільшу за обсягом групу (80 одиниць з 148) складають матеріали засобів масової інформації – як литовські (*LRT.lt*, *15min.lt*, *Delfi.lt*,

Bernardinai.lt, TV3.lt), так і українськомовні («Мілітарний», «Європейська правда», Укрінформ). Ці матеріали є незамінними для реконструкції конкретних подій: відкриття організацій та шкіл, перебігу акцій і протестів, виникнення скандалів і суперечок навколо окремих установ. При цьому, існує певний рівень заангажованості, на який так само треба зважати.

П'яту групу утворюють матеріали офіційних сайтів і сторінок у соціальних мережах організацій, установ та громадських діячів. До неї належать Facebook-сторінки Українського Центру, Посольства України в Литві, релігійних громад греко-католиків та православних юрисдикцій, Instagram-сторінка UYGL, офіційні сайти шкіл МУШ, «Gravitas schola», «Charkivo mokykla Gravitacija» та «Rytų Europos mokykla», а також сайти «Blue/Yellow», «Stiprūs kartu», «Vilniaus Vorai», MiCenter IOM Lithuania та інших організацій. Ця група є першоджерелом для дослідження актуальної діяльності громадських структур і часто єдиним документальним свідченням конкретних заходів та ініціатив. Методологічне обмеження тут полягає в неповноті архівування та можливому видаленні публікацій, що ускладнює верифікацію.

Шосту групу складають реєстри та тематичні бази даних: платформа «Асії Jums!» з даними щодо розподілу 1,2% податку на прибутку між недержавними організаціями по самоврядуваннях Литви, юридичний реєстр Rekvizitai.lt, що містить дані про реєстрацію організацій, а також база Kiel Ukraine Support Tracker Кільського інституту світової економіки з порівняльними даними про обсяги підтримки України країнами-донорами.

Таким чином, джерельна база дослідження є різноманітною та різноплановою: залучено статичні дані, опитування громадськості, нормативно-правові акти, дані організацій, груп, спільнот та засобів масової інформації. При цьому, залучення широкого масиву даних пояснюється рухомістю та динамічністю спільноти, неможливістю використання лише офіційних та наукових джерел для опису таких процесів, як соціальне та

культурне життя громади. Поєднання формальних та неформальних джерел забезпечує повноту та актуальність викладеного матеріалу.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

Роботу було написано із використанням численних понять та методів, притаманних дослідженням міжнародних відносин, національних меншин та експатріантних спільнот загалом.

Ключовими термінами та науковими поняттями, що використано в цій роботі є «діаспора», «нова діаспора» (а також протилежна до неї «стара діаспора»), «військова міграція» та «тимчасовий захист». Їхнє використання розглядається, аналізується та обґрунтовується в розділі 2.1 цієї роботи.

Поняття «діаспора» цією роботою розглядається в його найширшому розумінні, як спільнота, що пройшла процес так званого «розсіювання» (розселення до третіх країн) з власної території. Її ключовими характеристиками є збереження колективної пам'яті та так званого «міфу» (власного уявлення чи концепції) про батьківщину, а також відчуття відмінності від спільноти, що є титульною на певній території⁷⁸⁹. Для концептуалізації цього поняття було використано роботи Вільяма Сафрана, Робіна Коена та Роджера Брубейкера. Поняття «стара діаспора» використовується на позначення українських спільнот за кордоном, що сформувалися внаслідок першої-четвертої хвиль міграції українців за кордон. Концепція «нової діаспори» ж використовується переважно для опису спільноти, сформованої в Литві та інших країнах, внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації до України в 2022 році та міграційної кризи, спричиненої ним.

Поняття «військова міграція» використовується на позначення осіб, вимушених покинути територію власної країни через війну чи інший збройний конфлікт. Воно додатково розглядається через концепцію «змішаної міграції»

⁷ Cohen, R. (1997/2022). *Global Diasporas: An Introduction (3rd ed.)*. Routledge.

⁸ Safran, W. (1991). Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83–99

⁹ Brubaker, R. (2005). The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies*, 28(1), 1–19.

Ніколаса ван Гіра (що пояснює міграцію сумішню військових та цивільних причин, як-от матеріальних)¹⁰, а також «міграції як зброї» Келлі М. Грінгілл (міграційна криза використовується як інструмент тиску як на країну розсіювання, так і на приймаючі країни)¹¹.

У роботі також на протиставлення поняттю «статус біженця» згідно з Женевською конвенцією 1951 року та протоколом 1967 року до неї, використовується поняття «тимчасовий захист», впроваджене Директивою 2001/55/ЕС. Згідно з нею, «тимчасовий захист» – процедура виняткового характеру для забезпечення у разі масового або неминучого масового напливу переміщених осіб із третіх країн, які не можуть повернутися до країни свого походження, негайного тимчасового захисту таких осіб, особливо якщо існує ризик того, що система притулку не зможе впоратися із таким напливом без негативних наслідків для свого ефективного функціонування, інтересів відповідних осіб, а також інших осіб, які просять про надання захисту¹².

Використано також і концепцію «м'якої сили» Джозефа Ная як інструмент аналізу діяльності українських діаспорних діячів та організацій (як-от Українського Центру) як форми культурної дипломатії¹³. Поняття «політична суб'єктність» вживається для позначення здатності діаспори відстоювати свої інтереси в публічному та інституційному просторі приймаючої країни, тобто Литви.

Методологічну основу дослідження становлять загальнофілософські, загальнотеоретичні та прикладні методи. Із загальнофілософських методів, активно використовується діалектичний метод: діаспорну активність було

---

¹⁰ Van Hear, N., Brubaker, R., Bessa T. (2009, квітень). *Human Development 2009/20. Managing Mobility for Human Development: The Growing Salience of Mixed Migration* [Аналітична довідка]. United Nations Development Programme.

¹¹ Greenhill, K. M. (2008). *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*. *Civil Wars*, 10(1).

¹² Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. (2001, 20 липня).

¹³ Nye, J.S. (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, New York.

розглянуто в її розвитку та взаємозв'язку з українським, литовським та загальним геополітичним контекстом. Це дозволило простежити процес переходу діяльності спільноти від стихійної та ситуаційної до системної та послідовної, від тимчасового явища до постійного актора литовської політики. Також було використано системний підхід, коли діаспору було розглянуто як загальний об'єкт, цілісну систему та єдиного актора, всередині якого різні частини (організації, освітні заклади, релігійні громади та активісти) діють як одне ціле.

Серед загальнотеоретичних методів, було використано порівняльний метод – для порівняння так званих «старої» та «нової» діаспор, різних напрямів їх діяльності, аналізу литовського досвіду українців порівняно із іншими країнами Європи та світу. Метод аналізу дозволив розкласти загальнодіаспорну діяльність на окремі складові: суспільну, культурну, політичну, гуманітарну, тощо. Метод синтезу дозволив сформулювати загальні висновки щодо ефективності діяльності діаспори. Для упорядкування ключових понять та явищ використано методи класифікації та типологізації.

Було використано й прикладні методи. Найактивніше використано контент-аналіз – майже всю інформацію в роботі було взято з першоджерел: матеріалів засобів масової інформації, сторінок та груп у соціальних мережах, звітів та аналітичних довідок міжнародних організацій (UNHCR, IOM, MOM), литовських державних реєстрів. Метод «case study» найбільше використано в третьому розділі для індивідуального вивчення діяльності організацій (Український Центр, фонд «Blue/Yellow»), шкіл (Міжнародна українська школа, «Героям Слава»), акцій, тощо. Хронологічний метод використано для викладу динаміки розвитку діаспори від 2022 року до травня 2026 року. Кількісний аналіз використано для аналізу статистичних даних щодо кількості переселенців, їхнього соціально-демографічного профілю, тощо.

Таким чином, зважаючи на міждисциплінарний характер дослідження, в якому перетинаються елементи міжнародних відносин, культурології, правознавства та політології, було залучено численні загальнотеоретичні,

загальнофілософські та прикладні методи дослідження. Ключовими поняттями в роботі є «діаспора», «нова діаспора», «військова міграція», «тимчасовий захист», «біженець», «м'яка сила» та «політична суб'єктність».

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ «НОВОЇ» ХВИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МІГРАЦІЇ ДО ЛИТВИ

2.1. Концептуалізація «військової міграції» та «тимчасового захисту» у міжнародно-правовому контексті. Концептуалізація понять «діаспора» та «нова діаспора» щодо українських громад за кордоном.

Поняття «військова міграція» (яке англійською залежно від джерела звучить як war-induced migration або forced displacement) не має загальноприйнятого й однозначно закріпленого значення в міжнародному праві. Очевидно, що ключова особливість саме такого виду міграції – її примусовість та невибірковість. Військові мігранти мігрують не через економічні чи особисті фактори, а через військові чи збройні конфлікти.

При цьому, у науковій літературі було знайдено два підходи для пояснення причин військової міграції. Модель змішаної міграції, згадана в роботі Ніколаса ван Гіра, характеризує рішення про міграцію як таке, що пов'язане не тільки з воєнними причинами, а й іншими неконфліктними причини¹⁴. Натомість, інші роботи пояснюють військову міграцію виключно як таку, що є спричиненою військовими загрозами. Таким чином, межа між поняттями «біженець» та «мігрант» часто є розмитою.

Марі Калдор описувала військову міграцію як наслідок військових конфліктів через те, що під час них цивільне населення стане не тільки жертвою, а й інструментом воєнної стратегії¹⁵. Таким чином, можна зробити висновок, що Російська Федерація використовує українських мігрантів як інструмент впливу на Україну та європейські держави, у тому числі Литву: Україна отримує довготривалу демографічну кризу, «відтік мізків» та нестачу робочої сили, а Європейський Союз – велику кількість мігрантів, що потребують захисту, освіти та робочих місць. У результаті, Росія гібридно

¹⁴ Van Hear, N., Brubaker, R., Bessa T. (2009, квітень). *Human Development 2009/20. Managing Mobility for Human Development: The Growing Salience of Mixed Migration* [Аналітична довідка]. United Nations Development Programme.

¹⁵ Kaldor, M. (1999). *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*. Polity Press.

налаштовує населення Литви та Європи проти українців та українських біженців, експлуатуючи питання міграції задля зменшення допомоги Україні. Це досить чітко вписується в концепцію стратегічно організованої міграції як зброї, розвиненої Келлі М. Грінгілл: кожен російський удар по цивільних тільки погіршує ситуацію¹⁶.

Таким чином, «військова міграція» є складним поєднанням багатьох факторів: від індивідуального вимушеного переселення, спричиненого збройним насильством та, можливо, іншими особистими факторами, до навмисно спланованої державою, терористичною організацією хвилі міграції.

Війна, розв'язана Росією, призвела до внутрішнього та зовнішнього переміщення більш, ніж восьми мільйонів українців. Для тих, хто потрапив до держав Європейського Союзу, у тому числі, Литви, основним правовим інструментом, що регулює їхній статус, є Директива Ради ЄС 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у випадку масового напливу переміщених осіб та заходи з просування рівномірного розподілу зусиль між державами-членами¹⁷. Її було прийнято після кровопролитних воєн на Балканах, а особливо в Косово й Боснії та Герцеговині з метою надання правової бази для захисту в разі війни та спричиненої нею масової міграції мешканців країн, що не входять до складу ЄС.

Згідно з директивою, тимчасовий захист – «процедура виняткового характеру, яка передбачає надання у разі масового напливу або неминучого масового напливу переміщених осіб з третіх країн, які не можуть повернутися до своєї країни походження, негайного та тимчасового захисту, зокрема якщо існує також ризик того, що система надання притулку не зможе обробити цей

---

¹⁶ Greenhill, K. M. (2008). *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*. Civil Wars, 10(1).

¹⁷ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. (2001, 20 липня).

приплив без негативних наслідків для її ефективного функціонування, в інтересах зацікавлених осіб та інших осіб, які звертаються за захистом»¹⁸.

До прийняття директиви, статус осіб, що були вимушені покинути свої домівки внаслідок війни, регулювався Конвенцією ООН про статус біженців 1951 року. При цьому, незважаючи на те, що її положення були спрямовані на захист таких людей, практичне набуття статусу біженця – складна юридична процедура, що вимагає місяців очікування, а після отримання свобода пересування та працевлаштування часто є обмеженою.

У результаті, власне Директива 2001/55/ЄС є набагато гнучкішим та практичнішим способом допомоги постраждалим. При цьому, до повномасштабного вторгнення Російської Федерації, її ніколи не було активовано, навіть під час міграційних криз 2011 та 2015 років, спричинених війнами на Близькому Сході. У литовському законодавстві директива закріплена Законом Литовської Республіки про правовий статус іноземців¹⁹.

Статус тимчасового захисту надає оперативну можливість українцям в Литві працевлаштовуватися без отримання спеціального доступу на це, користуватися освітою, медициною та іншими соціальними послугами, дає право вільно переміщатися в рамках ЄС, а також дозволяє короткострокові відвідини України 4. Її було активовано 4 березня 2022 року одноголосим рішенням Ради ЄС 2022/382, розглянутим на пропозицію Європейської Комісії. Її стандартна тривалість – один рік, але з можливістю автоматичного продовження²⁰. Її було автоматично продовжено до 4 березня 2024 року. Пізніше, її було продовжено окремими рішенням Ради ЄС в 2023, 2024, та 2025 роках. Станом на травень 2026 року, тимчасовий захист для українців надано до 4 березня 2027 року. При цьому, п'ять років – максимальний можливий

---

¹⁸ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001... (2001, 20 липня).

¹⁹ Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties Nr. IX-2206. (2004, 29 квітня).

²⁰ Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection. (2022, 4 березня).

термін дії захисту²¹, що в близькому майбутньому підійме питання статусу української діаспори у Євросоюзі та його легалізації.

Саме слово «діаспора» походить з грецької мови та означає «сіяти» або «розсіювати». Традиційно воно вживалося на позначення явища вигнання єврейського народу, згідно з біблійною традицією. У шістдесятих-сімдесятих роках минулого століття слово почали вживати на позначення представників й інших народів, чиї спільноти внаслідок конфліктів чи інших трагедій було розсіяно в інших державах (як-от вірмен).

Вільям Сафран у 1991 році запропонував значення, що «діаспора» – експатріантна меншинна спільнота. З характеристик діаспори, науковець виділив розсіювання людей або їхніх предків з їхнього місця походження у інші регіони; збереження колективної пам'яті або так званого «міфу про батьківщину»; відстороненість чи відмінність від основної частини суспільства в країні проживання; ідентифікацію з батьківщиною та сприйняття саме її як справжнього дому²².

Робін Коен деталізував цю концепцію, запропонувавши типологію діаспор за причиною переселення. Серед них, «діаспори жертв» – переселення відбулося через примусове вигнання чи масове насильство (наприклад, вищезгадані євреї чи вірмени); трудові діаспори, сформовані через трудову міграцію (індійці та пакистанці); імперські діаспори – переселення внаслідок колонізації інших народів (французи, британці, іспанці); торговельні діаспори, що переселилися через торгівлю з іншими народами (китайці, історично – ісландці) та культурні діаспори, що зберігають культуру без особливої прив'язки до батьківщини (роми)²³. За Коеном, українці в Литві є типовими представниками «діаспори жертв».

Натомість, Роджер Брубейкер у статті «The 'diaspora' diaspora» вважав, що значення діаспори не треба надто сильно розширювати, щоб не втратити

²¹ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001... (2001, 20 липня).

²² Safran, W. (1991). *Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return*. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83–99

²³ Cohen, R. (1997/2022). *Global Diasporas: An Introduction (3rd ed.)*. Routledge.

його цінності. На його думку, діаспора має мати три ключові елементи: просторове розсіювання, збереження відмінності від титульного народу та орієнтація на батьківщину²⁴.

Згідно з усіма цими концепціями, українців в Литві можна охарактеризувати як діаспору, що й відображено в назві цієї роботи. При цьому, далі в роботі терміни «біженці», «мігранти», «українці в Литві», «українці Литви» та «українська діаспора (в Литві)» використовуватимуться взаємозамінно через їхню відносну розмитість та через це, синонімічність.

При цьому, різниця між так званими «старою» та «новою» діаспорою є ключовою для вивчення українських спільнот у Литві та за кордоном. В українській науковій традиції, «старою діаспорою» прийнято називати спільноти, сформовані внаслідок першої, другої, третьої та часто й четвертої хвилі міграцій українців. «Новою діаспорою» ж називають представників п'ятої хвилі міграції: залежно від джерела, це може бути після розвалу СРСР (у 1991 році), після анексії Криму та початку війни на Донбасі (2014 рік) або вже після повномасштабного вторгнення РФ (2022 рік).

У статті Cambridge Core 2024 року наводять такі особливості нової діаспори: високий рівень комунікації з батьківщиною та іншими країнами через діджиталізацію; мінлива та мішана ідентичність; комбінація трудової міграції та вимушеного переміщення; мобільність та гнучкість. При цьому, часто межі між «старою» та «новою» діаспорою часто є розмитими та можуть поєднуватися в одній спільноті²⁵.

Говорячи про литовський контекст, «стара» українська діаспора за Коеном була переважно трудовою: більшість з представників спільноти опинилася в Литві внаслідок трудової міграції й поступового вступу в мішані шлюби з представниками місцевого населення в радянські часи, рідше – за ранньої незалежності. «Нова» ж діаспора – українці, що вимушено потрапили

---

²⁴ Brubaker, R. (2005). The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies*, 28(1), 1–19.

²⁵ Trzeszczyńska, P., Demel, G. (2024, 27 травня). Forming a Ukrainian Diaspora in Poland: Between "Common Culture," National Naturalism, and Othering. *Nationalities Papers*. Cambridge Core.

до Литовської Республіки внаслідок російського вторгнення 2022 року (рідше – внаслідок анексії Криму та війни на Донбасі 2014 року). При цьому, «нова» діаспора значно кількісно перевищує «стару»: станом на 2021 рік, у Литві проживало 14 168 осіб українського походження²⁶, а в 2026 – приблизно 77000²⁷.

Таким чином, «військова міграція» досі не має закріпленого визначення у міжнародній політичній традиції. Вона поєднує риси вимушеного переміщення з іншими типами міграції (як-от трудової) та соціально-політичними чинниками. Вона може розглядатися як інструмент тиску як на країну в стані військового конфлікту, так і на приймаючі країни. Серед українських військових мігрантів у Литві переважну більшість становлять жінки та діти.

Тимчасовий захист, впроваджений Директивою 2001/55/ЕС є правовим статусом, відмінним від статусу біженця за Женевською конвенцією та є швидшим в отриманні й ширшим в обсязі набутих прав. Для України він був активований вперше в історії 4 березня 2022 року та наразі триває до 4 березня 2027 року.

Діаспора – спільнота, яка пройшла через тривале розсіювання з території власної країни чи регіону, має колективну пам'ять та/або міф про батьківщину, та відчуває відмінність від титульної спільноти в місцевості. Цей термін є досить розмитим в актуальних реаліях, але його можна застосувати щодо громад українців за кордоном.

«Стара» українська діаспора – українці, що переселилися за кордон під час першої-четвертої хвиль міграції, у першу чергу з трудових причин. «Нова» діаспора утворилася через збройну агресію Росії проти України. Вона є більш гнучкою, флюїдною у власній ідентичності та транснаціоналізованою за

---

²⁶ Oficialiosios statistikos portalas. (2021) *Lietuvos Respublikos 2021 m. gyventojų ir būstų surašymo rezultatai*.

²⁷ Migration Department under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania. (2025, 20 березня). *Latest Migration Yearbook: Key Statistics*.

«стару» діаспору. Кількісно «нова» діаспора українців у Литві в рази перевищує представників «старої».

2.2. Соціально-демографічний портрет українських громадян, які прибули до Литви після 24 лютого 2022 року.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну спровокувало найбільше примусове переміщення людей у Європі з часів Другої світової війни. Станом на 2022 рік понад 6,2 мільйона українців шукали захисту за межами країни, і Литовська Республіка стала одним із основних пунктів призначення. Попри відсутність прямого залізничного сполучення з Україною та тривалий автобусний маршрут – близько 30 годин від Києва, Литва опинилася у полі зору переселенців завдяки збігу кількох чинників: географічної близькості, спільного досвіду окупації Росією та історії підтримки України.

Щодо чисельної динаміки переселенців, станом на 21 березня 2022 року в Литві було зареєстровано 25 000 українських біженців, серед яких майже половина – неповнолітні²⁸. До жовтня 2022 року ця кількість сягнула 67 000 осіб; денний приплив у найінтенсивніший період становив від 150 до 200 чоловік²⁹. Станом на 1 листопада 2023 року в Литві проживало близько 82 000 осіб³⁰, а приблизно на початку 2024 року було зафіксовано пік у 86 300 зареєстрованих переселенців. Надалі, на початку 2025 року, чисельність знизилася до приблизно 77 000³¹. На Офіційному порталі статистики Литви станом на травень 2026 року фігурує цифра 104 634 особи, однак сам портал застерігає, що вона є завищеною: до неї включено тих, хто використав Литву

²⁸ Jačauskas, I. (2022, 21 березня). *Lietuvoje registravosi beveik 25 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos*. 15min.lt.

²⁹ IOM. (2022, 26 жовтня). *Ukraine Response 2022 – Lithuania: Displacement Surveys (September–October 2022)* [Аналітична довідка]. ReliefWeb.

³⁰ Urbanavičė R., El Arab, R. A., Hendrixson, V. та інші. (2024, 21 жовтня) Experiences and challenges of refugees from Ukraine in accessing healthcare and social services during their integration in Lithuania. *Frontiers in Public Health*, 2024.

³¹ Migration Department under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania. (2025, 20 березня). *Latest Migration Yearbook: Key Statistics*.

як транзитну країну на шляху до Північної Європи, а також тих, хто вже повернувся до України³².

Вікова структура переселенців залишалася відносно стабільною протягом усього досліджуваного періоду. Станом на жовтень 2022 року діти до 18 років становили 36% прибулих, особи працездатного віку (18–64 роки) – 59%, люди старшого віку (65+) – 5%³³. У листопаді 2023 року ці частки майже не змінилися: 33%, 62% і 5% відповідно³⁴. Станом на травень 2026 року Офіційний портал статистики Литви фіксує 26 631 дитину (25%), 71 183 дорослих (68%) та 6 820 осіб старшого віку (6%)³⁵. Поступове скорочення частки дітей та зростання частки дорослих, ймовірно, відображає процес часткового повернення сімей з неповнолітніми дітьми до України або переїзду до інших країн ЄС.

Гендерний профіль спільноти є закономірним наслідком правового режиму воєнного стану в Україні: чоловікам призовного віку (спочатку 18–60 років, згодом – 23–60 років) заборонено залишати територію країни. За даними UNHCR SEIS 2025, жінки з дітьми становлять близько 70% усіх переселенців у Литві³⁶. Це підтверджується і непрямими показниками: за SEIS 2024, приблизно 39% сімей мають принаймні одного члена, котрий залишився в Україні³⁷ – найчастіше це чоловік або батько.

Переважає більшість переселенців прибула зі Сходу та Півдня України – регіонів найбільш інтенсивних бойових дій. За даними ІОМ DTM за січень–березень 2023 року, найбільше людей було з Харківщини (18%), Херсонщини та Донеччини (по 10%), а також Дніпропетровщини та Києва (по 9%)³⁸. У

³² Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

³³ ІОМ. (2022, 26 жовтня). *Ukraine Response 2022 – Lithuania: Displacement Surveys (September–October 2022)* [Аналітична довідка]. ReliefWeb.

³⁴ OECD. (2023, 6 січня). *What We Know About the Skills and Early Labour Market Outcomes of Refugees from Ukraine*.

³⁵ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

³⁶ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

³⁷ UNHCR (2024). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024*.

³⁸ ІОМ. (2023, 9 червня). *Ukraine Crisis Response – Lithuania: Surveys with Refugees from Ukraine (January–March 2023)*. ReliefWeb.

липні–вересні 2023 року лідували Харківщина (17%), Донеччина (12%), Запорізька область (10%), Херсонщина (9%) та Дніпропетровщина (7%)³⁹. Подальша динаміка свідчить про те, що з просуванням фронтів ліній географія відправних регіонів зміщується відповідно до зон активних бойових дій: станом на 2025–2026 роки переважають вихідці з Донеччини, Сумщини та Запорізької області.

За даними SEIS 2025, 49% учасників опитування працездатного віку мають вищу освіту (у 2024 році цей показник становив 45%). Серед осіб з вищою освітою – 58% жінок та 30% чоловіків. Водночас 21% мали спеціальну або технічну освіту, 24% – лише повну середню, 1% – не мали формальної освіти взагалі⁴⁰. Це корелюється із загальноукраїнським високим рівнем вищої освіти.

Фахова структура спільноти відзначається широкою диверсифікацією. За даними Бюро статистики Литви, серед зайнятих українців зафіксовано представників 3 363 різних професій: найбільшу частку становлять працівники торгівлі (5,98%), кулінарії та харчової промисловості (5,89%), охорони здоров'я (5,41%), менеджменту (4,93%) та будівництва (4,63%)⁴¹. Водночас, за даними UNHCR SEIS 2025, лише 50% українців були офіційно зайняті; 22% перебували в активному пошуку роботи, а 27% – поза ринком праці (до цієї категорії належать як особи, що ведуть домашнє господарство, так і ті, хто здобуває освіту або перекваліфіковується). Головною структурною перешкодою для працевлаштування залишається незнання литовської мови⁴².

Рівень матеріального добробуту всередині спільноти залишається посереднім. Станом на 2025 рік, за даними SEIS 2025, 66% учасників опитування висловлювали незадоволення рівнем доходу, а 35% були не спроможні покривати витрати на базові потреби – побутові засоби, медичні

---

³⁹ IOM. (2023, 26 жовтня). *Ukraine Crisis Response – Lithuania: Surveys with Refugees from Ukraine (July - September 2023)*. ReliefWeb.

⁴⁰ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

⁴¹ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

⁴² UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

товари, одяг або побутову техніку. 8% мігрантів (половина з них прибули в 2025 році) не могли дозволити собі навіть достатнє харчування, що менше ніж 14% у 2024 році. Соціальна підтримка охоплює лише частину спільноти: 31% переселенців повідомляли про отримання допомоги від литовських органів. У структурі виплат переважала допомога на дітей або як багатодітним родинам (46%), далі йшли пенсії (27%), виплати, пов'язані з інвалідністю (18%), знижки на оплату житла (13%) та інші виплати (7%)⁴³.

Одним із ключових індикаторів інтеграційного поступу є динаміка засвоєння литовської мови. За даними SEIS, частка переселенців з бодай базовими знаннями литовської зросла з 26% у 2024 році до 34% у 2025 році⁴⁴. Паралельно змінюються і наміри щодо тривалості перебування в країні: якщо у 2024 році 67% респондентів планували залишитися в Литві щонайменше ще на рік, то у 2025 році цей показник сягнув 74%⁴⁵. Зростання цих двох показників є взаємопов'язаним: вкладання часових ресурсів у вивчення мови прямо корелює з довгостроковими планами щодо перебування. Це свідчить про поступовий перехід від тимчасового переміщення до усталеного проживання.

Щодо регіонального розподілу, у березні 2022 року Вільнюський реєстраційний центр зафіксував найбільшу концентрацію прибулих – 8 725 осіб; далі йшли Алітус (2 787), Клайпеда (1 659), Каунас (1 593), Маріямполе (1 279) і Шяуляй (1 134). І станом на 2026 рік картина розподілу суттєво не змінилася: 37 184 переселенці (36%) зосереджені у Вільнюсі, 19 443 (19%) – у Каунасі, 15 717 (15%) – у Клайпеді, 7 965 (8%) – у Шяуляй, 6 441 (6%) – в Алітусі⁴⁶. Таким чином, найбільше українців обрали саме великі міста Литви для проживання через більшу кількість робочих місць та хабів підтримки.

За даними UNHCR SEIS 2025, 85% переселенців не мають офіційного статусу особи з інвалідністю; решта 15% мають задокументовану інвалідність

⁴³ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

або особливі потреби. Найпоширеніші обмеження: порушення опорно-рухового апарату та зору (по 6%), розлади психічного спектру (5%), порушення слуху та комунікації (по 2%), повна залежність від стороннього догляду (1%). Серед тих, хто потребував медичної допомоги (22%), 88% змогли її отримати. Основними перешкодами для доступу до медицини були мовний бар'єр та висока вартість послуг⁴⁷.

Психічне та емоційне здоров'я спільноти є окремим напрямком моніторингу. За даними SEIS 2025, 19% переселенців зазначали наявність ментальних або психологічних труднощів; серед них непропорційно вища частка жінок, а також осіб старшого 60 років (30%). З тих, хто потребував психологічної підтримки, 55% намагалися її отримати, і 97% з тих, хто її отримав, відзначили покращення свого стану⁴⁸. Водночас сам рівень звернень за допомогою залишається недостатньо високим, що може бути пов'язано як з культурною стигматизацією ментального здоров'я, так і з практичними бар'єрами доступу – мовними та фінансовими.

Узагальнюючи наведені дані, типовий соціально-демографічний профіль українського переселенця в Литві є таким: жінка 30–49 років із вищою освітою, принаймні з однією дитиною, яка прибула у 2022 році переважно зі Сходу чи Півдня України та оселилася у Вільнюсі. Вона знімає житло власним коштом, працевлаштована на посаді, що не відповідає її кваліфікаційному рівню, не володіє литовською мовою і планує залишатися в Литві щонайменше ще рік. Фізично та ментально вона відносно здорова, проте зазнає фінансового тиску та невизначеності щодо майбутнього.

Кількість українських переселенців зазнала стабільного зростання від початку вторгнення до піку на початку 2024 року, після чого відбулося помірне зниження у 2024–2025 роках, що відображає часткове повернення до України або переїзд до інших країн ЄС. Водночас ключові інтеграційні показники – рівень зайнятості, побутового добробуту, частка тих, хто вивчає литовську

---

⁴⁷ UNHCR (2025). Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025.

⁴⁸ Ibid.

мову, та частка тих, хто планує довгострокове перебування, постійно зростає. Це дозволяє стверджувати, що попри збереження суттєвих структурних бар'єрів, українська спільнота в Литві поступово еволюціонує від стану вимушеного тимчасового переміщення до більш стійкої та укоріненої форми присутності в суспільстві.

2.3. Правові та соціальні умови інтеграції «нової» діаспори в литовське суспільство. Аналіз інституційної бази Литовської Республіки для підтримки українських мігрантів.

Литовська правова система перебуває в стані постійної адаптації до змін міграційних потоків. Прибуття політичних мігрантів із Білорусі після 2020 року, масовий наплив українських біженців після 24 лютого 2022 року, а також стрімке збільшення кількості трудових мігрантів з Індії, Пакистану та держав Центральної Азії спонукають як литовський, так і загальноєвропейський політикум до перегляду інституційних пріоритетів та вироблення відповідних нормативних рішень.

На відміну від більшості категорій іноземних громадян, які перебувають на території Литви, українці користуються значно ширшим колом правових гарантій і соціальних преференцій, встановлених спеціальним законодавством. Ключовим нормативним актом у цій системі є Директива Ради ЄС про тимчасовий захист 2001/55/ЄС, активована 4 березня 2022 року. Відповідно до її положень, право на тимчасовий захист у державах-членах ЄС, включаючи Литву, отримали громадяни України, члени їхніх родин, а також особи без громадянства та громадяни третіх країн, які мали статус міжнародного захисту або право на постійне проживання в Україні й перебували там до 24 лютого 2022 року⁴⁹. Застосування директиви дозволило уникнути індивідуального розгляду сотень тисяч заявок у масштабах ЄС та десятків тисяч – у Литві зокрема, суттєво знизивши навантаження на національні міграційні органи.

---

⁴⁹ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001... (2001, 20 липня).

Другим за значущістю документом, що регулює правовий статус іноземців у Литві, є Закон про правовий статус іноземців 2004 року. У серпні 2024 року до нього було внесено комплексну поправку за ініціативою Міністерки внутрішніх справ Агне Білотайте, яка, по-перше, продовжила строк дії тимчасового захисту для українців, а по-друге, частково автоматизувала процедуру його поновлення⁵⁰.

Ключовим виконавчим органом у сфері міграційного адміністрування є Департамент міграції при Міністерстві внутрішніх справ Литви. Процедура отримання дозволу на проживання здійснюється в цифровому форматі через портал *migris.lt*: заявник подає електронну заявку, резервує час прийому, з'являється на співбесіду з необхідним пакетом документів та згодом отримує цифровий дозвіл на сайті. Пластикові картки дозволів видаються мігрантам з інших правових підстав – за трудовим договором, університетським контрактом або «Блакитною картою» ЄС. Слід зазначити, що на практиці існування лише в електронному форматі ускладнює комунікацію з банківськими установами, оскільки частина фінансових інституцій не має відповідних процедур для верифікації цифрових документів.

Принциповою проблемою системи тимчасового захисту залишається її обмежений часовий горизонт. Відповідно до законодавства ЄС, директива може продовжуватися максимум до п'яти років від дати активації, тобто до 4 березня 2027 року – і цей строк є остаточним. У 2025 році серед представників української громади Литви виникли побоювання щодо можливого непродовження захисту на 2026 рік; проте Міністерство внутрішніх справ прийняло відповідне рішення раніше, ніж воно було формально схвалено Радою ЄС. Водночас Європейська комісія рекомендує державам-членам розпочати адаптацію національних законодавств: розробляти механізми інтеграції або добровільного повернення, а також запровадити видачу посвідок на проживання на підставі національного законодавства. Станом на травень

---

⁵⁰ ETIAS. (2024, 28 серпня). *Lithuania extends residence permits for Ukrainian refugees.*

2026 року остаточне рішення литовського Уряду щодо статусу українців після 2027 року залишається у стадії розробки.

Наявність статусу тимчасового захисту надає українцям право на офіційне працевлаштування без окремого дозволу на роботу – пільга, яка до 1 вересня 2024 року поширювалася й на інших громадян України, незалежно від підстав їхнього перебування в Литві. Суттєвою поступкою з боку держави було також звільнення від обов'язкового підтвердження знання литовської мови протягом перших трьох років від набуття статусу тимчасового захисту. Після завершення цього терміну вимоги диференціюються залежно від характеру трудової діяльності: рівень A1 вимагається для видів роботи без безпосереднього спілкування з клієнтами (вантажоперевезення, будівництво, складська діяльність); рівень A2 – для сфери послуг і торгівлі; рівень B1 – для спеціалізованих професій, зокрема педагогів, медичних працівників та пілотів. Слід, однак, зауважити, що станом на травень 2026 року ця норма в численних випадках фактично не застосовується.

Починаючи з 1 січня 2025 року в Литві запроваджено квоту на іноземних працівників у розмірі 1,4% від загальної чисельності постійного населення країни. Відповідно, після вичерпання квоти українці без статусу тимчасового захисту зможуть отримувати дозволи на роботу переважно лише за умови наявності кваліфікації, що відповідає вимогам «Блакитної карти» ЄС або дефіцитних для ринку праці спеціальностей. Паралельно, з липня 2024 року набули чинності поправки до Закону про зайнятість, якими розширено поняття нелегальної праці для громадян третіх країн (у тому числі українців), підвищено розміри штрафів за відповідні порушення, а також запроваджено заборону на зміну роботодавця протягом перших шести місяців після отримання посвідки на проживання⁵¹.

Українці зі статусом тимчасового захисту мають право користуватися послугами Служби зайнятості Литви (Užimtumo Tarnyba), яка надає

---

⁵¹ European Migration Network Lithuania. (2025). *Migration policy in Lithuania 2024*. International Organization for Migration.

індивідуальні консультації з питань пошуку роботи та організовує за кошти державного бюджету курси підвищення кваліфікації, включаючи курси литовської мови. Окремим напрямом є реалізований Службою проєкт Joint-UA-Employ, спрямований на сприяння зайнятості українських переселенців⁵².

Академічне визнання іноземних кваліфікацій здійснює Центр оцінки якості вищої освіти (SKVC). Наразі всі заявки подаються виключно в електронному форматі через Електронний простір визнання, що мінімізує бюрократичне навантаження. Процедура є безоплатною для українських заявників, а стандартний строк розгляду становить до 20 робочих днів за умови подання повного комплекту документів. Для осіб, які втратили документи внаслідок бойових дій, центр допускає альтернативні форми підтвердження: фотокопії, виписки з електронних баз даних або довідки про наявність професійного ліцензування із поясненням причин неможливості надання оригіналів⁵³.

Відповідно до Закону про освіту, усі українські діти мають рівний доступ до навчання в литовських державних та приватних школах. Навчання в державних закладах є безоплатним; учні 1–2 класів додатково отримують безкоштовне шкільне харчування. За даними УВКБ ООН, у 2023–2024 навчальному році охоплення освітою серед українських дітей шкільного віку в Литві становило 80–83%, що є одним із найвищих показників серед країн-реципієнтів у Центральній та Східній Європі⁵⁴. У 2025 році Уряд Литви затвердив виділення майже 32 млн євро на освітні потреби: 28,7 млн євро – на покриття витрат навчання дітей у муніципальних та приватних школах і дошкільних закладах, ще 4,2 млн євро – на гранти та компенсації навчання для студентів⁵⁵. Поряд із державними закладами, функціонують приватні українські освітні установи: Міжнародна українська школа, Харківська школа

---

⁵² Užimtumo tarnyba. (б. р.). *DUO DAY UA – ukrainiečių integracijai darbo rinkoje*.

⁵³ Centre for Quality Assessment in Higher Education [SKVC]. (б. р.). *Study in Lithuania*.

⁵⁴ UNHCR Nordic and Baltic Countries. (2025, 26 листопада). *High employment and education enrollment among Ukrainian refugees in Lithuania, but continued solidarity needed*.

⁵⁵ Ukrinform. (2025, 10 лютого). *Lithuania to allocate nearly EUR 32M for education of Ukrainians in 2025*.

«Гравітація», школа «Heroiam Slava» та інші, діяльності яких присвячений підрозділ 3.2 цієї роботи. Державних шкіл з українською мовою навчання чи змішаних класів у Литві наразі не існує.

Українські студенти мають право на навчання в Литві. Литва визнає українські дипломи про середню та вищу освіту, тож до литовських ВНЗ можна вступити за результати українських ЗНО/НМТ. Згідно з наказом Міністерства освіти Литви, українські студенти отримали можливість для безкоштовного навчання в Литві в 2022-2023 та 2023-2024 навчальних роках. На прохання Міністерства освіти й науки України, це рішення було скасовано в 2024 році з метою стимуляції повернення українських студентів до України. При цьому, у Литві університети та коледжі мають високий рівень самоврядування та багато з них власноруч прийняли рішення про щедрі знижки для українців (Вільнюський технічний університет імені Гедиміна, Вільнюська академія мистецтв, тощо). Крім того, українці мають право отримувати державні стипендії від литовського уряду, а також приватні стипендії (як-от Стипендія Великого князівства Литовського від Вільнюського університету).

Базою литовської системи охорони здоров'я є обов'язкове медичне страхування (PSD). Права на його отримання набувають: особи, офіційно працевлаштовані на теренах Литви (внески сплачує роботодавець), фізичні особи-підприємці, які сплачують відповідний збір до фонду Sodra (у 2026 році – 80,48 євро на місяць), а також ряд пільгових категорій: діти до 18 років, пенсіонери від 65 років, особи з інвалідністю та вагітні жінки⁵⁶. Українці, офіційно зайняті на ринку праці, таким чином автоматично включаються до системи страхової медицини нарівні з литовськими громадянами.

Литва надає українцям гнучку систему соціальних виплат для людей, що мають на це потребу. Уряд Литви виплачує кожній дитині до 18 років (або до 23 років, якщо дитина є студентом денної форми в литовських університетах)

---

⁵⁶ MiCenter IOM Lithuania. (б. р.). *Health insurance in Lithuania*.

по 129,50 євро на місяць. У випадку народження чи всиновлення дитини в Литві, сім'ям виплачується одноразова виплата в 814 євро⁵⁷. Особи з доходом нижче встановленого мінімуму (менше 243,1 євро на місяць у 2025 р.) мають право на соціальну допомогу, а також компенсацію витрат на опалення (якщо ці витрати перевищують 10% різниці між доходом родини та двома розмірами доходу, підтримуваного державою – 442 євро), гарячу воду (понад 5% доходу) та питну воду (понад 2%)⁵⁸.

Провідним державним органом, відповідальним за прийом і соціальну інтеграцію біженців у Литві, є Агентство з прийому та інтеграції. До 2025 року воно функціонувало під назвою Центр прийому біженців; у результаті реорганізації його було перейменовано, розширено та передано у підпорядкування Міністерства соціального захисту та праці. Агентство здійснює правову підтримку, координує тимчасове розміщення та сприяє пошуку постійного житла, а також реалізує заходи з інтеграції до соціокультурного середовища Литви та забезпечення психологічної підтримки мігрантів⁵⁹.

На муніципальному рівні важливу роль відіграє International House Vilnius – структура, що поєднує функції консульського центру (з питань реєстрації місця проживання, оподаткування, страхування та інших адміністративних процедур) із майданчиком для соціалізації іноземців через проведення мережевих заходів і культурних ініціатив⁶⁰.

Серед недержавних акторів особливої уваги заслуговує Центр міграційної інформації ІОМ (MiCenter), заснований у 2023 році. За три роки діяльності центр надав понад 65 000 індивідуальних юридичних консультацій, організовував курси литовської мови та нетворкінгові заходи для іноземців, а

⁵⁷ MiCenter IOM Lithuania. (б. р.). *Child benefits*.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2025, 6 травня). *Social support for Ukrainian refugees in Lithuania* [Аналітична довідка].

⁵⁹ Santaka. (2025, 15 січня). *Pabėgėlių priėmimo centras tapo Priėmimo ir integracijos agentūra*.

⁶⁰ Go Vilnius. (б. р.). *International House Vilnius – free relocation & integration services*.

також надавав адресну фінансову підтримку вразливим категоріям українців – багатодітним сім'ям, особам похилого віку та вагітним жінкам⁶¹.

Таким чином, інституційна та нормативно-правова система підтримки українських переселенців у Литві є комплексною та багаторівневою. Порівняно з першими місяцями повномасштабного вторгнення Росії в Україну, вона пройшла шлях від екстреного реагування до системної моделі соціально-економічної інтеграції. Наразі, багато з додаткових привілеїв згортаються (як-от соціальні виплати, послаблення щодо вивчення мови та надання безкоштовного житла), що спонукає членів діаспори до вироблення довгострокових стратегій проживання, зайнятості та освіти. Водночас невирішеність питання статусу українців після 4 березня 2027 року залишається структурною невизначеністю, що суттєво обмежує горизонт інтеграційного планування як для самих переселенців, так і для приймаючих інституцій.

Соціальна інфраструктура Литви продемонструвала значний адаптивний потенціал: запроваджені механізми медичного страхування, система соціальних гарантій та освітня підтримка українських дітей суттєво покращили умови повсякденного існування переселенців і підтвердили дієвість задекларованої державою підтримки України.

---

⁶¹ International Organization for Migration Lithuania. (б. р.). *Migration Information Center – MiCenter*.

РОЗДІЛ 3

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ

3.1. Організація культурно-мистецьких заходів та фестивалів. Співпраця з литовською культурною та мистецькою спільнотою.

Організація культурно-мистецьких заходів, фестивалів та інших подій – важливий інструмент для української громади як для підтримки власної ідентичності, так і для просування ідей підтримки України серед литовців. У науковій літературі така діяльність розглядається крізь призму концепції “м’якої сили” (soft power), введеної Джозефом Наєм, де культурна дипломатія слугує інструментом формування позитивного сприйняття держави поза її кордонами без застосування примусу⁶². Після 2022 року українська діаспора по всій Європі системно мобілізувала культуру як дипломатичний інструмент спротиву, організовуючи виставки, протести та культурні події задля просування проукраїнського наративу. Литовський контекст є яскравим прикладом саме такої моделі: заходи дозволяють українцям та всім, хто їм симпатизує, об’єднуватися навколо спільних ідей, висловлювати солідарність і формувати громадянський порядок денний на підтримку України.

До 2022 року будь-які культурно-мистецькі події українців у Литві мали локальний і нечисленний характер. Серед них, можна назвати традиційні заходи до Дня Незалежності України, Дня пам’яті жертв Голодоморів, дня народження Тараса Шевченка, а також релігійні заходи, організовані українською греко-католицькою громадою. Важливим фактором непопулярності таких заходів до повномасштабного вторгнення була розпорошеність українців як по території Литви (Вільнюс, Клайпеда, Вісагінас, тощо), так і загалом їхня інтегрованість до загальнолитовського або російськомовного культурного простору.

---

⁶² Nye, J.S. (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, New York.

З моменту початку широкомасштабного вторгнення Росії проти України кількість українців у Литві стрімко зростає. Станом на березень 2026 року, 53 379 громадян України перебувають у країні з тимчасовим захистом, тоді як загальна кількість усіх українців – включно з тими, хто прибув до 2022 року, – сягає близько 91 000 осіб, що складає понад 2,5% населення країни⁶³ ⁶⁴. Це робить українців найбільшою іноземною спільнотою Литви. В умовах такого масштабного переміщення культурно-мистецькі заходи набули принципово нового значення: вони кардинально змінили свій характер, ставши системним елементом “м’якої сили” України в Литві. Водночас широка підтримка з боку литовського суспільства та держави лише сприяла розвитку українських та проукраїнських культурних ініціатив.

Найбільшою базою для культурно-мистецьких подій, пов’язаних з Україною у Литві, безсумнівно, є Український Центр (Ukrainos Centras). Станом на червень 2022 року, у Литві вже перебувало більше за 50 000 українських біженців, що активно шукали простір для реалізації власних ідей, а наявні організації та інфраструктура не дозволяли покрити всі культурні потреби громади. Таким чином, на прохання українців та за ініціативою Перших Леді України та Литви, Олени Зеленської та Діани Науседене, 11 червня було відкрито перший свого роду в Європі Український Центр у Вільнюсі. Юридично Центр є частиною Університету Вітовта Великого (університет також надає великі приміщення для потреб Центру). Крім того, Український Центр створено у співпраці з Посольством України в Литві та Канцелярією Президента ЛР. Першим керівником Українського Центру став Альгірдас Кумжа – колишній Посол ЛР в Україні⁶⁵. У 2024 році діяльність було територіально розширено та за ініціативою мера Купішкського районного

---

⁶³ UNHCR (2024). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024*.

⁶⁴ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

⁶⁵ Офіційне інтернет-представництво Президента України. (2022, 11 червня). *У Вільнюсі відкрився перший у ЄС Український центр для вимушених переселенців*.

самоврядування, Український Центр було відкрито в Купішкісі на базі місцевого культурного центру⁶⁶.

Центр традиційно активно залучає дітей та молодь до наукової та культурної діяльності. Одним з ключових традиційних проєктів Центру є Youth Think Tank, що залучає молодих лідерів-учнів українських шкіл у Литві та, власне, Україні, до обговорення актуальних соціально-політичних проблем, запрошуючи до дискусії міжнароднополітичних акторів. Наприклад, 19 квітня 2024 року темою обговорення були права людей, а на зустрічі була присутня Генеральна Секретарка Ради Європи Марія Пейчінович-Буріч. 29 квітня 2025 року таке обговорення проводилося на тему «Жінки в лідерстві: руйнуючи стереотипи крізь кордони» з Пані Послами України та Ірландії в Литві. Щоразу на Youth Think Tank запрошують різні школи та учнів, що забезпечує інклюзивність для молодих лідерів⁶⁷.

На базі Центру функціонують гуртки та творчі майстерні: проходять майстер-класи від українських майстринь Наталії Акішиної та Тетяни Пінаєвої, вокальна студія «Мрія» на чолі з Олександрою Василяуске, шаховий клуб з Яриною Ожайською, жіночий хор для дорослих з співачкою Надією Адамчук, літературний клуб з письменницею Єлизаветою Пукас, дискусійний клуб з активісткою та журналісткою Ганною Довбах, заняття з хореографії, акторської гри, анімації, тощо. Також, на базі Центрі проходять розмовні клуби з англійської окремо для підлітків та міленіалів. Усі вищезазначені гуртки є цілком безкоштовними для участі⁶⁸.

Український Центр спільно з Посольством України в Литві, кінотеатром «Skalvija», та Вільнюським міжнародним кінофестивалем «Kino Pavasaris» п'ять разів (у 2022, 2023, 2024, 2025 та 2026 роках) організовував покази українських фільмів під егідою Ukrainos Kino Dienos (Дні українського кіно), де було показано українські фільми, серед яких документальний доробок

---

⁶⁶ Kupiškio kultūros centras. (2025, 30 червня). *Lietuvos Ukrainos centrui – treji: Kupiškyje raminėta vienybės šventė*.

⁶⁷ Український центр - Ukrainos centras. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

⁶⁸ Там само.

Мстислава Чернова, «Памфір», «Люксембург, Люксембург», «Ти – Космос», а також інші документальні та художні фільми про Україну, її культуру та російську збройну агресію⁶⁹. Зібрані під час показів гроші було в повному обсязі передано Збройним Силам України та українській кіноспільноті⁷⁰.

Фестиваль «Kino Pavasaris» засудив вторгнення Росії до України та заборонив участь російських фільмів у ньому⁷¹. Фестиваль у різні роки запрошував до участі стрічки «2000 метрів до Андріївки», «Дівія» та «До перемоги!»⁷².

Крім того, представники Українського Центру залучають українців Литви і до співпраці з іншими діаспорами та народами. Наприклад, 27 травня 2023 та 8 червня 2024 року в Центрі проходили Дні Польщі в Українському Центрі (спільно з Польським Інститутом у Вільнюсі), де проводилися виступи польських артистів та ансамблів^{73 74}. Також, у 2023-2024 роках за ініціативи Озакі Тецу, колишнього Посла Японії в Литві, в Українському Центрі проводилися майстер-класи «Enjoy Japan Way», під час яких українці вивчали традиційні японські види мистецтва⁷⁵.

Український Центр є настільки важливим та ключовим для української громади, що Президент України Володимир Зеленський відвідав його разом з Президентом Литви Гітанасом Науседою під час офіційного візиту. Там він зустрівся з представниками української громади, волонтерських організацій «КАРІТАС Литва», «Сестри – сестрам», представниками Литовського комітету Червоного Хреста та Мальтійського Ордена, а також українськими дітьми⁷⁶.

⁶⁹ Skalvija. (2026, 2 квітня). *Ukrainos kino dienos „Skalvijoje“: šiuolaikinis kinas ir gamtos motyvai.*

⁷⁰ LRT.lt. (2022, 11 травня). *Lietuvoje prasidėjo Ukrainos kino dienos – visi surinkti pinigai bus skirti Ukrainos kino kūrėjams.*

⁷¹ TV3.lt. (2022, 3 березня). *„Kino pavasaris“ reiškia palaikymą Ukrainai: festivalyje rusišku filmų nebus.*

⁷² Kino Pavasaris. (б. д.). *Iki pergalės!*

⁷³ Lenkijos institutas Vilniuje. (2023, 11 травня). *Lenkijos diena Ukrainos centre.*

⁷⁴ Lenkijos institutas Vilniuje. (2024, 16 травня). *Lenkijos diena Ukrainos centre.*

⁷⁵ Український центр - Ukrainos centras. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

⁷⁶ Київська обласна державна адміністрація. (2024, 11 січня). *Володимир Зеленський і Гітанас Науседа відвідали Український центр у Вільнюсі та зустрілися з українською громадою.*

Активними культурними та політичними діячами української діаспори в Литві є Українська молодіжна група в Литві (UYGL). Це об'єднання активної української молоді на базі Вільнюського університету, що як за власною ініціативою, так і у співпраці з іншими волонтерами та організаціями намагається просувати «м'яку силу» України в Литві та Європі через культуру, просвіту й політику⁷⁷.

Організація співпрацює з організацією «Azovstal Families», спільно з якими UYGL організували протест «#GoogleOlenivka» на Катедральній Площі у Вільнюсі, а також у 2024, 2025, 2026 роках було проведено протестні марші #FreeAzov. Також, 2 серпня 2024 року група взяла участь в організації заходу «Двіж. Наші люди всюди», під час якого представники української та литовської громадськості мали змогу зустрітися та поспілкуватися з ветеранами Третьої Окремої Штурмової Бригади⁷⁸.

22-23 вересня 2025 року UYGL спільно з Посольством України в Литві та Сеймом Литви організували фотовиставку «The Lifeline: Stories of Combat Medics», де було представлено графічні зображення порятунку українських військових медиками та їхню повсякденність⁷⁹.

Частиною UYGL є «Клуб громадської свідомості», у рамках якого влаштовуються сеанси читання та обговорення литовської нон-фікшн літератури про Україну. Наприклад, у рамках клубу 12 червня 2024 року UYGL спільно з Ucreate Hub організували зустріч-обговорення нової книги Альгірдаса Кумжі (колишнього Посла Литви в Україні) «Помаранчевий роман», в якій розповідається про події Помаранчевої Революції⁸⁰.

У 2025 році об'єднання заснувало проєкт «Music and Poetry», що має на меті об'єднувати українську й литовську творчу молодь на вечори поезії та живої музики. У рамках проєкту, 2 травня 2026 року було проведено спільний

---

⁷⁷ UYGL [@uygl23]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram.

⁷⁸ Там само.

⁷⁹ Там само.

⁸⁰ UYGL [@uygl23]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram.

з Erasmus Student Network гітарний вечір, гроші зібрані на якому, було передано Збройним Силам України⁸¹.

Однією з визначних особливостей UYGL є регулярні благодійні забіги на підтримку України та Збройних Сил, серед яких «Run For Azov» у 2025 році, «Lumina Run» у 2026 році та «Run For Light» у 2024 році⁸².

Крім того, часто до організації великих культурних та мистецьких подій долучається й громадська організація «Український Дім». Прикладом їхньої діяльності є виставка «Мистецтво на полі бою», під час якої в ТЦ «CUP» у Вільнюсі, а також у місті Шяуляй у 2025 році було проведено показ робіт українських митців з різних регіонів, що створили свої твори на основі досвіду війни. На виставці також було представлено уламки української зброї та відеозаписи подій у Бучі одразу після її деокупації у квітні 2022 року⁸³.

Іншим хабом української культурно-мистецької діяльності є Клайпедський Український Центр «Родина», під егідою якого проводяться заняття гуртків, як-от вокального ансамблю «Веселка», ансамблю «Рушничок», арт-студії писанкарства для дітей, шаховий клуб. Щороку, на річницю народження Тараса Шевченка, Центр проводить міжнародний фестиваль «Шевченкіана», під час якого досліджується, обговорюється та вшановується спадщина митця. «Родина» організовує тематичні майстер-класи до великих свят: Різдво, Великдень, тощо⁸⁴.

Українці є бажаними гостями та активними учасниками різноманітних фестивалів у Литві. 24 лютого 2022 року прийшлося на розпал фестивалю «Вільнюський книжковий ярмарок». Організатори та учасники швидко висловили підтримку Україні в її боротьбі та запросили до участі українських митців та письменників. Наступні чотири роки на ярмарку широко були представлені твори українських письменників, у тому числі з діаспори,

⁸¹ Music and Poetry [@m_p_eve]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram.

⁸² UYGL [@uygl23]. (б. д.). *Головна...*

⁸³ CUP (2025, 10 січня). *Paroda „Karo lauko menas“*.

⁸⁴ Клайпедський Український центр "Родина". (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

переклади українських творів литовською та твори литовців про війну в Україні. На фестивалі було започатковано традицію проводити дискусії про російську агресію та її вплив на мистецтво⁸⁵.

Українці Литви так само активно беруть участь у традиційному весняному ярмарку народних творів «Казюкас» та літньому «Ярмарку народів», де представляють та продають вироби ручної роботи, жіночі вишиванки, бохо-одяг, українські страви. До виступів запрошуються українські вокальні, інструментальні та танцювальні ансамблі.

Важливою в контексті співпраці між українською та литовською культурно-мистецькою спільнотою є ініціативність литовських музеїв. Десятки музеїв Литви висловили підтримку українцям та українським митцям. Символічним жестом було надання доступу українцям до безкоштовного відвідування багатьох литовських музеїв, серед яких система Вільнюського міського музею, МО музей, Палац Правителів, Литовський національний музей, Каунаський міський музей, Вежа замку Гедиміна, а також численні інші музеї та галереї країни. Станом на травень 2026 року, це актуально й нині.

Знаковою подією для української громади стала організація виставки робіт Марії Примаченко «Дарую вам сонячне мистецтво» в Литовському національному художньому музеї імені Вітаутаса Касюліса з 16 жовтня 2024 до 2 березня 2025 року. Під час виставки були представлено 60 робіт художниці, евакуйованих із Запорізького обласного художнього музею. Виставку спільно організували два вищезазначені музеї разом з Львівською національною галереєю мистецтв імені Бориса Возницького, Посольством України в Литві та Посольством Литви в Україні. Захід-відкриття виставки відвідали Посол України в Литві Петро Бешта, керівники музеїв. Під час виставки було проведено збір на реставрацію робіт художниці. 2 березня 2025 року експозицію було перевезено до галереї Пранаса Домшайтіса у Клайпеді⁸⁶.

---

⁸⁵ Delfi. (2026, 24 лютого). *Vilniaus knygy mugė skaičiuoja ketvirtuosius karo Ukrainoje metus: visada liks vieta, kurią palietė karas.*

⁸⁶ Dunajewska, R., & Дзюба, М. (2024, 17 жовтня). *Мистецтво Примаченко осягло Вільнюс: виставка робіт легендарної української художниці.* LRT.lt.

Зв'язки з Україною налагодив й Мистецький Музей Палацу Радзивіллів, який у 2023 році провів виставку шедеврів західноєвропейського образотворчого мистецтва (серед яких було понад 300 робіт з Нідерландів, Німеччини, Франції, тощо), привезених із Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького⁸⁷. До експозиції було організовано тури з гідом українською мовою. 23 квітня 2026 року у Палаці Радзивіллів розпочалася виставка «Українські мрійники: Харківська школа фотографії», де було представлено роботи 33 митців та колективів Харківської школи фотографії, що розповідає історії окупованої та незалежної України у фотографіях, відео та інших архівних об'єктах⁸⁸.

Тримає зв'язки з Україною й МО Музей, який 19-25 травня 2022 року показав виставку «Стан Переламу», у якій аудіовізуальним шляхом передано атмосферу перших місяців широкомасштабної війни в Україні. Кошти, зібрані під час виставки, було передано українським гуманітарним місіям. Українців часто запрошують до участі й у спільних міжнародних виставках, як-от «Gen Z. Усе водночас», що проходить у музеї навесні-влітку 2026 року⁸⁹. До того ж, музей час від часу проводить екскурсії з гідом українською мовою, а в 2024 році під час виставки «Вільнюський Покер» можна було скористатися послугами литовського аудіогіда.

Таким чином, українська діаспора бере активну участь у культурному житті Литви. Ключовою особливістю діяльності діаспори в культурно-мистецькому плані є використання «м'якої сили» для формування позитивного іміджу України на міжнародній арені, а також для просування гуманітарних та інших ініціатив, спрямованих на підтримку України. Українці самостійно створюють культурні події та беруть участь у власне литовських платформах.

---

⁸⁷ Bernardinai.lt. (2023, 9 березня). *Vakarų Europos tapybos šedevrai Radvilų rūmų dailės muziejuje.*

⁸⁸ 15min.lt. (2026, 22 квітня). *Ukrainos svajotojai iš Charkivo: Radvilų rūmų dailės muziejuje – fotografijos paroda apie drąsą svajoti ir kurti.*

⁸⁹ MadeinVilnius.lt. (2026, 10 квітня). *MO muziejuje atidaroma nauja tarptautinė paroda.*

Основними хабами діяльності української діаспори в Литві є Український Центр, Український дім, Ucreate Hub, Клайпедський Український центр «Родина» та Українська молодіжна спілка в Литві (UYGL). Важливим аспектом культурної співпраці є велика інституційна підтримка як з литовської сторони (Сейм та Уряд Литви, Президент Гітанас Науседа, Перша Леді Діана Науседе), так і з української (в обличчі Українського Центру та Посольства України в Литві). Литовські музеї, митці, письменники та кінематографісти підтримують зв'язки з Україною, запрошуючи митців з України та представників діаспори до участі у фестивалях, ярмарках, виставках та інших проєктах.

3.2. Створення та функціонування українських денних та недільних шкіл, а також освітніх центрів у Литві.

Станом на 31 січня 2026 року, кількість офіційно зареєстрованих в Литві українських біженців від війни віком до 18 років склала 26785 осіб⁹⁰ (дані можуть бути перебільшеними через неврахування можливості повернення до України чи переїзду до інших країн без зняття реєстрації). При цьому, значна частина цих громадян прибула до Литовської Республіки саме в перший рік повномасштабного вторгнення, про що свідчить стаття Міграційного департаменту при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки, в якій зазначено, що на 14 листопада 2022 року кількість неповнолітніх, зареєстрованих у Литві, складала 24586 осіб⁹¹.

Зважаючи на це, потреба в забезпеченні українських дітей можливістю навчатися належним чином постала ще в перші місяці російської агресії. Показово, що початковий вибір мови навчання відображав особливості довоєнного інтеграційного профілю громади: на початку березня 2022 року, у литовських школах уже навчалось приблизно півтори тисячі українських школярів, серед яких переважна більшість обрала російськомовні заклади – у

⁹⁰ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

⁹¹ Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. (2022, 14 листопада). *Lietuvoje registruota 70 tūkstančių karo pabėgėlių iš Ukrainos*.

Вільнюсі, переважно школи імені Пушкіна та Карсавіна. У навчальних закладах Клайпеди спостерігалася максимальна наповненість класів з російською мовою навчання. Школярі також обирали литовську, польську, білоруську та німецьку мови освітнього процесу⁹².

Першою українською школою, створеною в Литві, стало Вільнюське відділення Міжнародної української школи (МУШ), що діє за ліцензією Міністерства освіти й науки України та є офіційно акредитованою в литовській освітній системі. Перші заняття там пройшли 9 квітня 2022 року, спочатку на базі вищезгаданої Вільнюської школи ім. Льва Карсавіна⁹³. Директоркою закладу стала Олена Внуковська, засновниця Української школи в Парижі. Ще в 2019 році вона прибула до столиці для проведення консультацій з приводу відкриття закладу на запрошення Посольства України в Литовській Республіці. За її словами: «...не вийшло, бо діти українців у той час відвідували російськомовні школи у Вільнюсі»⁹⁴. 28 травня 2022 року відбулося перше річне оцінювання учнів новоствореної школи, а з 1 вересня того ж року, Вільнюська МУШ переїхала до корпусу за адресою Studentų g. 39a, де й нині знаходиться основний корпус закладу.

У липні 2022 року було створено Міжнародний фонд української освіти та благодійності з метою збереження української культури та ідентичності в Литві. За підтримки Фонду, 1 вересня 2022 року розпочало роботу повноцінне п'ятиденне відділення Міжнародної української школи в Клайпеді, за адресою Alyvų g. 10. У липні 2023 року Каунаське міське самоуправління прийняло рішення передати в управління МУШ приміщення з усім необхідним обладнанням за адресою Žeimenos g. 58, що змогло розмістити приблизно 300 учнів⁹⁵. Каунаські меценати, серед яких Університет Вітаутаса Великого та

⁹² Jačauskas, I., Andriejauskaitė, J., & Masiokaitė-Liubinienė, A. (2022, 19 березня). *Dauguma nuo karo pabėgusių ukrainiečių vaikų Lietuvoje renkasi rusakalbes mokyklas*. LRT.lt.

⁹³ Посольство України в Литовській Республіці. (2022, 9 квітня). *Відкриття Міжнародної української школи у Вільнюсі*.

⁹⁴ Vaškienė, R. (2023, 2 жовтня). *Ar tums reikia tiek daug rusakalbių mokyklų?* Bernardinai.lt.

⁹⁵ Masiokaitė-Liubinienė, A. (2023, 15 липня). *Kaunas rengiasi Tarptautinei Ukrainos mokyklai perduoti patalpas pabėgusių ugdymui*. LRT.lt.

громадські організації, надали додаткове фінансування та меблі для корпусу. Це дозволило відкрити відділення школи в місті до початку 2023-2024 навчального року. Крім того, тоді ж, у приміщенні колишньої школи «Dubijos» було відкрито МУШ у Шяуляй, де нині навчається приблизно 400 учнів та працює 32 вчителі.

Наказом директорки школи від 30 травня 2024 року було прийнято рішення зробити школу платною (до цього вона була цілком безкоштовною та фінансувалася з коштів Міністерства освіти Литви та Міжнародного фонду української освіти та благодійності). Це рішення викликало негативну реакцію та хвилю переходу студентів до інших українських та литовських шкіл⁹⁶.

На початку 2024-2025 навчального року, запрацювало на даний момент останнє відділення школи з п'ятиденним навчанням: у Панявежисі, за адресою Šiaulių g. 60. Заклад зміг прийняти 19 педагогів та більше за 100 учнів 1-11 класів. 11 Влітку 2025 року МУШ зіштовхнулася з фінансовими проблемами: основний спонсор школи, Міністерство освіти Литви, що передавало кошти через Вільнюське міське самоуправління, заморозило передачу закладу двох мільйонів євро (серед восьми річних) через «неправильний облік майже 20 тисяч євро». Це поставило під загрозу існування школи, яка впродовж декількох місяців затримувала зарплатню вчителям (серед яких не лише українці, а й 20 відсотків литовців), а також не була спроможна сплачувати оренду⁹⁷. При цьому, незадовго після вирішення конфлікту, було відкрито шосте й останнє наразі відділення МУШ у Лянтварісі, Тракайський район. Воно працює лише як суботня школа на базі гімназії «Versmės»⁹⁸.

Таким чином, на травень 2026 року, у Міжнародній українській школі загалом навчається приблизно 2700 учнів (серед яких 1200 – у Вільнюсі), та працює майже 300 педагогів, що робить її найбільшою приватною школою

⁹⁶ LRT.lt. (2024, 2 липня). *Міжнародна українська школа в Литві вводить плату за навчання.*

⁹⁷ Aluzas, L. (2025, 28 червня). *Lietuvoje veikianči ukrainiečių mokykla nesugeba išmokėti algų – savivaldybei kilo abejonių dėl jos ataskaitų.* TV3.lt.

⁹⁸ Tarptautinė Ukrainos mokykla. (б. д.). *Відкриття суботньої школи у Лянтварісі.*

всієї Литви. Школа має 6 відділень в найбільших містах країни: 5 з повноцінним навчанням, та одне – із суботнім. Навчання проводиться українською та литовською мовами, з першого класу вивчаються англійська та французька. На базі закладу працюють численні дитячі та підліткові гуртки та секції, серед яких клуби настільного тенісу, дизайну, театрального мистецтва, фортепіано, танців, вокалу, а також литовської, англійської, французької та німецької мов⁹⁹.

Каунаська приватна неформальна школа «Herojus» з початку повномасштабного вторгнення прийняла багатьох українських вчителів та учнів. Таким чином, вже 28 березня 2022 року закладом було прийнято рішення про створення на її базі української школи «Героям слава»¹⁰⁰. Документально ця школа є частиною «Herojus», але де-факто школа є повністю самоврядованою, лише користуючись спільними приміщеннями в Каунасі за адресою Gedimino g. 10¹⁰¹.

На момент відкриття школи, до неї було прийнято 23 вчителі та більше за 150 учнів¹⁰². На грудень 2024 року ця кількість становила 50 та 400 осіб відповідно¹⁰³. Школа працює за ліцензією МОН України та згідно з дозволом від Міністерства освіти Литви. Навчання відбувається українською мовою за українською програмою, з вивченням литовської та англійської¹⁰⁴. Навчання є безкоштовним, але станом на 2025-2026 навчальний рік, обов'язковим до покупки був «учнівський кошик», ціна якого складала 150 євро¹⁰⁵.

У березні 2022 року з Харкова до Вільнюса в повному складі, з усіма учнями, педагогами та директоркою, евакуювалася Харківська школа

⁹⁹ Tarptautinė Ukrainos mokykla. (б. д.). *Неформальна освіта*.

¹⁰⁰ Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022, 8 квітня). *Kaune, po mokyklos „Herojus“ stogu, atidaryta ukrainiečių mokykla*.

¹⁰¹ Herojus. (б. д.). *Ukrainiečių mokykla „Heroiam slava“*.

¹⁰² Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022, 8 квітня). *Kaune, po mokyklos „Herojus“ stogu...*

¹⁰³ Sadauskaitė, A. (2024, 21 грудня). *Šlovė mažiesiems herojams: svečiuose pas „Herojaus“ mokyklos įkūrėjus*. Kaunas Pilnas Kultūros.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Herojus. (б. д.). *Порядок прийому*.

«Гравітація». Впродовж приблизно трьох місяців, навчання проводилися в наданих литовськими волонтерами приміщеннях, ними ж було надано організаційне обладнання та канцелярію. Коли було прийнято рішення зареєструвати школу в Литві, директорка Катерина Стрельченко ще не отримала необхідних для цього документів, тож школу було зареєстровано литовцями. Після цього, стався скандал, деталі якого не є до кінця відомими громадськості. У травні заклад було зареєстровано під ім'ям «Gravitas Schola», співзвучною з українською назвою. При цьому, директоркою новоствореної литовської школи замість Стрельченко, стала литовська педагогиня та волонтерка Агне Клімчяускайте-Янавічене. Таким чином, створилося два колективи одного й того ж самого закладу. Подальша допомога: комп'ютери, підручники, меблі передавалися, в основному, литовській половині¹⁰⁶.

У результаті вищезгаданих подій, «Gravitas schola» отримала приміщення в центрі Вільнюса, коли «Гравітація» мала знімати його за ринковою ціною. Частина колективу, що складалася з литовців та деяких українців наполягала, що школа має бути безкоштовною, інша ж – що платною. Таким чином, вже з 2022-2023 року юридично було оформлено розділ школи на дві, а в жовтні «Гравітація» отримала ліцензію на викладання за українською програмою під назвою «Charkivo mokykla Gravitacija»¹⁰⁷. Обидві діють і нині.

«Gravitas schola» на чолі з директоркою Клімчяускайте наразі налічує 400 учнів від 1 до 11 класів, а також близько 30 вчителів. Школа є приватною, безкоштовною та доступною без вступних іспитів. Мова викладання – переважно, українська, з вивченням литовської. Навчання проводиться за змішаною українсько-литовською програмою, що розрахована на 11 чи 12 класів, з вивченням українознавчого компоненту (мова, література, історія, Захист України). Учні складають як українські, так і литовські іспити. Школа

¹⁰⁶ Vitė, E., & Martišiūtė, A. (2022, 16 жовтня). *Ukrainiečių mokykla pernelyg pasitikėjo savanoriais*. LRT.lt.

¹⁰⁷ Jačauskas, I. (2022, 26 жовтня). *Charkivo ukrainiečių mokykla Vilniuje sulaukė oficialaus patvirtinimo*. Delfi.

приймає не лише українців, а й біженців від режиму Лукашенка в Республіці Білорусь. Основним спонсором школи є Університет Міколаса Ромеріса, на базі якого розташований старший корпус «Gravitas schola» (8-11 класи). Початкова школа (1-4 класи) відрізняється розширеним литовським компонентом. Вона розташована в Старому місті Вільнюса, за адресою Žveju g. 14. Середня школа (5-7 класи) знаходиться на Šoreno g. 8. Останні два корпуси надаються Вільнюським міським самоуправлінням. При школі діє дебатний клуб та бібліотека¹⁰⁸.

«Charkivo mokykla Gravitacija» – приватна, платна школа (350 євро за навчальний рік, станом на 2025-2026 рік). З моменту розділу, частина учнів та колективу повернулася до Харкова або переїхала до Києва, тож наразі вільнюський відділ є одним з трьох офлайнових. Заклад має сертифікацію «Cambridge International Education», бере участь у програмі обміну учнями Erasmus+. Мови викладання – українська (для українознавчих предметів), литовська, англійська (особливо, у початковій школі). Корпус 0-8 класів розташовано за адресою Ramėnkalnių g. 11, старший корпус – на Vilniaus g. 16. При школі діє дебатний клуб, додаткові курси фінансової грамотності та громадянської освіти. У «Гравітації» викладає 18 педагогів¹⁰⁹.

9 жовтня 2024 року було надано дозвіл на проведення освітніх процесів за українською програмою клайпедській школі «Rytų Europos mokykla (Східно-Європейська школа)», що розташувалася за адресою Vijūnų g. 17, на базі Факультету морської техніки Клайпедського університету¹¹⁰. За місяць до цього між новоствореним закладом та Київським лицеем бізнесу було підписано договір про співпрацю, що дозволило школі викладати за вже готовою програмою¹¹¹. Заклад приймає учнів 5-11 класів, мова викладання –

¹⁰⁸ Gravitas Schola. (б. д.). *Apie mus*.

¹⁰⁹ Charkivo mokykla Gravitacija. (б. д.). *Головна*.

¹¹⁰ Įsakymas „Dėl Sutikimo VšĮ Rytų Europos mokyklai vykdyti Ukrainos švietimo programą išdavimo” Nr. V-1131. (2024, 9 січня). *Teisės aktų registras*.

¹¹¹ Київський лицей бізнесу. (2024, 11 вересня). *Наші партнери – ГО «Східно-європейська школа», Литва*.

українська. У 2025-2026 навчальному році було відкрито відділення школи у Вільнюсі, за адресою J. Jasinskio g. 16С¹¹².

Серед відомих у ЗМІ закладів слід також згадати вільнюську приватну школу «Varnų sala», створену в 2020 році литовською підприємницею Маргарітою Пілкаускайте-Молене¹¹³. Після російського вторгнення до України, школа почала активно залучати українських учнів та педагогів, кількість яких у піковий момент сягла 500 та 50 відповідно (литовців у школі навчалось близько 30 осіб)¹¹⁴. «Varnų sala» мала класи для дітей зі спеціальними освітніми потребами.

При цьому, у жовтні 2023 року в ЗМІ почали з'являтися повідомлення, що заклад впродовж чотирьох місяців не виплачує заробітну платню вчителям: литовцям та українцям. «Ми неодноразово зверталися до Інспекції праці, писали до Міністерства освіти, зверталися до журналістів, але, як бачите, жодної відповіді не отримуємо. Грошей досі немає, а директорка не відповідає на запитання, коли їх виплатять» – описувала ситуацію анонімна педагогиня для LRT. Пілкаускайте заперечувала звинувачення, кажучи: «це наклеп... У нас зараз працює понад 60 співробітників. Майже половина з них – українці. Вони дуже хотіли б поспілкуватися з журналістами. Ми ще не подали позов про наклеп після нещодавньої статті в пресі, але я точно не дозволю, щоб ім'я та репутація школи знову були очорнені поширенням неправдивої інформації»¹¹⁵.

У березні 2025 року школа оголосила про банкрутство внаслідок накопичення боргів із виплати заробітної плати, орендних платежів та податків, після чого всіх співробітників було звільнено¹¹⁶. Закриття школи посеред навчального року позбавило її учнів, зокрема дітей зі спеціальними

¹¹² VšĮ Rytų Europos mokykla. (б. д.). *Головна*.

¹¹³ Lrytas.lt. (2021, 15 листопада). *106 kg svėrusiai mokytojai sulieknėti padėjo ne dietos, o visai kita priežastis*.

¹¹⁴ Radžiukynienė, I. (2022, 23 грудня). „Varnų salos“ mokykloje – jau 500 vaikų iš visos Ukrainos. *Bernardinai.lt*.

¹¹⁵ Ruzgienė, A. (2023, 25 жовтня). *Ukrainietė tylėti nebetina: Vilniaus mokyklos mokytojams jau penkis mėnesius netokami atlyginimai*. LRT.lt.

¹¹⁶ Ragelis, A. (2025, 3 березня). *Bankrutuojanti privati Vilniaus mokykla „Varnų sala“ atleidžia visus darbuotojus*. LRT.lt.

освітніми потребами, можливості продовжити навчання у звичному середовищі.

На додачу до всіх вищезазначених п'ятиденних шкіл, українцями в Литві було відкрито ще низку суботніх та недільних шкіл. Наприклад, у квітні 2022 року, за ініціативи Наталії Васильєвої, педагогині та психологині з Донецька, та Ганни Довбах, культурологині, активістки та громадської діячки, обидві з яких проживали у Вільнюсі з 2014 року, було відкрито суботню школу для українських дітей, що спочатку діяла на базі Українського Дому та низки приміщень у центрі міста. З червня 2022 року, коли офіційно було запущено Український центр, на базі Університету Вітаутаса Великого, заняття було перенесені саме туди¹¹⁷. Школа орієнтується переважно на дітей молодших та середніх класів, що навчаються в класах з литовською та російською мовою викладання, а також переселенців зі східних регіонів України (особливо, Луганщини та Донеччини), але є відкритою та безкоштовною для всіх бажаючих. Прийом ведеться з 4 років за попереднім записом¹¹⁸.

Суботня школа Українського Центру проводить заняття з української мови, літератури, історії, географії та культури. Додатково, діти можуть безоплатно відвідувати гуртки з танців та вокалу, театральну студію, творчі майстер-класи¹¹⁹.

Продовжила й розширила свою діяльність й Українська недільна школа в УКПЦ «Родина» в Клайпеді. Діти там вивчають українську мову, літературу та малювання¹²⁰. Також, існують свідчення про існування суботніх шкіл діаспори в Каунасі та Вісагінасі¹²¹, але станом на травень 2026 року, підтвердити їхню діяльність не є можливим.

---

¹¹⁷ Українська суботня школа в Вільнюсі. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook.

¹¹⁸ Ружгене, А. (2023, 8 березня). *Майстер-класи, допомога психолога та суботня школа – що у Вільнюсі може запропонувати Український центр*. LRT.lt.

¹¹⁹ Українська суботня школа в Вільнюсі. (б. д.). *Головна*...

¹²⁰ Клайпедський Український центр "Родина". (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹²¹ Освітній омбудсмен України. (2022, 4 квітня). *Як діти, що вимушено покинули Україну, можуть продовжити навчання (оновлено)*.

У підсумку, у Литві існує мінімум 10 повноцінних українських шкіл та 3 суботні/недільні. Загалом, у них навчається близько чотирьох з половиною тисяч школярів та працює 600 викладачів. Для зіставлення: якщо відняти від загальної кількості зареєстрованих українських дітей до 18 років (26 785 осіб станом на 31 січня 2026 р.) приблизну частку дошкільного віку (~30%) та тих, хто повернувся до України або виїхав до інших країн (~30%), орієнтовна кількість дітей шкільного віку, що перебувають у Литві, становитиме близько 13 100 осіб. Отже, українські школи охоплюють орієнтовно третину від цієї оцінки, що відповідає загальноєвропейській тенденції паралельного відвідування як шкіл країни перебування, так і навчання за українською програмою онлайн або в рамках суботніх шкіл.

Таким чином, за наведеними вище підрахунками, українськими школами охоплено орієнтовно третину дітей шкільного віку серед зареєстрованих в Литві біженців; решта навчається в закладах із литовською чи іншою мовою викладання або дистанційно за українською програмою. За даними UNHCR, у 2023/2024 навчальному році 83% дітей-біженців шкільного віку (7–18 років) були так чи інакше охоплені освітою в Литві, однак суттєвий розрив зберігається для підлітків і старшокласників (70%) та молоді студентського віку (37%). За даними UNHCR SEIS 2025, позашкільна активність дітей зросла: охоплення позакласними заходами збільшилося з 59% до 72%, що свідчить про поглиблення соціальної інтеграції молодого покоління. Водночас кожна п'ята дитина-біженець досі не зарахована до жодної національної школи – що залишається одним із ключових викликів інтеграції. Попит на навчання в закладах з українською мовою викладання перевищує їхні поточні можливості¹²².

Водночас, за даними UNHCR SEIS 2025, лише 34% дорослих біженців здатні ефективно спілкуватися литовською (порівняно з 26% у 2024 році), тоді

---

¹²² UNHCR. (2025, 9 квітня). *Lithuania's Support for Ukrainian Refugees Yields Positive Results, but Gaps Remain, UNHCR Survey Finds.*

як 41% проходили мовні курси¹²³. Попри помітний прогрес, мовний бар'єр залишається головною перешкодою для повноцінної інтеграції: за результатами опитування 2024 року, саме відсутність мовних навичок є найчастіше вказуваною причиною безробіття серед біженців¹²⁴. У ширшому загальноєвропейському контексті UNHCR підтверджує, що рівень володіння місцевою мовою є одним із найсильніших предикторів працевлаштування. Мовна інтеграція є одним із ключових викликів саме для підлітків та старшокласників: зниження охоплення освітою в цій віковій групі свідчить про потребу в посиленій мовній та психосоціальній підтримці¹²⁵.

Зважаючи на конфлікти між МУШ та Східно-європейською школою, «Charkivo mokykla Gravitacija» та «Gravitas schola», фінансові суперечки довкола МУШ та ліквідація «Varnų sala» вказують на структурну вразливість сектору українських шкіл у Литві: його залежність від зовнішнього фінансування, труднощі із самоврядуванням та відсутність єдиної координаційної платформи. Водночас сам факт існування понад десяти різнопрофільних навчальних закладів свідчить про значний самоорганізаційний потенціал української діаспори в умовах вимушеної міграції.

3.3. Релігійне життя української громади в Литві та діяльність Парафії Пресвятої Трійці УГКЦ

Храм Пресвятої Трійці у Вільнюсі (за адресою: Aušros Vartų g. 7B) був переданий Отцям Василіянам, чернечому чину Української греко-католицької церкви, ще в 1991 році, а відновлений собор відкрив двері для парафіян у 1994-му. Відтоді він слугував ключовим осередком гуртування нечисленної довоєнної української громади Вільнюса та єдиним греко-католицьким (уніатським) храмом у Литві. До 2022 року тут стабільно проводилися

---

¹²³ Ibid.

¹²⁴ UNHCR (2024). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024*.

¹²⁵ UNHCR. (2026, 23 лютого). *Integration of Ukrainian refugees in Lithuania continues to show progress – focus now is on employment and education to ensure success*.

богослужіння кілька разів на тиждень, а при парафії функціонувала недільна школа.

Початок повномасштабного вторгнення став для парафії неочікуваним викликом, однак не дезорганізував її роботу, а навпаки – стимулював активність, що призвело до дворазового зростання кількості вірян уже станом на березень 2023 року. Майже дев'яноста біженцям з України було надано приміщення для тимчасового проживання на території собору. Крім того, вимушені переселенці та постійні прихожани регулярно отримували від парафії безкоштовну гуманітарну й духовну підтримку.

Освітню діяльність також було розширено. Настоятель Микола-Руслан Козелківський, який особисто опікувався питаннями духовної, а згодом і світської освіти дітей, наголошував: «Дітей потрібно навчати не лише істин віри, а й рідної мови, бо помітив, що ті, хто живе в Литві, вміють розмовляти українською, але не вміють ні читати, ні писати».

Водночас поглибилася співпраця з довоєнними організаціями української діаспори, зокрема з Українською громадою Вільнюса (на чолі з Н. Шертвітене), а також із Посольством України та представниками литовської влади¹²⁶. Наприклад, у квітні 2022 року відбулася зустріч настоятеля з Послом України Петром Бештою, під час якої обговорювалася роль церкви як центру допомоги біженцям. Зросла також інтенсивність виїзних богослужінь: зокрема, на Великдень було проведено спільну літургію та освячення кошиків для вірян у Каунасі й Клайпеді¹²⁷.

З огляду на 400-річчя мученицької смерті святого Йосафата Кунцевича, який прийняв чернечий постриг саме у Вільнюському соборі (і постать якого є символом єдності з Україною для литовських католиків), Литва на державному рівні проголосила 2023 рік Роком Святого Йосафата¹²⁸. З цієї нагоди у

¹²⁶ Pocevičienė, J. (2022, 4 липня). *Surandame vieni kitus. Tėvai bazilijonai Vilniuje*. Bernardinai.lt.

¹²⁷ УГКЦ у Литві - Храм Пресвятої Трійці / Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčia. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook.

¹²⁸ LRT.lt. (2022, 21 грудня). *2023-aisiais bus minimi Lietuvą ir Ukrainą siejančio šv. Juozapato metai*.

листопаді 2023 року представники монастиря провели зустріч із делегацією Сейму Литви за участі спікерки парламенту Вікторії Чміліте-Нільсен¹²⁹.

Важливою подією став візит до Вільнюса Глави УГКЦ Святослава Шевчука 27–28 жовтня 2023 року. У межах візиту відбулися його зустрічі з Прем'єр-міністеркою Литви Інґрідою Шімоніте та Головою Литовської католицької церкви архієпископом Гінтарасом Ґрушасом¹³⁰. Тоді ж Блаженніший Святослав відслужив літургію, яка об'єднала представників українських релігійних громад Литви, Латвії, Естонії та України (зокрема, зі Львова)¹³¹.

Починаючи з 2023 року, при храмі регулярно проводяться благодійні ярмарки, кошти з яких спрямовуються на закупівлю FPV-дронів для потреб Збройних Сил України. У 2024 році парафіяни ініціювали збір на придбання позашляховика для підрозділу, де проходять службу родичі вірян. Одночасно на базі парафії було розгорнуто пункт збору засобів тактичної медицини для фронту¹³².

Традиційно щороку 22 листопада настоятель храму Пресвятої Трійці разом із представниками греко-католицької та інших українських релігійних громад беруть участь у меморіальних заходах біля Пам'ятника жертвам радянської окупації, присвячених Дню пам'яті жертв Голодоморів¹³³.

У 2024 році, за ініціативи Української громади міста Вільнюса та фінансової підтримки Уряду Литви, у храмі було встановлено вітраж на честь перших литовських мучеників – Івана, Антонія та Євстахія. Відкриття супроводжувалося публічною лекцією литовської дослідниці Ґене Кіркенє, чий

¹²⁹ УГКЦ у Литві - Храм Пресвятої Трійці / Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčia. (б. д.). *Головна...*

¹³⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (2023, 27 вересня). *Premjerė susitiko su Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios ir Lietuvos katalikų Bažnyčios vadovais* (оновлено).

¹³¹ Ševčukas, S. (2023, 1 жовтня). *Didžiojo arkivyskupo Sviatoslavo Ševčuko pamokslas Švč. Trejybės bažnyčioje*. Bernardinai.lt.

¹³² УГКЦ у Литві - Храм Пресвятої Трійці / Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčia. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook.

¹³³ Там само.

академічні інтереси зосереджені на історії взаємин української та литовської спільнот¹³⁴.

Поряд зі зростанням греко-католицької громади, після 2022 року в Литві різко збільшилася кількість православних українців – передусім за рахунок переселенців із прифронтових територій Півдня та Сходу України. На момент початку повномасштабного вторгнення єдиною офіційно діючою православною структурою в Литві була так звана Литовська православна церква, що фактично є Віленсько-Литовською єпархією Російської православної церкви (РПЦ) під керівництвом митрополита Інокентія.

30 березня 2023 року під час пресконференції священник Української православної церкви (Московського патріархату) Андрій Несвітайло анонсував створення «української парафії» у Вільнюсі. На офіційній сторінці громади у Facebook зазначається, що отець Андрій є «священником-українцем канонічної Української церкви»¹³⁵. За його словами, парафія була заснована «з благословення правлячого архієрея Митрополита Харківського і Богодухівського Онуфрія»¹³⁶. Богослужіння цієї громади відбуваються у вільнюській Церкві Святого Духа, яка належить Віленсько-Литовській єпархії РПЦ (Aušros Vartų g. 10).

Варто зазначити, що у березні 2022 року в православній спільноті Литви стався внутрішній розкол. Православні священники Віталіюс Моцкус, Гінтарас Юргіс Сунгайла, Володимир Селявко, Віталіс Даупарас та Георгій Ананьєв публічно засудили підтримку Московським патріархом Кірілом російської агресії та ідеології «русского міра», відмовившись поминати його під час літургій як «нашого великого пана й батька»¹³⁷. У відповідь митрополит Інокентій відлучив їх від служіння в «Литовській православній церкві». На це

---

¹³⁴ Там само.

¹³⁵ Українська православна громада м. Вільнюса. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹³⁶ Українська православна громада м. Вільнюса. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹³⁷ Baškiėnė, R. (2025, 25 лютого). *Kunigas V. Mockus: per Maskvos patriarchatui priklausantių Bažnyčių ateina V. Putino ir patriarcho Kirilo ideologija*. Bernardinai.lt.

рішення була подана апеляція до Константинопольського (Вселенського) патріархату, який 17 лютого 2023 року визнав дії керівництва РПЦ у Литві неканонічними та відновив священників у сані вже як кліриків Вселенського патріархат¹³⁸.

Зважаючи на небажання значної частини литовських та українських вірян залишатися в юрисдикції РПЦ, було ухвалено рішення про заснування Екзархату Константинопольського патріархату в Литві. 21 березня 2023 року Уряд Литви та Вселенський патріархат підписали відповідний договір про співпрацю¹³⁹. 11 січня 2024 року у Константинополі було затверджено статут Екзархату¹⁴⁰, а 7 лютого того ж року його було офіційно зареєстровано як юридичну особу¹⁴¹.

У межах Екзархату було сформовано 10 парафій, у яких священнослужителям ПЦУ надали можливість проводити богослужіння (з перспективою переходу на постійну основу з 2026 року). Для духовної опіки вірян до Литви прибула низка священників із Харківської, Київської та Одеської областей. Очолив українську громаду Екзархату білоруський протоієрей Георгій (Юрій Рой)¹⁴².

Точно оцінити кількісні показники обох православних юрисдикцій доволі складно. Представництво РПЦ в Литві заявляє про «тисячі й тисячі» українських прихожан, стверджуючи, що їхня кількість «значно перевищує кількість прихожан екзархату Вселенського патріархату». Однак незалежні соціологи оцінюють такі заяви як перебільшені¹⁴³. Станом на травень 2026 року Facebook-сторінка «Українська православна громада м. Вільнюса»

¹³⁸ LRT.lt. (2023, 3 березня). *П'ятеро православних священників отримали офіційні документи з Константинополя про дозвіл служити: Куди прийти на недільну службу у Вільнюсі і Клайпеді?*

¹³⁹ Lietuvos Respublikos vyriausybės ir Visuotinio patriarchato susitarimas dėl bendradarbiavimo. (2023, 21 березня). *Ortodoksas.lt*.

¹⁴⁰ Visuotinio patriarchato egzarchato Lietuvoje įstatai. (2024, 11 січня). *Ortodoksas.lt*.

¹⁴¹ Rekvizitai.lt. (б. д.). *Visuotinio Patriarchato Egzarchatas Lietuvoje*.

¹⁴² Українська православна громада Вселенського патріархату у Вільнюсі. (б. д.). *Головна [Група у Facebook]*. Facebook.

¹⁴³ Двоєглазов, О. (2025, 21 липня). *Віленсько-Литовська єпархія РПЦ змінює риторику, проте не лояльність до Москви*. LRT.lt.

(юрисдикція РПЦвЛ), створена 1 квітня 2023 року, налічує 512 підписників¹⁴⁴. Водночас група «Українська православна громада Вселенського патріархату у Вільнюсі», створена 28 червня 2023 року, об'єднує 318 учасників¹⁴⁵.

Помітною є також взаємодія української діаспори з римо-католицькими благодійними організаціями. Наприклад, литовський Caritas надав допомогу понад 45 000 українських біженців у всіх регіонах країни. Ця підтримка охоплювала забезпечення продуктами харчування, засобами гігієни, а також надання юридичних консультацій, психологічної допомоги, організацію курсів литовської мови тощо¹⁴⁶. Аналогічну діяльність розгорнув і литовський підрозділ Мальтійського ордену¹⁴⁷. На базі Caritas було відкрито Центри інтеграції іноземців у Вільнюсі та Пабраде, які регулярно проводять заходи на підтримку українців¹⁴⁸.

Отже, після 2022 року українська діаспора стала помітним суб'єктом релігійного життя Литви в межах трьох основних християнських юрисдикцій: православ'я Вселенського патріархату, православ'я Московського патріархату та греко-католицизму. Сам факт співіснування двох православних структур, одна з яких підпорядкована Москві, інша орієнтована на Київ та Константинополь – відображає в мікромасштабі ширший українсько-російський конфлікт ідентичностей, що розгортається на канонічній та юрисдикційній ниві після 2022 року в усій Центральній та Східній Європі. Кожна з них формує власну мережу партнерств: греко-католики взаємодіють з УГКЦ та литовськими католицькими структурами; православні Вселенського патріархату – з ПЦУ, литовською та білоруською православними громадами й безпосередньо з Константинополем; а православні Московського патріархату – виключно зі структурами УПЦ (МП). Таким чином, релігійний вимір

¹⁴⁴ Українська православна громада м. Вільнюса. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹⁴⁵ Українська православна громада Вселенського патріархату у Вільнюсі. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook.

¹⁴⁶ Lietuvos Caritas. (б. д.). *Pagalba ukrainiečiams*.

¹⁴⁷ Maltiečiai. (б. д.). *Pagalba Ukrainai*.

¹⁴⁸ Vilniaus arkivyskupijos Caritas. (б. д.). *Užsieniečių integracijos centras*.

діяльності діаспори є не лише питанням духовного піклування, а й простором геополітичного та ідентитарного протистояння.

Відомостей про зв'язки українців із литовськими караїмськими та протестантськими релігійними громадами вкрай мало, що дозволяє зробити висновок про обмежений та епізодичний характер таких контактів. Це зумовлено традиційно слабкими контактами між караїмською громадою України та Литви до 2022 року та нечисленністю протестантів та юдеїв у Литві загалом.

3.4. Діяльність діаспори у сфері гуманітарної допомоги Україні та її координація з литовськими НДО.

Литовська Республіка – один з найбільш послідовних та надійних партнерів України у сфері гуманітарної та військової допомоги. Будучи першою країною, що передала Україні летальне озброєння для боротьби проти російських бойовиків на Сході України в 2014 році, Литва вже тоді демонструвала стратегічну послідовність своєї підтримки. Після 24 лютого 2022 року ця підтримка набула безпрецедентних масштабів: згідно з даними Kiel Institute Ukraine Support Tracker (лютий 2026), Литва виділила Україні 1,91% свого ВВП, посівши третє місце серед усіх країн-донорів – після Данії (2,75%) та Естонії (2,63%)¹⁴⁹. Варто підкреслити, що за відносним показником внеску до ВВП Литва випереджає такі значно більші за розміром економіки, як Велика Британія, США чи Франція. Певно, найвідомішу організацію, що опікується гуманітарною підтримкою України – «Blue/Yellow», було створено ще в 2014 році. При цьому така допомога до початку повномасштабного вторгнення мала, в основному, точковий характер.

Натомість після 2022 року, за сприяння та участі української діаспори, гуманітарна підтримка з боку Литви набула стабільного та, головне, системного характеру. Такий висновок можна зробити насамперед через появу та поширення довгострокових проєктів підтримки України. Важливим є те, що

---

¹⁴⁹ Trebesch, C., & Nishikawa, T. (2026, лютий). Europe steps up: Ukraine support after four years of war (*Kiel Policy Brief No. 203*). Kiel Institute for the World Economy.

в 2022 році вдалося досягти синергії між громадськими організаціями, литовським державним сектором та волонтерами.

Основним партнером діаспори у сфері військової допомоги для України є вищезгаданий фонд «Blue/Yellow». Її засновник, шведсько-литовський активіст Йонас Охман, з 2014 року регулярно їздить на фронт, щоб особисто оцінювати ситуацію. Організація спеціалізується на передачі засобів амуніції, автівок, оптичних приладів, приладів нічного бачення, дронів, засобів розмінування, одягу та тактичної медицини.

«Blue/Yellow» має постійний персонал, правління та структуру, що дозволило фонду дуже оперативно розвернути допомогу одразу з початком повномасштабного вторгнення. Лише 24 лютого 2022 року було зібрано більше за мільйон євро пожертв.

Фонд веде дуже активну комунікацію як з литовською спільнотою, так і з українською діаспорою. Найвідомішою акцією, яку організував «Blue/Yellow», однозначно є «Radarom», проведена в січні-лютому 2023, 2024, 2025 та 2026 років. Метою акції був збір коштів на різноманітні засоби ведення оборонної війни для ЗСУ. Литовці та представники діаспори могли пожертвувати кошти СМС-повідомленнями чи банківським переказом. Організацію було представлено спільно з LRT, суспільним мовником Литви, що дозволило акумулювати широкий інформаційний ресурс. Бізнеси, що підтримували Україну, розмістили зовнішню рекламу у великих містах Литви, а литовські співаки виступали під час Національних відборів Литви на Євробачення з метою зібрати якомога більше коштів на підтримку українців. Кожна з акцій завершувалася ходою центром Вільнюса, під час якої представники української діаспори та небайдужі литовці несли прапори України та Литви, а також лозунги з метою привернення уваги. У кінці ходи проводився гала-концерт, під час якого литовські виконавці закликали підтримати збір, після чого його підсумки підбивалися.

У 2023 році загалом було зібрано 14 244 547 євро, які було використано для закупівлі 17 радарів, 4 позашляховиків, 69 антидронів та аксесуарів до них.

У 2024 році було зібрано 8 563 316 євро, на які було куплено 1141 комплект безпеки. У 2025 році було зібрано 5 737 028 євро, на які було придбано FPV та інші дрони, системи підтримки зв'язку, комплекти «Вампір», тощо¹⁵⁰. У 2026 році на антидрони та засоби безпеки для військових було передано 5 121 730 євро¹⁵¹.

Іншою важливою організацією, що відома допомогою Україні, є «Stiprūs kartu» («Сильні разом»). Вона була створена у 2021 році Спілкою стрільців Литви з метою допомоги вразливим прошаркам населення під час пандемії COVID-19. З початком повномасштабного вторгнення Росії до України, ініціативу було переформатовано для допомоги Україні¹⁵².

Насамперед організація допомогла знайти українцям, що приїхали до Литви, 35 000 тимчасових місць проживання у приватних домогосподарствах. Також «Stiprūs kartu» приєдналися до запропонованої Пакруойським палацом ініціативи «Laisvės Paukščiai» (Птахи Волі), під час якої представниками діаспори та небайдужими литовцями було зібрано кошти на 30 дронів, вироблених у Литві, які зрештою було передано на фронт¹⁵³.

У 2024 році «Stiprūs kartu» та Литовський національний музей мистецтв оголосили акцію «Sušildyk Ukrainą» («Зігрій Україну»), яка зібрала кошти на генератори, обігрівачі та акумулятори для українських міст. За даними офіційного сайту організації, ця акція дозволила передати Україні найбільше генераторів серед усіх країн-учасниць подібних ініціатив¹⁵⁴.

Відомим прикладом допомоги є проєкт «Vilniaus Vorai» («Вільнюські павуки»), заснований 13 квітня 2022 року тією ж Спілкою стрільців Литви. Їхня діяльність полягає в плетінні маскувальних сіток для українських військових. Щодня з 18 до 21 години волонтери проєкту плетуть сітки в

¹⁵⁰ Radarom!. (б. д.). *РАДАРРОМ! Друзі*.

¹⁵¹ Paulauskaitė, U. (2026, 2 березня). *Per 4-qjį akciją „Radarom“ Ukrainai surinkta 5,1 mln. eurų vertės parama*. TV3.lt.

¹⁵² Stiprūs kartu. (б. д.). *Apie Mus*.

¹⁵³ 15min.lt. (2024, 8 травня). *Ukrainą pasiekė pirmieji „Laisvės paukščių“ dronai: „Tokių gerų dar neturėjome“*.

¹⁵⁴ Stiprūs kartu. (б. д.). *Apie Mus*.

торгівельному центрі «СUP» (Вільнюс). До плетіння долучаються мешканці Литви, члени Спільки стрільців, а також українці, що знайшли прихисток у країні. Важливо, що до волонтерської діяльності активно залучена й молодь: учні вільнюських українських шкіл «Gravitas schola», «Міжнародна українська школа» та «Освітній простір „Гравітація”». Іноді «Vilniaus Vorai» проводять виїзні сесії плетіння сіток, наприклад під час святкування третього Дня народження Українського Центру в Купішкісі. Загалом, станом на травень 2026 року, волонтери проекту вже виробили 1 758 одиниць маскувальних сіток загальною площею 131 925 метрів квадратних¹⁵⁵. Аналогічну діяльність провадить Йонавська філія Союзу Українок, що регулярно проводить сесії плетіння маскувальних сіток в Йонавському культурному центрі¹⁵⁶.

Українці, що зареєстровані та мають право на проживання в Литві, мають право (як і всі литовці) направляти 1,2% сплаченої суми податку на прибуток (далі – GPM) напряму недержавним організаціям (серед яких благодійні фонди, громадські організації тощо) як пожертву. Для цього потрібно подати відповідну заяву в Державній податковій інспекції Литви або на її сайті. Важливо, що ця сума не є додатковим податком – вона береться з уже сплачених коштів: якщо 1,2% GPM не спрямовано жодній організації, ці кошти автоматично надходять до державної казни¹⁵⁷.

Зазвичай такий вибір можна зробити у березні-квітні нового року за підсумками сплачених податків за попередній. Саме в цей період найпопулярніші фонди та НДО ведуть агітацію пожертвувати частину податку саме їм. Таку агітацію проводять і проукраїнські організації, серед яких «Blue/Yellow», «Stiprūs kartu», «Mes esam bastionas», «Kelionė į pergalę» та інші. Не існує статистики, яка окремо виділяла би суму, передану українською діаспорою.

---

¹⁵⁵ Vilniaus Vorai. (б. д.). *Головна*.

¹⁵⁶ Йонавська філія Союзу українок Литви. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook.

¹⁵⁷ Saskaita123.lt. (б. д.). *1.2 proc. parama: kas ir kaip?*

З огляду на дані сайту «Асіў jums!», що збирає та структурує інформацію щодо переданого 1,2% GPM громадським організаціям по самоврядуваннях Литви за 2017-2024 роки, у 2022, 2023 та 2024 у місті Вільнюсі, в якому сконцентровано найбільше українців у Литві, VSI «Mėlyna ir geltona» (юридична особа фонду «Blue/Yellow») ставала найбільшим отримувачем допомоги від мешканців громади, перевищивши другу за кількістю пожертв організацію у два–п'ять разів. При цьому серед десятки найбільших отримувачів також з'являлися Служба допомоги Мальтійського ордену та мережа «Laisvės TV», які неодноразово передавали допомогу Україні¹⁵⁸.

Підводячи підсумок, українська діаспора в Литві є активно залученою до гуманітарної та волонтерської підтримки України. Цьому сприяє спільна діяльність недержавних організацій (особливо, «Blue/Yellow» та «Stiprūs kartu»), державного сектору та приватних підприємств. Українці займаються збором коштів для потреб Збройних Сил України, координацією зусиль, публічним просуванням підтримки України, плетінням маскувальних сіток та закупівлею необхідного обладнання. До волонтерської діяльності активно залучені діти та підлітки шкільного віку. Гуманітарна активність діаспори відбувається паралельно із зростаючим економічним внеском українців до литовської казни: лише за перші сім місяців 2024 року українські біженці сплатили понад 65 мільйонів євро податків – на 25% більше, ніж за аналогічний період 2023 року (European Commission, 2025). Це свідчить про те, що українська громада є не лише отримувачем допомоги, а й активним учасником економічного та громадянського життя приймаючої країни. Суттєвою методологічною проблемою дослідження є обмеженість публічної інформації, яка чітко виокремлювала б внесок саме діаспори: у литовських джерелах ці зусилля зазвичай об'єднуються із загальнолитовськими, а в українських – із діяльністю діаспори в інших країнах.

---

¹⁵⁸ Асіў Jums. (б. д.). *Vilniaus miesto savivaldybė – Асіў jums!* Оновлено 2025, 17 листопада.

РОЗДІЛ 4

ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ ДІАСПОРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ

4.1. Громадсько-політична діяльність діаспори: організація мітингів, демонстрацій та інших акцій на підтримку України.

З моменту початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації, українці, що проживали або рятувалися від війни в Литві, розгорнули масштабну громадсько-політичну діяльність на підтримку України. У науковій літературі подібна активність розглядається як прояв транснаціонального діаспорного активізму – феномену, при якому іммігрантські спільноти систематично впливають на політику як країни перебування, так і країни походження¹⁵⁹ ¹⁶⁰. Литовський контекст є особливо сприятливим для такої діяльності: по-перше, через глибоку власну пам'ять про радянську окупацію, що генерує широку суспільну солідарність з Україною; по-друге, через стрімке зростання самої громади: українці є найчисельнішою іноземною спільнотою Литви та четвертим за розміром народом країни після литовців, поляків та росіян.

Мітинги, демонстрації та інформаційні кампанії, що проводяться українцями, характеризуються трьома ключовими рисами. По-перше, вони відзначаються широкою залученістю литовського суспільства: волонтерів, політиків, публічних осіб. По-друге, вони є цілеспрямованими в сенсі адвокації: їхнє завдання полягає у приверненні уваги до актуального стану подій, мобілізації гуманітарної, військової та фінансової підтримки, а також у використанні членства Литви в ЄС та НАТО для просування українського порядку денного на рівні цих організацій. По-третє, вони є гнучкими:

---

¹⁵⁹ Sheffer, G. (2003). *Diaspora Politics: At Home Abroad*. Cambridge: Cambridge University Press.

¹⁶⁰ Bauböck, R. (2010). Cold constellations and hot identities: Political theory questions about transnationalism and diaspora. У R. Bauböck & T. Faist (Ред.), *Diaspora and transnationalism: Concepts, theories and methods* (с. 295–322). Amsterdam University Press.

організатори швидко реагують на зміну ситуації на фронті, дипломатичні події та воєнні злочини Росії, що забезпечує постійну актуальність акцій.

Саме ця гнучкість проявилась уже в перший день широкомасштабного вторгнення: тисячі людей стихійно зібралися на мітинги на підтримку України у Вільнюсі (від Площі Незалежності до Посольства Росії), у Каунасі (на Площі Єдності), Клайпеді та Маріямполє. Ініціаторами акцій, які отримали назву «Laisvė šviečia» виступили Громада українців Литви та деякі члени Спілки стрільців Литви. Люди співали гімни України та Литви на вулицях. У перший же день вторгнення фондом «Blue/Yellow» було зібрано більш, ніж один мільйон євро на підтримку ЗСУ, а також ще 270 тисяч євро на підтримку українських біженців організаціями Caritas, Литовським Червоним Хрестом та «Maisto Bankas»¹⁶¹. «Blue/Yellow» змогла зібрати ще мільйон євро до 28 лютого.

Своїми оперативними діями українці змогли залучити тисячі бізнесів та десятки організацій для підтримки України власними силами. Свідчення про щоденні протести біля російського посольства спостерігаються в ЗМІ як мінімум, до 12 березня 2022 року. 27 лютого було проведено акцію «Литовські жінки стоять за українських жінок»¹⁶², а 1-4 березня канали LRT та Laisvės TV проводили постійну трансляцію протестів у рамках вищезгаданої «Laisvė šviečia» в інтернеті¹⁶³.

Так само, протести під егідою «Laisvė šviečia», які пізніше організувало Вільнюське міське самоуправління та ініціативна група з українців та литовців, проходили 24 лютого 2023, 2024, 2025 та 2026 років. Вони об'єднали зусилля з фондами «Blue/Yellow» та «Stiprūs kartu», що проводили акцію «Radarom», згадану у розділі 3.4. Таким чином, під час протестів проходив

¹⁶¹ Lideikytė, V., Juršėnaitė, E., Rumšienė, R., Šukšta, V. (2022, 24 лютого). „Laisvė šviečia“: per Lietuvą nusirito palaikymo akcija Ukrainai, liejosi ašaros, skambėjo „Slava Ukraini!“. LRT.lt.

¹⁶² 15min.lt. (2022, 27 лютого). Keli tūkstančiai žmonių prie Rusijos ambasados protestavo prieš karą Ukrainoje.

¹⁶³ LRT.lt. (2022, 2 березня). Rusijos ambasadą „apgulusi“ akcija „Laisvė šviečia“ tęsiasi: 2-osios dienos akimirkos – nuotraukose.

великий масив подій, що включав ходу та концерт відомих литовських виконавців, серед яких Моніка Лю, Моніка Лінкіте, Вайдас Бауміла, гурти «Katarsis», «Vilnius Voices», «ba.», «G&G Sindikatas» та інші. На протестах та концерті були присутні місцеві, представники української та білоруської громад Вільнюса, а також представники політичних партій «Laisvės Partija (Партія Свободи)», «Liberalų sąjūdis (Об'єднання лібералів)» та «Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (Союз Батьківщини – Християнські демократи Литви)», місцеві проізраїльські та пропалестинські активісти, анархісти та військовослужбовці Збройних Сил Литви.

6 квітня 2022 року українські та литовські активісти провели демонстрацію, під час якого воду озера, що знаходиться поруч із російським посольством, було безпечною фарбою забарвлено в криваво-червоний колір, що привернути увагу до російських військових злочинів. Озеро перепливала литовська олімпійська чемпіонка Рута Мяйлутіте¹⁶⁴.

11 квітня 2022 року за ініціативи литовського актора та громадського діяча Аркадіюса Вінокураса, на Катедральній площі у Вільнюсі почали проводитися так звані «Понеділкові мітинги» на підтримку України. Ці мітинги встигли відвідати численні політики, дипломати та активісти, що виступають на підтримку України. Серед гостей мітингів, можна назвати Петра Бешту та Ольгу Нікітченко, Послів України в Литовській Республіці, а також послів держав ЄС, Канади, Японії та Ізраїлю, литовських політиків: президента Науседу, експрем'єр-міністерку Шімоніте, ексголова Сейму Чміліте-Нільсен та чинний голова Сейму Олякас, а також сотні українських військових, волонтерів, а пізніше – відомих представників діаспори, як-от Ганну Довбах, родину Кутнякових, представників UYGL, Українського Дому, Українського Центру. Станом на травень 2026 року, ці мітинги проводяться й нині¹⁶⁵.

¹⁶⁴ Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹⁶⁵ Arkadijus Vinokuras (б.д.). *Головна* [Профіль у Facebook]. Facebook.

Їхній зміст міняється залежно від порядку денного в Україні та світі. Серед постійних тем – пам'ять жертв Голодоморів (на День пам'яті жертв Голодоморів), подяка Литві за підтримку та тема впливу війни на дітей. Декілька мітингів було проведено на підтримку Ізраїлю на початку війни між Ізраїлем та Газою, а також Ірану під час масових протестів у 2025 році. Понеділковий мітинг 8 липня 2024 року був присвяченим жертвам російського удару по дитячій лікарні «Охматдит», 15 квітня 2025 року – Томасу Валентелісу, литовському добровільцю, що загинув, воюючи на боці України, а 24 серпня 2025 року зустріч було перенесено на неділю, щоб дати змогу більшій кількості людей відсвяткувати День Незалежності України (мітинг у результаті відвідало приблизно 1000 осіб)¹⁶⁶.

Окремо варто зазначити про активну участь у понеділкових мітингах спільноти кримських татар Литви та литовців кримськотатарського та караїмського походження. Щороку, на День пам'яті жертв кримськотатарського народу, 18 травня або в суміжні дати, проводиться мітинг солідарності, під час якого українці, литовці та кримські татари приходять з народними прапорами кримських татар та гаслами на підтримку деокупації та реінтеграції Криму. Серед постійних учасників є «Ефсане» – фольклорний ансамбль литовських та кримськотатарських виконавців під керівництвом Ельнари Чурлу¹⁶⁷.

Крім того, кримські татари та інші мешканці Криму, вимушені переселитися до Литви та інших країн, щомісяця, приблизно 18 числа, організовують акцію «Стратегія-18». Акція була започаткована в 2014 році на Росії, в Москві та Санкт-Петербурзі, а пізніше – перебралася до Вільнюса через переслідування та погрози. Метою акції є привернення уваги міжнародної спільноти до незгоди спільноти кримських татар з окупацією Криму, а також вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського

---

¹⁶⁶ Там само.

¹⁶⁷ Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

народу. Зазвичай, акція проводиться біля приміщення Посольства України в Литовській Республіці¹⁶⁸.

При цьому, окрім індивідуальних активістів, організацією мітингів, протестів та інших кампаній опікуються також і громадські організації діаспори. Згадана в минулому розділі UYGL 20 травня 2024 року провела марш-протест «#FreeAzov» з метою звернути увагу на військовополонених полку «Азов». 24 лютого 2025 року було проведено спільний з Українським Домом та Спілкою письменників Литви марш біля пам'ятника Тарасові Шевченку у Вільнюсі з метою привернення уваги до російських військових злочинів. 23 лютого 2026 року UYGL спільно з Посольством України в Литві та «Українськими Студентами за Свободу» взяли участь у міжнародній акції «Стрічка», під час якої було прив'язано 3 267 білих стрічок з іменами українців, вбитих Росією у війні, біля посольств РФ в Литовській Республіці та інших країнах ЄС. Наступного дня, 24 лютого, «Українська молодь у Литві» провела меморіальну демонстрацію у Клайпеді з приводу річниці повномасштабного вторгнення¹⁶⁹.

Говорячи про молодь, учні Міжнародної української школи та Освітнього простору «Гравітація» регулярно беруть участь у понеділкових мітингах та крупних акціях на кшталт «Laisvė šviečia». Так само, діти беруть участь в організації акцій на підтримку дітей, вбитих внаслідок злочинів РФ, а також дітей на окупованих територіях. 4 червня 2025 року Учні та викладачі цих шкіл взяли участь у тихій акції біля Посольства України, приносячи іграшки, квіти та записки у пам'ять загиблих дітей. За рік до того, 4 червня 2024 року аналогічна акція була проведена біля посольства РФ у Литві¹⁷⁰. До того ж, заняття в усіх українських школах Литви в понеділок починаються з

---

¹⁶⁸ CTR Center. (2026, 17 лютого). *У Вільнюсі відбулася щомісячна акція «Стратегія-18», присвячена 12-й річниці початку окупації Криму.*

¹⁶⁹ UYGL [@uygl23]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram.

¹⁷⁰ Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

хвилини мовчання на честь усіх загиблих під час вторгнення та спільного виконання Державного Гімну України.

Знаковою стала участь української діаспори в серії мітингів «#UkraineNATO33rd», що проходила перед та під час саміту Організації Північноатлантичного Договору у Вільнюсі 11–12 липня 2023 року. Метою акції був заклик до лідерів НАТО, що перебували у Вільнюсі, надати Україні План дій щодо членства (ПДЧ) або й повноцінне запрошення до Альянсу. Мітинги були організовані Міжнародним Конгресом Українців, Міжнародним Центром Української Перемоги та Фондом «ІК». Ключовим з них став протест 9 липня 2023 року на площі імені В. Кудірки у Вільнюсі, де зібралися українці з прапорами України та НАТО й лозунгами «Україна – НАТО – 33»¹⁷¹. Хоча за підсумками саміту Україна отримала лише декларацію про те, що стане членом НАТО «коли союзники погодяться і умови будуть виконані» без конкретного запрошення, самі акції продемонстрували здатність діаспори використовувати міжнародні події на власній території країни перебування для проведення кампанії з адвокації. Це є наочним прикладом того, що дослідники називають «географічною можливістю» – ситуацією, коли фізична близькість до ключового дипломатичного майданчика підсилює вплив діаспорного лобіювання¹⁷².

Крім того, представники діаспори так само публічно виражають свою думку й про події в Україні. Наприклад, 30 липня 2025 року біля Посольства України було проведено протест «в підтримку українського громадянського суспільства», під час якого було зібрано «...підписи під Зверненням до української влади щодо ліквідації незалежності антикорупційних інституцій»¹⁷³.

---

¹⁷¹ International Center for Ukrainian Victory. (2023, 5 липня). *Vilnius rally to support Ukraine's invitation to NATO*.

¹⁷² Adamson, F. B. (2005). Globalisation, transnational political mobilisation, and networks of violence. *Cambridge Review of International Affairs*, 18(1), 31–49.

¹⁷³ Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

Інформації щодо запуску українською діаспорою в Литві власних інформаційних кампаній на підтримку України знайдено не було, але незважаючи на це, представники спільноти беруть участь як у загальнолитовських інформаційних акціях, як-от «Radarom» та «Sušildyk Ukrainą», так і в українських, як-от Дні культурної дипломатії України за кордоном, #FreeAzov, #GoogleOlenivka, #NATOClosethesky та #RussiaIsATerroristState.

Таким чином, українська діаспора є постійним організатором та учасником акцій, мітингів, протестів та демонстрацій на підтримку України. Частіше за все, такі акції проводяться спільно з литовськими волонтерами, фондами, бізнесами та політиками, що свідчить про добре налагоджені контакти з литовським суспільством та політикумом. Такі акції відбуваються зі значною регулярністю: як мінімум, раз на тиждень. Це є ознакою високої актуальності проблем війни в Україні для українців у Литві, незважаючи на особисту безпеку та вже більш, ніж чотири роки вторгнення. При цьому, кількість учасників понеділкових мітингів та зібраних коштів під час крупних зборів на кшталт «Radarom!» невпинно меншає, що можна пов'язати з декількома факторами. Головним з них є висока працевлаштованість українців у Литві: за даними SEIC UNHCR (2025), рівень зайнятості серед українських біженців у Литві досяг 50%¹⁷⁴, що об'єктивно обмежує час, доступний для участі у громадських акціях у будні. Водночас відіграє роль і так звана «утома від війни», яку дослідники фіксують у всіх країнах, що приймають українських біженців: за даними Eurinions, підтримка надання зброї Україні в країнах ЄС залишається стабільною, але готовність до особистої участі у публічних акціях знижується зі збігом часу¹⁷⁵. Попри це, сам факт того, що «Понеділкові мітинги» та акції «Laisvė šviečia» тривають уже четвертий рік поспіль, є свідченням виняткової стійкості громадянської мобілізації у порівнянні з

---

¹⁷⁴ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

¹⁷⁵ eupinions. (б. д.). *Trends Ukraine*.

іншими випадками в історії, в яких пік діаспорної активності припадає на перші 6–12 місяців після початку конфлікту¹⁷⁶.

Основними організаторами акцій та мітингів серед українців є Посольство України в Литовській Республіці, UYGL, Громада українців Литви, Український Дім, Український Центр та українські школи. Акції проводяться на ключові для українців дати: День Незалежності України, День Соборності України, річниця повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України, День пам'яті жертв Голодоморів, День пам'яті жертв кримськотатарського народу, тощо. Українці в Литві підтримують контакт з Україною та регулярно беруть участь в загальноукраїнських інформаційних кампаніях.

4.2. Співпраця українських активістів з литовськими політиками, Сеймом та Урядом (лобіювання рішень щодо підтримки України)

Повномасштабне російське вторгнення в Україну у лютому 2022 року спричинило функціональні та структурні зміни в українській діаспорі по всьому світу, у тому числі в Литві. На момент вторгнення, до лютого 2022 року, в Литві проживало близько 22 000 осіб українського походження, що становило 0,65% населення країни та робило їх четвертою за чисельністю національною меншиною¹⁷⁷. Після 24 лютого 2022 року ця спільнота стрімко зросла: вже до кінця першого півріччя 2022 року понад 50 000 переміщених осіб отримали дозволи на тимчасове проживання, а станом на 1 квітня 2024 року Литва зареєструвала вже близько 85 000 громадян України на правах тимчасового захисту, що становить приблизно 3% від загальної чисельності населення країни. Незважаючи на часткове повернення частини біженців на батьківщину або переміщення до інших країн, кількість активних отримувачів тимчасового захисту залишалася відносно стабільною – близько 41 000 осіб

---

¹⁷⁶ Koinova, M. (2011). Diasporas and secessionist conflicts: The mobilization of the Albanian, Armenian and Chechen diasporas. *Ethnic and Racial Studies*, 34(2), 333–356.

¹⁷⁷ International Center for Ukrainian Victory. (2023, 5 липня). *Vilnius rally to support Ukraine's invitation to NATO*.

станом на весну 2024 року¹⁷⁸. Порівняно з іншими країнами, українська діаспора в Литві достатньо активно інституціоналізувалася, набувши прямих та посередніх контактів з литовськими політиками.

Першою причиною такої трансформації є глибокі, історично вкорінені міждержавні зв'язки між Литвою та Україною. У 2014 році Литва, очолювана президенткою Далею Грібаускайте, засудила окупацію Криму та збройну агресію Росії на Донбасі та першою серед усіх європейських країн передала Україні летальну зброю¹⁷⁹. Литва послідовно підтримувала відповідні резолюції в ООН та ЄС. У литовському суспільстві існує відчуття спільності долі з Україною, зумовлене власним досвідом радянської окупації 1940–1990 років та подіями 13 січня 1991 року, коли радянські збройні сили спробували силою придушити відновлення незалежності Литви. Цей спільний травматичний досвід визначає специфіку активізму українців в литовському контексті: «лобіювання» певних рішень тут складно кваліфікувати як класичне лобіювання, оскільки литовські політики нерідко самостійно ініціюють підтримку України, а активісти виступають радше каталізаторами, аніж ініціаторами.

Другою структурною причиною є значна демографічна присутність українців у Литві. Будучи четвертою за чисельністю народністю країни, яка до того ж різко зросла після лютого 2022 року, українці відчутні в публічних просторах і в ЗМІ. Українські діячі регулярно отримують медійні платформи для просування своїх позицій. Ця видимість є важливою передумовою для встановлення контактів з представниками влади.

Першою великою інституційною платформою для комунікації між українцями та литовськими посадовцями став Український Центр, заснований за ініціативи Діани Науседене (Першої Леді Литви) та Олени Зеленської. Розташований на базі Університету Вітовта Великого в Каунасі, Центр став

---

¹⁷⁸ UNHCR. (2024, жовтень). *UNHCR Lithuania protection brief #1* [Аналітична довідка].

¹⁷⁹ Embassy of Ukraine in the Republic of Lithuania. (2023, 16 червня). *Support and solidarity of Lithuania and Lithuanians*.

природним вузлом концентрації української спільноти. Перший голова Центру, Альгірдас Кумжа, колишній Посол Литви в Україні, забезпечив необхідний зв'язок з дипломатичними та академічними колами¹⁸⁰. Сама Діана Науседене регулярно бере участь у заходах Центру, втілюючи конкретні гуманітарні ініціативи відповідно до пропозицій української громади. Університетський персонал слугує важливою точкою зв'язку між активістами та академічно-політичним середовищем.

У рамках Українського Центру функціонує молодіжна платформа «Youth Think Tank», де школярі-переселенці обговорюють суспільно-політичні питання з представниками влади. Серед гостей платформи – представник Європейської Комісії в Литві Маріус Вацяга, колишній міністр закордонних справ Литви Лінас Лінкявічюс, заступник Посла США в Литві Тамір Васар та інші діячі¹⁸¹. Участь дітей-переселенців у таких зустрічах забезпечує емоційну насичені комунікації: їхні свідчення надають людського виміру абстрактним геополітичним питанням, впливаючи на формування емпатії серед литовських посадовців.

Платформа «Youth Think Tank» часто реалізується в рамках проєкту SUCCESS (Socially Innovative Ukrainian Centres in Central Europe: Empowerment and Social Support), що фінансується British Council, Institut Français, Goethe-Institut, Instytut Polski та іншими національними інститутами культури країн ЄС. Метою проєкту є підготовка молодих українських лідерів у країнах Центральної Європи. У довгостроковій перспективі SUCCESS формує два типи акторів: по-перше, фахівців з міжнародним досвідом для майбутньої розбудови України; по-друге, потенційних європейських громадян і, можливо, майбутніх посадовців, які могли б безпосередньо брати участь у законотворчих процесах. Під час заходів проєкту учні зустрілися з Послом

---

¹⁸⁰ Ukrainos centras (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹⁸¹ Ukrainos centras (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

Ірландії в Литві Шейною МакГ'ю, а також представниками університетів Каунаса, Катовіце, Варшави та Гданська¹⁸².

Важливими посередниками між українською громадою та литовським політикумом є Посол України в ЛР Ольга Нікітченко та перший заступник Посла Віктор Гамоцький. Обидва дипломати регулярно беруть участь у заходах Українського Центру та UYGL¹⁸³, забезпечуючи їхній зв'язок з офіційними дипломатичними та представницькими структурами. Посольство фактично виконує роль каналу трансляції: запити та позиції діаспори транслуються через Посольство до литовського державного апарату та дипломатичного корпусу. Подібну посередницьку функцію виконує й Йонас Охман, директор фонду «Blue/Yellow», що залучив від литовських донорів понад 103 мільйони євро з початку повномасштабного вторгнення¹⁸⁴.

Найвиразнішим прикладом впливу Посольства на суспільно-політичну динаміку в Литві стала краудфандингова кампанія «Народний Байрактар». На прохання Посольства України в Литві, 25–28 травня 2022 року журналіст Андрюс Тапінас та канал «Laisvės TV» зібрали понад п'ять мільйонів євро на безпілотник «Bayraktar TB2» для Збройних Сил України – усього за 3,5 дні. До кампанії долучилися Президент Литви Гітанас Науседа, Прем'єр-міністерка Інґріда Шімоніте, Міністр оборони Арвідас Анушаускас та колишня Президентка Даля Грібаускайте. Суспільний резонанс виявився настільки значним, що компанія-виробник «Baykar» вирішила передати дрон безкоштовно, а Міністерство оборони Литви перерозподілило зібрані кошти на придбання прецизійних боєприпасів і гуманітарну допомогу¹⁸⁵. Приклад акції надихнув аналогічні ініціативи в Польщі, Канаді та Норвегії.

Регулярні протести українців та їх союзників біля Посольства Росії у Вільнюсі сприяли тому, що Литва першою серед країн Європи, 4 квітня 2022

---

¹⁸² Там само.

¹⁸³ Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook.

¹⁸⁴ Lithuania.lt. (б. п.). *Lithuania supports Ukraine*.

¹⁸⁵ Сафронов, Т. (2022, 29 травня). *Жителі Литви зібрали кошти на покупку "Bayraktar TB2" для України*. Мілітарний.

року, депортувала посла Росії та понизила рівень дипломатичних відносин з агресором¹⁸⁶. Цей крок символізував готовність литовського уряду конвертувати суспільний тиск в конкретні дипломатичні дії.

Одним із найдемонстративніших результатів системної комунікації між активістами та урядовцями стала динаміка оборонних витрат Литви. Питома вага видатків на оборону у ВВП країни зростає з 1,97% у 2021 році до 2,46% у 2022-му, 2,69% – у 2023-му, 3,07% – у 2024-му, 4,04% – у 2025-му та до 5,36% у 2026 році.³ У загальному обсязі підтримки України, за даними Кільського інституту світової економіки, Литва є одним із найщедріших донорів у відносному вимірі: частка виділеної допомоги становить близько 1,8% ВВП країни за 2022–2024 роки, що ставить її серед трьох найбільших донорів у світі¹⁸⁷. На початку цей курс наражався на певний суспільний спротив; однак саме безпосереднє знайомство литовських посадовців і громадян з українським досвідом – через заходи діаспори, зустрічі в Українському Центрі та медійний простір – суттєво сприяло зміні суспільної думки на користь збільшення витрат на безпеку.

Варто також зупинитися на участі діаспори в акціях #UkraineNATO33rd під час Вільнюського саміту НАТО 11–12 липня 2023 року¹⁸⁸. Українська громада Литви разом зі співвітчизниками з інших країн закликала союзників надати Україні План дій щодо членства або повноцінне запрошення до НАТО. Проведення акцій безпосередньо у Вільнюсі мало символічне й практичне значення: литовська столиця виступила не лише як місце саміту, а й як арена транснаціонального громадянського тиску.

На соціально-правовому напрямку діаспора активно взаємодіє з УВКБ ООН, Міністерством соціального захисту та праці й Центром зайнятості. Конкретним результатом цієї роботи стало, зокрема, відтермінування вимоги

---

¹⁸⁶ Embassy of Ukraine in the Republic of Lithuania. (2023, 16 червня). *Support and solidarity of Lithuania and Lithuanians*.

¹⁸⁷ Lithuania.lt. (б. п.). *Lithuania supports Ukraine*.

¹⁸⁸ International Center for Ukrainian Victory. (2023, 5 липня). *Vilnius rally to support Ukraine's invitation to NATO*.

підтвердження знання литовської мови на рівні А2 для зайнятості у сфері послуг. Крім того, Уряд Литви послідовно продовжував дозволи на тимчасовий захист у 2023, 2024, 2025 та 2026 роках, до 4 березня 2027 року¹⁸⁹. Ці рішення ухвалювалися з урахуванням позицій громади: за даними Соціально-економічного дослідження UNHCR SEIS за 2025 рік, 74% опитаних українців у Литві планували залишатися в країні принаймні ще рік¹⁹⁰. Наразі представники діаспори ведуть роботу щодо подальшого подовження механізму тимчасового захисту та запровадження зрозумілих і прозорих процедур довгострокової легалізації перебування.

Взаємодія діаспори з литовськими органами влади поширюється й на сферу безпеки. У квітні 2026 року Генеральна прокуратура Литви розкрила змову, в рамках якої російські спецслужби планували ліквідувати Валдаса Барткявічюса, литовського громадського діяча та голову VŠĮ Tarptautinis Ukrainos draugų fondas (Міжнародний фонд друзів України), і Руслана Габбасова, лідера руху за незалежність Башкортостану¹⁹¹. Ця ситуація актуалізувала питання охорони осіб, пов'язаних з підтримкою України, і спонукала литовські правоохоронні органи та спецслужби до більш ретельного моніторингу загроз. До закладів, де проводяться заходи за участю українських та проукраїнських діячів, почали виділяти додаткову охорону.

У партійно-політичному вимірі найефективніша взаємодія відбувається з представниками чотирьох фракцій: Союзу Батьківщини – Християнських демократів Литви (Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai, TS-LKD), Партії Свободи (Laisvės partija, LP), Соціалдемократичної партії (Lietuvos socialdemokratų partija, LSDP) та Союзу лібералів (Liberalų sąjūdis, LS) – через їхню послідовну підтримку України як на національному, так і на загальноєвропейському рівнях.⁸ Натомість комунікація з Зорею Нямунаса (Nemuno Aušra) фактично відсутня: ця партія провадить антиміграційну

---

¹⁸⁹ ETIAS. (2024, 28 серпня). *Lithuania extends residence permits for Ukrainian refugees*.

¹⁹⁰ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

¹⁹¹ Associated Press. (2026, 28 квітня). *Lithuania says it foiled an international plot to kill 2 activists*. AP News.

риторику, демонструє толерантність до режиму Лукашенка в Білорусі та дискредитує допомогу Україні посиленнями на «корупцію», а її лідер Рямігіюс Жямайтатіс неодноразово звинувачувався в антисемітизмі. Аналогічна ситуація склалася з Національним Об'єднанням (Nacionalinis Susivienijimas). Присутність «Зорі Нямунаса» у правлячій коаліції ускладнює просування окремих рішень, проте не паралізує його повністю¹⁹².

Таким чином, співпраця української діаспори з литовськими інституціями є багаторівневою та реалізується через три основні канали: особисту присутність активістів на мітингах та демонстраціях, структуровану взаємодію через українські хаби (Український Центр, Український Дім, UYGL) і посередницьку діяльність Посольства України в Литві та проукраїнських литовських громадських і медійних діячів. Найактивніша партнерська взаємодія ведеться з партіями TS-LKD, LP, LS та LSDP, а також із Міністерством оборони та Міністерством соціального захисту та праці. У контексті ширшого виміру підтримки, загальна частка допомоги, виділеної Литвою Україні відносно ВВП, наближається до 1,8%, що є одним із найвищих показників серед усіх країн-донорів у світі¹⁹³. Серед конкретних лобійованих рішень: законодавчі акти та парламентські резолюції про засудження російської агресії, рішення про передачу військової та гуманітарної допомоги, санкції проти Росії, а також заходи щодо поліпшення умов перебування та інтеграції українців у Литві.

4.3. Виклики та перспективи політичної суб'єктності української діаспори у литовському суспільстві.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації до України кардинально трансформувало демографічний склад та суспільний статус української спільноти в Литві. До лютого 2022 року серед українців у Литві переважали дорослі чоловіки від 20 до 60 років, зайняті переважно в секторах

¹⁹² Шимоніс, Л. (2026, 31 січня). *Литовська підтримка України: стан та виклики на 2026 рік*. Мілітарний.

¹⁹³ Lithuania.lt. (б. р.). *Lithuania supports Ukraine*.

логістики, будівництва та промисловості. Їхня присутність у країні мала здебільшого тимчасовий характер: трудові мігранти регулярно виїжджали до України чи до інших держав ЄС. Особливо це стосувалося водіїв-далекобійників і сезонних працівників. Рівень інтеграції в литовське суспільство був неоднорідним: одні, насамперед члени мішаних родин, були повністю асимільовані, тоді як інші дистанціювалися від литовського суспільства, не виявляючи зацікавленості ні у вивченні мови, ні в набутті громадянських чи політичних прав. Питання діаспорної суб'єктності фактично не стояло на порядку денному¹⁹⁴.

Після 24 лютого 2022 року ситуація змінилася докорінно. Потік вимушених переселенців до Литви набув масового характеру: станом на початок 2026 року понад 44 300 осіб перебували у країні на підставі механізму тимчасового захисту, дія якого була вдруге продовжена – до 4 березня 2027 року¹⁹⁵. Гендерно-вікова структура нової хвилі переселенців принципово відрізняється від довоєнної: понад 70% складають жінки з дітьми, найчисельніша частина – жінки від 30 до 49 років. Водночас, згідно з даними UNHCR SEIS 2025, 74% респондентів планували залишатися в Литві щонайменше ще рік¹⁹⁶. Ці цифри свідчать про формування сталої спільноти, орієнтованої на довготривале або постійне перебування в країні, через що проблема її правової та політичної суб'єктності набуває особливої актуальності.

Загальна ситуація з політичним представництвом українців у Литві може бути охарактеризована як складна, однак потенційно перспективна. Першим і найбільш структурним викликом є питання виборчих прав. Участь у парламентських і президентських виборах Литовської Республіки є конституційним правом виключно її громадян. Щодо місцевих виборів, право голосу поширюється також на громадян інших держав-членів ЄС, які

---

¹⁹⁴ Tkachuk, A., Kostrykina, S., Janeliūnas T. (2023, листопад) *Adaptation and Integration of Ukrainian migrants in Lithuania*. Eastern Europe Studies Centre.

¹⁹⁵ ETIAS. (2024, 28 серпня). *Lithuania extends residence permits for Ukrainian refugees*.

¹⁹⁶ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

задекларували постійне місце проживання у відповідному самоврядуванні. Це означає, що повноцінна участь у формуванні органів місцевого самоврядування фактично доступна лише тим українцям, які є громадянами Литви або мають подвійне громадянство з іншою країною ЄС. Зазначене обмеження в першу чергу впроваджувалося з метою унеможливлення впливу з боку Росії та Білорусі на литовський політичний процес, проте воно зачепило й українців.

Одним із системних шляхів розв'язання проблеми виборчих прав є потенційне членство України в Європейському Союзі. Проте практичні його перспективи залишаються невизначеними. Президент України В. Зеленський неодноразово заявляв про готовність виконати всі технічні умови для вступу до 2027 року. Голова дипломатії ЄС Кая Каллас висловлювала обережний оптимізм щодо можливості розширення Союзу до 2030 року. Натомість Федеральний канцлер Німеччини Ф. Мерц попереджав, що жоден новий вступ не буде простим. Непрозорою залишається позиція Прем'єр-міністра Словаччини Р. Фіцо та новообраного Прем'єр-міністра Угорщини П. Мадяра щодо прийняття України до євроструктур. За різними аналітичними сценаріями, повноцінне членство може розтягнутися на десятиліття¹⁹⁷, що лишить українців Литви у правовій невизначеності на тривалий період.

Альтернативним механізмом розширення виборчих можливостей став запровадження в Україні інституту множинного громадянства: відповідний закон набрав чинності 16 січня 2026 року. Документ легалізував набуття подвійного громадянства з США, Канадою, Німеччиною, Польщею та Чехією¹⁹⁸. Утім практичне значення закону для українців у Литві обмежене: норма поширюється лише на держави, де подвійне громадянство є законодавчо дозволеним. Конституція Литовської Республіки в статті 12 прямо забороняє подвійне громадянство для литовських громадян: набуття іноземного

---

¹⁹⁷ Braschayko, A. (2026, 12 березня). *How close is Ukraine to joining the European Union?* EU Neighbours East.

¹⁹⁸ Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» № 4502-20. (2025).

громадянства автоматично тягне за собою втрату литовського, і навпаки¹⁹⁹. Спроби змінити цю норму вже двічі виносилися на загальнонаціональний референдум у 2019 та 2024 роках, однак обидва рази не набрали необхідного порогу підтримки²⁰⁰. Невдачі референдумів відображають не відсутність суспільного діалогу, а брак політичної волі для конституційних змін. Таким чином, нові норми українського законодавства про множинне громадянство не поширюються на Литву, доки та зберігає чинні конституційні обмеження.

Відсутність інституту подвійного громадянства породжує ще один ризик: ті представники української діаспори, які ухвалють рішення залишитися в Литві на постійній основі, будуть змушені відмовитися від українського громадянства. Це загрожує розривом правових, економічних і психологічних зв'язків з Україною, посилюючи ефект так званого «відтоку талантів» та загострюючи демографічну кризу, яка й без того є однією з ключових структурних проблем України в умовах тривалої війни.

Окремим викликом залишається мовний бар'єр. Литовська мова належить до балтійської гілки індоєвропейської мовної сім'ї і вважається однією з найархаїчніших живих мов Європи. Незважаючи на певну генетичну спорідненість із слов'янськими мовами, граматики та лексики литовської суттєво відрізняються від української, що робить її вивчення складним. За даними UNHCR SEIS 2025, частка респондентів, здатних ефективно спілкуватися литовською, зросла з 26% у 2024 році до 34% у 2025 році²⁰¹. Проте мовний бар'єр залишається головною перешкодою для повноцінної інтеграції: дві третини переселенців досі не досягли навіть порогового рівня комунікативної компетентності. Основною причиною є хронічна нестача мовних курсів: попит стабільно перевищує пропозицію, особливо критичним є дефіцит курсів рівнів, вищих за A2. Незважаючи на низку ініціатив, серед яких зокрема, кампанія «Aš kalbu lietuviškai» (Я говорю литовською),

---

¹⁹⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucija. (1992)

²⁰⁰ Verslo žinios (2024, 13 травня). *Referendumas dėl dvigubos pilietybės įvyko, bet pritarė mažiau negu pusė piliečių.*

²⁰¹ NHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025.*

ініційована мером Вільнюса Валдасом Бянкунскасом, кількість курсів та матеріалів все ще не відповідає реальним потребам. Слабке знання мови унеможлиблює повноцінну участь у суспільному дискурсі та обмежує здатність інтегрувати українські та проукраїнські позиції в литовський публічний і політичний простір.

Пов'язаним із мовним бар'єром є явище декваліфікації: більше половини дорослих вимушених переселенців в Литві мають вищу або спеціальну освіту, однак значна їх частина зайнята на низькокваліфікованих позиціях: у сфері послуг, прибирання, громадського транспорту, доставки. Така зайнятість нижче рівня кваліфікації призводить до стану хронічної фінансової нестабільності, що спричиняє так званий «режиму виживання», за умов якого люди об'єктивно позбавлені часових, когнітивних і матеріальних ресурсів для громадської чи політичної активності.

Окремої уваги заслуговує тривожна тенденція використання неформальних і напівлегальних трудових практик стосовно українців. Значна частина переселенців працює на підставі усних домовленостей, без належного юридичного оформлення. Навіть у випадках офіційного працевлаштування роботодавці нерідко вдаються до схем «зарплати у конверті»: офіційно нараховується лише законодавчий мінімум, тоді як решта виплачується готівкою з метою ухилення від податків і соціальних внесків. Працівник у такій ситуації стає вкрай вразливим: юридично довести факт заборгованості по тіньовій частині виплат практично неможливо. Додатковою формою зловживань є підписання трудових договорів виключно литовською мовою без офіційного перекладу. Ця практика позбавляє працівників усвідомленого розуміння власних прав. В окремих задокументованих випадках роботодавці примушували українців особисто сплачувати адміністративні збори за оформлення дозволів на роботу під обіцянку фіктивних компенсацій²⁰². Зазначені практики не лише порушують права конкретних осіб, але й системно

---

²⁰² Salyga, J. (2024). "Echoes of War in Lithuania" in Golemis, H. & Broder, D. (Eds.) Transform Review: In Times of War (pp. 152-181). Berlin: Brumaire Verlag.

знижують соціальний і правовий статус переселенців, унеможлиблюючи їхню повноцінну участь у суспільному житті.

Ще одним делікатним викликом є питання перебування в Литві чоловіків призовного віку та їхньої участі в суспільно-політичному житті. Згідно з даними дослідження «Adaptation and Integration of Ukrainian migrants in Lithuania» (2023), чоловіки від 20 до 60 років становлять близько 30% усіх переселенців, які прибули до Литви після 24 лютого 2022 року, проте в опитуваннях вони були недорепрезентовані, в опитуванні вони склали лише близько 10% респондентів, причому частина з них у приватних бесідах висловлювала почуття провини й сорому через те, що не перебуває на фронті²⁰³. Ця психологічна вразливість посилюється зовнішнім тиском: Президент Литви Г. Науседа публічно заявляв, що Вільнюс має «співпрацювати з Україною в усіх сенсах»²⁰⁴. Міністр оборони А. Кащюнас уточнив, що фізичний примус, збір і транспортування до кордону, не розглядається, проте позбавлення соціальних виплат, дозволів на роботу чи документів є варіантами, що обговорюються²⁰⁵. Постійна загроза адміністративних санкцій або примусового повернення відбиває в українських чоловіків будь-яке бажання виявляти громадянську активність, оскільки будь-яка помітність лише привертає небажану увагу з боку як українських, так і литовських органів влади.

Серйозним зовнішнім ризиком для діаспори є діяльність ультраправих і популістських політичних сил. Попри відсутність критичного електорального прориву, окремі литовські політики, як-от Рямігіюс Жямайтайтіс із партією «Зоря Нямунасу» та Пятрас Гражуліс, обраний до Європарламенту 2024 року – систематично апелюють до тривоги населення, експлуатуючи теми захисту традиційних цінностей, міграції, зростання цін і корупції. Присутність

---

²⁰³ Tkachuk, A., Kostyrykina, S., Janeliūnas T. (2023, листопад). *Adaptation and Integration of Ukrainian migrants in Lithuania*. Eastern Europe Studies Centre.

²⁰⁴ Tril, M. (2024, 30 квітня). *Lithuania's top officials support Ukraine's move to recall Ukrainian men of conscription age*. Euromaidan Press.

²⁰⁵ Кутелева, І. (2024, 25 квітня). *У Литві допустили допомогу Україні у поверненні чоловіків призовного віку*. Європейська правда.

переселенців, зайнятість ними робочих місць та обсяги соціальних виплат мігрантам перетворюються на зручну мішень для атак популістів. На це активно реагують українські НДО в Литві: вони проводять медіакампанії, щоб протидіяти демонізації українських біженців в публічному просторі^{206 207}.

Окремим викликом є необхідність чіткого і публічного дистанціювання від мігрантів із Росії та Білорусі. Якщо українців у литовському суспільстві переважно сприймають як жертв агресії та носіїв проєвропейських цінностей, то численні спільноти вихідців із Росії та Білорусі нерідко потрапляють у поле зору литовських спецслужб і громадської думки як «п'ята колона». Помітне зростання частки російськомовних у Вільнюсі та інших містах провокує занепокоєння щодо русифікації публічного простору. В цьому контексті проведення заходів виключно українською мовою стає не просто маркером ідентичності, а інструментом стратегічного позиціювання, що дозволяє публічно відмежуватися від «русского міру».

Наведений вище огляд викликів не є вичерпним переліком перешкод, а скоріше оглядом ключових ризиків, що стоять перед діаспорою. Водночас багато з цих викликів вже сьогодні нейтралізуються цілою низкою структурних перспектив.

Найвагомішою інституційною перспективою є широка підтримка з боку литовської держави. 1 січня 2025 року набрав чинності новий Закон Литовської Республіки про національні меншини, ухвалений Сеймом у листопаді 2024 року. Закон визначає національну меншину як групу громадян Литви, яка має тривалі, стійкі й органічні зв'язки з державою, поступається чисельністю титульній нації та прагне зберегти свою самобутність. Хоча формально дія закону поширюється лише на громадян, його значення для діаспори є стратегічним: він окреслює правові рамки, в яких майбутні натуралізовані

---

²⁰⁶ Budrytė, D., & Davoliūtė, V. (2025). Continuity or change? The Russo-Ukrainian war and decolonization of memory in Lithuania. *Global Studies Quarterly*, 5(4), ksaf102.

²⁰⁷ Ulinskaitė, J. (2024, 29 жовтня). *Lithuanian populist far-right (in)security discourse during the European Parliament elections in the face of Russia's war against Ukraine*. European Center for Populism Studies.

українці зможуть легально вимагати захисту своїх культурних, освітніх і медійних прав, формувати власні громадські та політичні організації, а також брати участь у суспільному житті рідною мовою²⁰⁸. Таким чином, для тих, хто обере литовське громадянство, закон фактично гарантує мінімальний правовий стандарт для збереження ідентичності.

Ключовим агентом відстоювання діаспорних інтересів є мережа українських НДО, яка значно розширилася і зміцніла після 2022 року. Організації здійснюють моніторинг порушень трудових прав, юридичну допомогу переселенцям, лобіювання змін у міграційному законодавстві, культурну дипломатію та просвітницькі кампанії. Принципово важливою є їх відкритість: більшість організацій активно запрошують рядових членів спільноти долучатися до ініціатив, пропонувати власні проекти та брати участь в організації заходів, що перетворює НДО на реальні майданчики для самоорганізації. Сам факт динамічного виникнення нових ініціатив свідчить про наявність у спільноти як бажання, так і організаційної спроможності реалізовувати свої права.

Особливе місце в довгостроковій перспективі займає наймолодше покоління. Станом на 31 січня 2026 року в Литві перебувало близько 26 785 дітей українського походження²⁰⁹. Частина з них отримує освіту дистанційно в українських школах, частина відвідує українські навчальні заклади в Литві, частина інтегрована в литовськомовні або змішані школи. Діти, що ростуть у двомовному чи литовськомовному середовищі, з часом матимуть конкурентні переваги для включення в академічне та суспільно-політичне життя країни. Це покоління здатне стати природнім «мостом» між двома культурами: зберігаючи українське коріння, воно водночас матиме доступ до тих соціальних позицій, які сьогодні залишаються недосяжними для першого покоління переселенців.

---

²⁰⁸ Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymas. TAR, 2024-11-14, Nr. 2024-19834. (2024) <https://www.infolex.lt/ta/988152>

²⁰⁹ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

Таким чином, в перспективі 10–15 років питання про суб'єктність українства в Литві може вирішитися через досягнення другого покоління.

Важливим виміром набуття суб'єктності є і стрімка економічна інтеграція. Офіційні дані Департаменту статистики Литви та пов'язаних інституцій за 2024–2025 роки свідчать про феноменальні показники адаптації українців до національного ринку праці порівняно з більшістю країн ЄС. Станом на початок 2025 року понад 36 100 українців були офіційно зайняті за трудовими контрактами: у секторах від ІТ та логістики до промисловості та сфери послуг. Ще більш показовим є підприємницька активність: близько 2 600 компаній у Литві мають значну частку українського капіталу або належать громадянам України. Про структурну вагомість цієї присутності свідчить і динаміка прямих інвестицій: лише за період з I кварталу 2022 по III квартал 2024 року прямі вкладення з України до литовської економіки зросли на 44,48 млн євро, досягнувши загальної позначки близько 127 млн євро²¹⁰. Поступово перетворюючись на помітних платників податків, роботодавців і підприємців, українці здобувають реальний економічний важіль, який у довгостроковій перспективі трансформується і в політичний вплив.

Підсумовуючи, можна констатувати, що українська діаспора у Литві перебуває в точці структурного переходу: від вимушеного переміщення до поступової, але дедалі більш стійкої суб'єктності. Серед ключових викликів: правові обмеження у сфері виборчих прав і громадянства, що безпосередньо стримують політичну участь; ризик «відтоку мізків» і демографічного розриву з Україною; декваліфікація та вразливість на ринку праці; маргіналізація чоловіків призовного віку; тиск з боку ультраправого популізму; нагальна потреба у символічному та правовому відмежуванні від мігрантів із Росії та Білорусі.

Водночас діаспора має багато суттєвих структурних переваг. Серед найбільш значущих: зростаюча економічна присутність і підприємницька

---

²¹⁰ Lithuania.lt. (2025, 24 лютого). *Ukrainians in Lithuania: From refugees to business leaders*.

активність; динамічна мережа НДО з реальними лобістськими і правозахисними функціями; інституційна підтримка з боку литовської держави; стратегічний потенціал другого покоління – дітей, які вже сьогодні інтегруються в литовське суспільство зсередини. Зіставлення цих двох вимірів дозволяє зробити висновок, що, попри серйозність наявних бар'єрів, перспективи поступового зростання громадянської та політичної суб'єктності української діаспори в Литві є реальними та обґрунтованими.

ВИСНОВКИ

У цій кваліфікаційній бакалаврській роботі було досліджено питання діяльності «нової» української діаспори в Литві після 2022 року в соціокультурній та політичній сферах. За результатами дослідження, було отримано такі результати.

Питання української діаспори в Литовській Республіці перебуває на початковій стадії дослідження як серед українських, так і литовських та інших зарубіжних дослідників. Основними дослідниками теми виступають міжнародні організації, НДО та університети, серед яких Міжнародна організація з міграції, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Литовський комітет Червоного Хреста, Кільський інститут світової економіки, а також науковці Р. Урбанавічє, Д. Будріте, Р. Янялюнас, А. Ткачук. При цьому, найбільш дослідженими є питання соціальної та політичної інтеграції українців до литовського суспільства, коли питання культурної репрезентації та ідентичності лишаються вельми обмежено дослідженими.

У роботі було використано 148 джерел, що можна умовно поділити на шість груп: міжнародні та міжнародно-правові акти (серед яких Директива Ради ЄС 2001/55/ЄС про тимчасовий захист та відповідні рішення Ради ЄС 2022/382, Конвенція ООН про статус біженців 1951 року, Закон Литовської Республіки про правовий статус іноземців (2004, зі змінами 2024 року), Закон про національні меншини (2024), Конституція Литовської Республіки (1992) та інші); офіційні статистичні та аналітичні матеріали державних органів Литовської Республіки (наприклад, офіційний портал статистики Литви); звіти та аналітичні довідки міжнародних організацій (серія досліджень UNHCR Socio-Economic International Survey, IOM Ukraine Crisis Response); дані засобів масової інформації (LRT.lt, 15min.lt, Delfi, «Мілітарний»); матеріали офіційних сайтів та сторінок організації в соціальних мережах Facebook та Instagram; реєстри та тематичні бази даних.

«Військова міграція» – міграція, спричинена військовим або іншим збройним конфліктом. Її важливими елементами є концепція «міграції як

зброї» Келлі М. Грінгілл: коли міграційна криза використовується як інструмент тиску як на країну розсіювання, так і на приймаючі країни²¹¹; та поняття «змішана міграція» Ніколаса ван Гіра: коли військовий конфлікт не є єдиною причиною міграційних процесів²¹².

Згідно з директивою 2001/55/ЕС, «тимчасовий захист» – «процедура виняткового характеру для забезпечення у разі масового або неминучого масового напливу переміщених осіб із третіх країн, які не можуть повернутися до країни свого походження, негайного тимчасового захисту...»²¹³. Ця процедура не є ідентичною статусу біженця.

«Діаспора» – спільнота, що пройшла процес так званого «розсіювання» (розселення на території третіх країн) з власної території. Її ключовими характеристиками є збереження колективної пам'яті та так званого «міфу» (власного уявлення чи концепції) про батьківщину, а також відчуття відмінності від спільноти, що є титульною на певній території²¹⁴. «Нова діаспора» – сформована в Литві та інших країнах спільнота внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну в 2022 році та міграційної кризи, спричиненої ним. Вона є частиною п'ятої хвилі міграції українців.

Типовий соціально-демографічний профіль українського переселенця в Литві є таким: жінка 30–49 років із вищою освітою, принаймні з однією дитиною, яка прибула у 2022 році переважно зі Сходу чи Півдня України та оселилася у Вільнюсі²¹⁵. Вона знімає житло власним коштом, працевлаштована на посаді, що не відповідає її кваліфікаційному рівню, не володіє литовською мовою і планує залишатися в Литві щонайменше ще рік.

²¹¹ Greenhill, K. M. (2008). *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*. *Civil Wars*, 10(1).

²¹² Van Hear, N., Brubaker, R., Bessa T. (2009, квітень). *Human Development 2009/20. Managing Mobility for Human Development...*

²¹³ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001... (2001, 20 липня).

²¹⁴ Safran, W. (1991). *Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return*. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83–99

²¹⁵ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

Кількість українських переселенців зазнала стабільного зростання від початку вторгнення до піку на початку 2024 року, після чого відбулося помірне зниження у 2024–2025 роках²¹⁶. Ключові інтеграційні показники (рівень зайнятості, побутового добробуту, частка тих, хто вивчає литовську мову, та частка тих, хто планує довгострокове перебування) постійно зростає. Попри збереження суттєвих структурних бар'єрів, українська спільнота в Литві поступово еволюціонує від стану вимушеного тимчасового переміщення до більш стійкої та укоріненої форми присутності в суспільстві^{217 218}.

Литовська інституційна система показала достатньо високий потенціал для адаптації українських біженців та продемонструвала досі небачений рівень підтримки. Механізм тимчасового захисту дозволив українцям працювати, здобувати освіту, користуватися послугами охорони здоров'я та отримувати соціальні виплати²¹⁹. Процедури академічного визнання дипломів, працевлаштування були спрощені. Литовська Республіка забезпечила інтеграцію українських дітей до системи литовської шкільної та університетської освіти, виділяючи гранти та фінансування для них.

Наразі, багато з додаткових привілеїв згортаються (як-от соціальні виплати, послаблення щодо вивчення мови та надання безкоштовного житла), що спонукає членів діаспори до вироблення довгострокових стратегій проживання, зайнятості та освіти. Водночас невирішеність питання статусу українців після 4 березня 2027 року залишається структурною невизначеністю, що суттєво обмежує горизонт інтеграційного планування як для самих переселенців, так і для приймаючих інституцій.

Соціокультурна діяльність українців у Литві є потужним інструментом збереження ідентичності та просування української «м'якої сили» серед литовців. Культурно-мистецьку діяльність зосереджено в першу чергу навколо «Українського Центру», заснованого Першими леді Діаною Науседене та

---

²¹⁶ Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*.

²¹⁷ UNHCR (2024). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024*.

²¹⁸ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

²¹⁹ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001... (2001, 20 липня).

Оленою Зеленською, а також навколо таких закладів та організацій, як Український дім, Ucreate Hub, Клайпедський Український центр «Родина» та Українська молодіжна спілка в Литві (UYGL). Литовські музеї, митці, письменники та кінематографісти підтримують зв'язки з Україною, запрошуючи митців з України та представників діаспори до участі у фестивалях, ярмарках, виставках та інших проєктах.

У Литві функціонує розгалужена система українських шкіл, серед яких 10 денних: «Міжнародна українська школа», «Героям Слава», «Освітній простір Гравітація», «Східно-Європейська Школа» тощо. В українських школах навчається приблизно 4500 учнів та працює 600 педагогів. При цьому, кожна п'ята дитина-біженець досі не зарахована до жодної національної школи²²⁰. Лише 34% дорослих біженців здатні ефективно спілкуватися литовською. Релігійна громада представлена Парафією Пресвятої Трійці УГКЦ, Литовським екзархатом Вселенського патріархату та Віленською єпархією Російської Православної Церкви. При цьому, перші дві проводять активні дії на протигагу російському впливу на релігійне життя українців. Гуманітарна діяльність українців активно координується з литовськими гігантами «Blue/Yellow» та «Stiprūs kartu». Українці беруть участь у масштабних зборах грошей на підтримку України, як-от «Radarom», та плетінні маскувальних сіток для фронту.

Українці беруть активну участь у політичному житті Литви: організують заходи, фестивалі та акції протесту. Вона має системний характер: заходи відбуваються щотижня (наприклад, понеділкові мітинги від Аркадіюса Вінокураса). Акції «Laisvė šviečia» проводяться щороку на річницю російського вторгнення. Діаспора брала участь в організації міжнародних подій, як-от «#UkraineNATO33rd»²²¹. Співпраця української діаспори з литовськими інституціями є багаторівневою та реалізується через особисту

---

²²⁰ UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*.

²²¹ International Center for Ukrainian Victory. (2023, 5 липня). *Vilnius rally to support Ukraine's invitation to NATO*.

присутність активістів на мітингах та демонстраціях, структуровану взаємодію через українські хаби і посередницьку діяльність Посольства України в Литві та проукраїнських литовських громадських і медійних діячів. Найактивніша партнерська взаємодія ведеться з партіями TS-LKD, LP, LS та LSDP, а також із Міністерством оборони та Міністерством соціального захисту та праці. Українці лобювали законодавчі акти та парламентські резолюції про засудження російської агресії, рішення про передачу військової та гуманітарної допомоги, санкції проти Росії, а також заходи щодо поліпшення умов перебування та інтеграції українців у Литві.

Ключовими викликами для українців у Литві є правові обмеження у сфері виборчих прав і громадянства; ризик «відтоку мізків» і демографічного розриву з Україною; декваліфікація та вразливість на ринку праці; маргіналізація чоловіків призовного віку; тиск з боку ультраправого популізму; нагальна потреба у символічному та правовому відмежуванні від мігрантів із Росії та Білорусі. Основними перспективами є зростаюча економічна присутність і підприємницька активність; динамічна мережа НДО з реальними лобістськими і правозахисними функціями; інституційна підтримка з боку литовської держави; стратегічний потенціал другого покоління.

Підсумовуючи, сформована після 24 лютого 2022 року українська громада в Литві є унікальною у своєму роді. Будучи сформованою внаслідок російського військового вторгнення, вона змогла швидко самоорганізуватися та розпочати роботу над просуванням власних інтересів. Вона є відчутною та видимою в Литві, і може просувати свій порядок денний у культурному, освітньому, релігійному, гуманітарному та політичному сенсі. При цьому, рівень підтримки Литвою українців за 4 роки після початку вторгнення лишається безпрецедентним, що створює надійний ґрунт для розвитку українсько-литовської співпраці, яку буде підкріплено підтримкою від українців у Литві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Дослідження, монографії, наукові статті, аналітичні довідки та інші наукові роботи:

1. Adamson, F. B. (2005). Globalisation, transnational political mobilisation, and networks of violence. *Cambridge Review of International Affairs*, 18(1), 31–49. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09557570500059548>
2. Bauböck, R. (2010). Cold constellations and hot identities: Political theory questions about transnationalism and diaspora. У R. Bauböck & T. Faist (Ред.), *Diaspora and transnationalism: Concepts, theories and methods* (с. 295–322). Amsterdam University Press.
3. Brubaker, R. (2005). The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies*, 28(1), 1–19. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0141987042000289997>
4. Budrytė, D., & Davoliūtė, V. (2025). Continuity or change? The Russo-Ukrainian war and decolonization of memory in Lithuania. *Global Studies Quarterly*, 5(4), ksaf102. <https://doi.org/10.1093/isagsq/ksaf102>
https://www.jstor.org/content/oa_chapter_edited/j.ctt46mz31.18?seq=1
5. Cohen, R. (1997/2022). *Global Diasporas: An Introduction (3rd ed.)*. Routledge.
<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003256526/global-diasporas-robin-cohen>
6. European Migration Network Lithuania. (2025). *Migration policy in Lithuania 2024*. International Organization for Migration. https://www.emn.lt/uploads/Products/product_2103/IOM_politika_2025_EN_FIN_AL_VERSION.pdf
7. Greenhill, K. M. (2008). *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*. *Civil Wars*, 10(1). https://www.researchgate.net/publication/232943300_Strategic_Engineered_Migration_as_a_Weapon_of_War

8. IOM. (2023, 9 червня). *Ukraine Crisis Response – Lithuania: Surveys with Refugees from Ukraine (January–March 2023)*. ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/lithuania/ukraine-crisis-response-2022-2023-lithuania-surveys-refugees-ukraine-needs-intentions-and-integration-challenges-january-march-2023>
9. IOM. (2023, 26 жовтня). *Ukraine Crisis Response – Lithuania: Surveys with Refugees from Ukraine (July - September 2023)*. ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/lithuania/iom-ukraine-crisis-response-2022-2023-lithuania-surveys-refugees-ukraine-needs-intentions-and-integration-challenges-july-september-2023-country-report-data-analysis>
10. IOM. (2022, 26 жовтня). *Ukraine Response 2022 – Lithuania: Displacement Surveys (September–October 2022)* [Аналітична довідка]. ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/lithuania/ukraine-response-2022-lithuania-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tcns-6-29-september-2022>
11. Kaldor, M. (1999). *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*. Polity Press. <https://www.jstor.org/stable/23615979>
12. Koinova, M. (2011). Diasporas and secessionist conflicts: The mobilization of the Albanian, Armenian and Chechen diasporas. *Ethnic and Racial Studies*, 34(2), 333–356. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01419870.2010.489646#d1e261>
13. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2025, 6 травня). *Social support for Ukrainian refugees in Lithuania* [Аналітична довідка]. https://socmin.lrv.lt/public/canonical/1736145352/4072/2025%2001%2006_EN%20bendras.pdf
14. Nye, J.S. (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. *Public Affairs*, New York.
15. OECD. (2023, 6 січня). *What We Know About the Skills and Early Labour Market Outcomes of Refugees from Ukraine*. <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/01/what-we>

[know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine_e95955bf/c7e694aa-en.pdf](https://www.researchgate.net/publication/381232330_Echoes_of_War_in_Lithuania)

16. Safran, W. (1991). Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83–99
https://cbpbu.ac.in/userfiles/file/2020/STUDY_MAT/ENGLISH/SSK/Myths%20of%20Homeland%20and%20Return1.pdf
17. Salyga, J. (2024). "Echoes of War in Lithuania" in Golemis, H. & Broder, D. (Eds.) *Transform Review: In Times of War* (pp. 152-181). Berlin: Brumaire Verlag.
https://www.researchgate.net/publication/381232330_Echoes_of_War_in_Lithuania
18. Sheffer, G. (2003). *Diaspora Politics: At Home Abroad*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511499432>
19. Tkachuk, A., Kostrykina, S., Janeliūnas T. (2023, листопад). *Adaptation and Integration of Ukrainian migrants in Lithuania*. Eastern Europe Studies Centre.
https://www.gssc.lt/wp-content/uploads/2023/11/v01_Ukrainian-report_Janeliunas_EN_A4.pdf
20. Trebesch, C., & Nishikawa, T. (2026, лютий). *Europe steps up: Ukraine support after four years of war* (Kiel Policy Brief No. 203). Kiel Institute for the World Economy. https://www.kielinstitut.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/dd24a73f-4270-46c5-9c40-bcc9df4f1672-KPB2023_EN.pdf
21. Trzuszczńska, P., Demel, G. (2024, 27 травня). Forming a Ukrainian Diaspora in Poland: Between "Common Culture," National Naturalism, and Othering. *Nationalities Papers*. Cambridge Core.
https://www.researchgate.net/publication/380898152_Forming_a_Ukrainian_Diaspora_in_Poland_Between_Common_Culture_National_Naturalism_and_Othering
22. Ulinskaitė, J. (2024, 29 жовтня). *Lithuanian populist far-right (in)security discourse during the European Parliament elections in the face of Russia's war against Ukraine*. European Center for Populism Studies.
<https://www.populismstudies.org/lithuanian-populist-far-right-insecurity-discourse->

during-the-european-parliament-elections-in-the-face-of-russias-war-against-ukraine/

23. Urbanavičė R., El Arab, R. A., Hendrixson, V. та інші. (2024, 21 жовтня) *Experiences and challenges of refugees from Ukraine in accessing healthcare and social services during their integration in Lithuania*. *Frontiers in Public Health*, 2024. <https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2024.1411738/full>
24. UNHCR. (2025). Country chapter – Lithuania. *Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan* (pp. 100–113). <https://www.unhcr.org/nordic-and-baltic/sites/neu/files/legacy-pdf/LITHUANIA-2025-2026-RRP-Country-Chapter.pdf>
25. UNHCR (2024). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2024*. <https://data.unhcr.org/en/documents/download/114716>
26. UNHCR (2025). *Socio-Economic Insights Survey (SEIS) Lithuania 2025*. <https://www.unhcr.org/sites/neu/files/2026-02/SEIS%202025%20Lithuania.pdf>
27. UNHCR. (2024, жовтень). *UNHCR Lithuania protection brief #1* [Аналітична довідка]. <https://data.unhcr.org/en/documents/download/111911>
28. UNHCR Nordic and Baltic Countries. (2025, 26 листопада). *High employment and education enrollment among Ukrainian refugees in Lithuania, but continued solidarity needed*. <https://www.unhcr.org/nordic-and-baltic/news/high-employment-and-education-enrollment-among-ukrainian-refugees-lithuania>
29. Van Hear, N., Brubaker, R., Bessa T. (2009, квітень). *Human Development 2009/20. Managing Mobility for Human Development: The Growing Salience of Mixed Migration* [Аналітична довідка]. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdrp200920.pdf>

Закони, законодавчі проєкти, договори:

30. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» № 4502-20. (2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4502-20#Text>

31. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. (2001, 20 липня). <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj/eng>
32. Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection. (2022, 4 березня). https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj/eng
33. Lietuvos Respublikos Konstitucija. (1992) <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm>
34. Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymas. TAR, 2024-11-14, Nr. 2024-19834. (2024) <https://www.infolex.lt/ta/988152>
35. Lietuvos Respublikos vyriausybės ir Visuotinio patriarchyto susitarimas dėl bendradarbiavimo. (2023, 21 березня). *Ortodoksas.lt*. <https://www.ortodoksas.lt/2023/03/sutartisLTOEC.html>
36. Visuotinio patriarchyto egzarchyto Lietuvoje įstatai. (2024, 11 січня). *Ortodoksas.lt*. <https://www.ortodoksas.lt/2023/12/egzarchytoistatai.html>
37. Įsakymas „Dėl Sutikimo VšĮ Rytų Europos mokyklai vykdyti Ukrainos švietimo programą išdavimo“ Nr. V-1131. (2024, 9 січня). *Teisės aktų registras*. <https://www.e-tar.lt/portal/tt/legalAct/00d611d6861111efabdbb4a1fc8b0b63>

Офіційні урядові та державні джерела:

38. Київська обласна державна адміністрація. (2024, 11 січня). *Володимир Зеленський і Гітанас Науседа відвідали Український центр у Вільнюсі та зустрілися з українською громадою*. <https://koda.gov.ua/volodymyr-zelenskyj-i-gitanas-nausyeda-vidvidaly-ukrayinskyj-czentr-u-vilnyusi-ta-zustrilysya-z-ukrayinskoyu-gromadoyu/>

39. Посольство України в Литовській Республіці. (2022, 9 квітня). *Відкриття Міжнародної української школи у Вільнюсі*. <https://lithuania.mfa.gov.ua/news/vidkrittya-mizhnarodnoyi-ukrayinskoyi-shkoli-u-vilnyusi>
40. Освітній омбудсмен України. (2022, 4 квітня). *Як діти, що вимушено покинули Україну, можуть продовжити навчання (оновлено)*. <https://eo.gov.ua/yak-dity-shcho-vymusheno-pokynuly-ukrainu-mozhut-prodovzhyty-navchannia/2022/04/04/>
41. Офіційне інтернет-представництво Президента України. (2022, 11 червня). *У Вільнюсі відкрився перший у ЄС Український центр для вимушених переселенців*. <https://www.president.gov.ua/news/u-vilnyusi-vidkrivsyia-pershij-u-yes-ukrayinskij-centr-dlya-v-75777>
42. Centre for Quality Assessment in Higher Education. (б. р.). *Study in Lithuania*. Взято 5 травня 2026 з <https://skvc.lrv.lt/en/qualification-recognition/study-in-lithuania/>
43. Embassy of Ukraine in the Republic of Lithuania. (2023, 16 червня). *Support and solidarity of Lithuania and Lithuanians*. <https://lithuania.mfa.gov.ua/en/partnership/ukrainians-lithuania>
44. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. (б. д.). *Gynybos biudžetas*. <https://kam.lt/faktai-ir-skaiciai/gynybos-biudzetas/>
45. Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (2023, 27 вересня). *Premjerė susitiko su Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios ir Lietuvos katalikų Bažnyčios vadovais (оновлено)*. <https://lrv.lt/lt/naujienos/premjere-susitiko-su-ukrainos-graiku-apeigu-kataliku-baznycios-ir-lietuvos-kataliku-baznycios-vadovais/>
46. Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. (2022, 14 листопада). *Lietuvoje registruota 70 tūkstančių karo pabėgėlių iš Ukrainos*. <https://migracija.lrv.lt/lt/naujienos/lietuvoje-registruota-70-tukstanciu-karo-pabegeliu-is-ukrainos/>

47. Migration Department under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania. (2025, 20 березня). *Latest Migration Yearbook: Key Statistics*. <https://migracija.lrv.lt/en/news/latest-migration-yearbook-key-statistics/>
48. Oficialiosios statistikos portalas. (2021) *Lietuvos Respublikos 2021 m. gyventojų ir būstų surašymo rezultatai*. <https://osp.stat.gov.lt/2021-gyventoju-ir-bustu-surasymo-rezultatai/tautybe-gimtoji-kalba-ir-tikyba>
49. Panevėžio miesto savivaldybė. (2024, 21 листопада). *Panevėžyje sėkmingai veikia Tarptautinė Ukrainos mokykla*. <https://www.panevezys.lt/lt/naujienos/panevezyje-sekmingai-veikia-gfh5.html>
50. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022, 8 квітня). *Kaune, po mokyklos „Herojus“ stogu, atidaryta ukrainiečių mokykla*. <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/kaune-po-mokyklos-herojus-stogu-atidaryta-ukrainieciu-mokykla/>
51. Užimtumo tarnyba. (б. р.). *DUO DAY UA – ukrainiečių integracijai darbo rinkoje*. Взято 5 травня 2026 з <https://uzt.lt/darbdaviams/duo-day-ua-ukrainieciu-integracijai-darbo-rinkoje/579>
52. Valstybės duomenų agentūra. (б. д.). *Karo pabėgėliai iš Ukrainos*. Взято 5 травня 2026 з <https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards>

Засоби масової інформації та новинні портали:

53. Головатенко, О. (2025, 11 жовтня). *Міжнародна українська школа Литви: освіта, що береже душу нації*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2674372/mizhnarodna-ukrayins-ka-shkola-litvi-osvita-shcho-berezhe-dushu-natsiyi>
54. Двоєглазов, О. (2025, 21 липня). *Віленсько-Литовська єпархія РПЦ змінює риторіку, проте не лояльність до Москви*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2619117/vilens-ko-litovs-ka-ieparkhiia-rpts-zminiue-ritoriku-prote-ne-loial-nist-do-moskvi>

55. Кутелева, І. (2024, 25 квітня). *У Литві допустили допомогу Україні у поверненні чоловіків призовного віку. Європейська правда.* <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/25/7184624/>
56. РІСУ (Релігійно-інформаційна служба України). (2025, 26 березня). *УПЦ Московського Патріархату у Литві вводить в оману українських біженців.* https://risu.ua/upc-moskovskogo-patriarhatu-u-litvi-vvodit-v-omanu-ukrayinskih-bizhenciv_n155037
57. Рузгене, А. (2023, 8 березня). *Майстер-класи, допомога психолога та суботня школа – що у Вільнюсі може запропонувати Український центр.* LRT.lt. <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/1931947/maister-klasi-dopomoga-psikhologa-ta-subotnia-shkola-shcho-u-vil-niusi-mozhe-zaproponuvati-ukrayinskii-tsentr>
58. Сафронов, Т. (2022, 29 травня). *Жителі Литви зібрали кошти на покупку “Bayraktar TB2” для України.* Мілітарний. <https://military.com/uk/news/zhyteli-lytvy-zibraly-koshty-na-pokupku-bayraktar-tb2-dlya-ukrayiny/>
59. Шимоніс, Л. (2026, 31 січня). *Литовська підтримка України: стан та виклики на 2026 рік.* Мілітарний. <https://military.com/uk/articles/lytovska-pidtrymka-ukrayiny-stand-ta-vyklyky-na-2026-rik/>
60. 15min.lt. (2022, 27 лютого). *Keli tūkstančiai žmonių prie Rusijos ambasados protestavo prieš karą Ukrainoje.* <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/iki-tukstancio-zmoniu-prie-rusijos-ambasados-reiskia-palaikyma-ukrainos-moterims-56-1647432>
61. 15min.lt. (2024, 8 травня). *Ukrainą pasiekė pirmieji „Laisvės paukščių“ dronai: „Tokiu geru dar neturėjome“.* <https://www.15min.lt/zmones/naujiena/lietuva/ukraina-pasieke-pirmieji-laisves-pauksciu-dronai-tokiu-geru-dar-neturejome-1050-2238064>
62. 15min.lt. (2026, 22 квітня). *Ukrainos svajotojai iš Charkivo: Radvilų rūmų dailės muziejuje – fotografijos paroda apie drąsą svajoti ir kurti.* <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/naujienos/ukrainos-svajotojai-is-charkivo->

[radvilu-rumu-dailes-muziejuje-fotografijos-paroda-apie-drasa-svajoti-ir-kurti-1770-2667952](https://www.bernardinai.lt/naujiena/lietuva/lietuvoje-veikianti-ukrainieciu-mokykla-nesugeba-ismoketi-algu-savivaldybei-kilo-abejoniu-del-jos-ataskaitu-n1431176)

63. Aluzas, L. (2025, 28 червня). *Lietuvoje veikianti ukrainiečių mokykla nesugeba išmokėti algų – savivaldybei kilo abejonių dėl jos ataskaitų*. TV3.lt. <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/lietuvoje-veikianti-ukrainieciu-mokykla-nesugeba-ismoketi-algu-savivaldybei-kilo-abejoniu-del-jos-ataskaitu-n1431176>
64. Associated Press. (2026, 28 квітня). *Lithuania says it foiled an international plot to kill 2 activists*. AP News. <https://apnews.com/article/lithuania-russia-ukraine-plot-activist-d8a6a66b19644550c4281b8f6bceb6ae>
65. Baškienė, R. (2023, 2 жовтня). *Ar mums reikia tiek daug rusakalbių mokyklų?* Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/ar-mums-reikia-tiek-daug-rusakalbiu-mokyklu/>
66. Baškienė, R. (2025, 25 лютого). *Kunigas V. Mockus: per Maskvos patriarchatui priklausančių Bažnyčių ateina V. Putino ir patriarcho Kirilo ideologija*. Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/kunigas-v-mockus-per-maskvos-patriarchatui-priklausancia-baznycia-ateina-v-putino-ir-patriarcho-kirilo-ideologija/>
67. Bernardinai.lt. (2023, 9 березня). *Vakarų Europos tapybos šedevrai Radvilų rūmų dailės muziejuje*. <https://www.bernardinai.lt/vakaru-europos-tapybos-sedevrai-radvilu-rumu-dailes-muziejuje/>
68. Braschayko, A. (2026, 12 березня). *How close is Ukraine to joining the European Union? EU Neighbours East*. <https://euneighbourseast.eu/news/stories/how-close-is-ukraine-from-joining-the-european-union/>
69. Delfi. (2026, 24 лютого). *Vilniaus knygų mugė skaičiuoja ketvirtuosius karo Ukrainoje metus: visada liks vieta, kurią palietė karas*. <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/vilniaus-knygu-muge-skaiciuoja-ketvirtuosius-karo-ukrainoje-metus-visada-lik-vieta-kuria-paliete-karas-120216071>

70. Dunajewska, R., & Дзюба, М. (2024, 17 жовтня). *Мистецтво Примаченко осяяло Вільнюс: виставка робіт легендарної української художниці*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2388623/mistetstvo-primachenko-osiaialo-vilnius-vistavka-robit-legendarnoyi-ukrayins-koyi-khudozhnitsi>
71. Jačauskas, I. (2022, 26 жовтня). *Charkivo ukrainiečių mokykla Vilniuje sulaukė oficialaus patvirtinimo*. Delfi. <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/charkivo-ukrainieciu-mokykla-vilniuje-sulauke-oficialaus-patvirtinimo-91595657>
72. Jačauskas, I. (2022, 21 березня). *Lietuvoje registravosi beveik 25 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos*. 15min.lt. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/lietuvoje-registravosi-beveik-25-tukst-karo-pabegeliu-is-ukrainos-56-1656066>
73. Jačauskas, I., Andriejauskaitė, J., & Masiokaitė-Liubiniene, A. (2022, 19 березня). *Dauguma nuo karo pabėgusių ukrainiečių vaikų Lietuvoje renkasi rusakalbes mokyklas*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1648991/dauguma-nuo-karo-pabegusiu-ukrainieciu-vaiku-lietuvoje-renkasi-rusakalbes-mokyklas>
74. Jakubovskaja, M. (2025, 6 березня). *Lietuvai nereikia religinių karų*. Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/lietuvai-nereikia-religiniu-karu/>
75. Lebedis, V. (2023, 21 грудня). *Geros žinios iš Ukrainos mokyklos Šiauliuose. Šiaulių miesto savivaldybė*. <https://www.siauliai.lt/news/view/geros-zinios-is-ukrainos-mokyklos-siauliuose>
76. Lideikytė, V., Juršėnaitė, E., Rumšienė, R., Šukšta, V. (2022, 24 лютого). *„Laisvė šviečia“: per Lietuvą nusirito palaikymo akcija Ukrainai, liejosi ašaros, skambėjo „Slava Ukraini!“*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/laisvalaikis/13/1624858/laisve-sviecia-per-lietuva-nusirito-palaikymo-akcija-ukrainai-liejosi-asaros-skambejo-slava-ukraini>
77. LRT.lt. (2022, 21 грудня). *2023-aisiais bus minimi Lietuvą ir Ukrainą siejančio šv. Juozapo metai*.

<https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1850551/2023-aisiais-bus-minimi-lietuva-ir-ukraina-siejancio-sv-juozapato-metai>

78. LRT.lt. (2024, 2 липня). *Міжнародна українська школа в Литві вводить плату за навчання.* <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2308993/mizhnarodna-ukrayins-ka-shkola-v-litvi-vvodit-platu-za-navchannia>

79. LRT.lt. (2023, 5 квітня). *Прихожани РПЦ в Литві молитимуться виключно за "УПЦ" Московського патріархату.* <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/1956546/prikhozhani-rpts-v-litvi-molitimut-sia-vikliuchno-za-upts-moskovs-kogo-patriarkhatu>

80. LRT.lt. (2023, 3 березня). *П'ятеро православних священників отримали офіційні документи з Константинополя про дозвіл служити: Куди прийти на недільну службу у Вільнюсі і Клайпеді?* <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/1928573/p-iatero-pravoslavnikh-sviashchenikiv-otrimali-ofitsiini-dokumenty-z-konstantinopolia-pro-dozvil-sluzhiti-kudi-priiti-na-nedil-nu-sluzhbu-u-vil-niusi-i-klaipedi>

81. LRT.lt. (2022, 11 травня). *Lietuvoje prasidėjo Ukrainos kino dienos – visi surinkti pinigai bus skirti Ukrainos kino kūrėjams.* <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1692043/lietuvoje-prasidejo-ukrainos-kino-dienos-visi-surinkti-pinigai-bus-skirti-ukrainos-kino-kurejams>

82. LRT.lt. (2022, 2 березня). *Rusijos ambasada „apgulusi“ akcija „Laisvė šviečia“ tęsiasi: 2-osios dienos akimirkos – nuotraukose.* <https://www.lrt.lt/naujienos/laisvalaikis/13/1631810/rusijos-ambasada-apgulusi-akcija-laisve-sviecia-tesiasi-2-osios-dienos-akimirkos-nuotraukose>

83. Lrytas.lt. (2021, 15 листопада). *106 kg svėrusiai mokytojai sulieknėti padėjo ne dietos, o visai kita priežastis.* <https://www.lrytas.lt/gyvenimo-budas/likimai/2021/11/15/news/106-kg-sverusiai-mokytojai-suliekneti-padejo-ne-dietos-o-visai-kita-priezastis-21343726>

84. MadeinVilnius.lt. (2026, 10 квітня). *MO muziejuje atidaroma nauja tarptautinė paroda.* <https://madeinvilnius.lt/pramogos/parodos/mo-muziejuje-atidaroma-nauja-tarptautine-paroda/>

85. Masiokaitė-Liubiniene, A. (2023, 15 липня). *Kaunas rengiasi Tarptautinei Ukrainos mokyklai perduoti patalpas pabėgėlių ugdymui*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2035286/kaunas-rengiasi-tarptautinei-ukrainos-mokyklai-perduoti-patalpas-pabegeliu-ugdymui>
86. Paulauskaitė, U. (2026, 2 березня). *Per 4-ąją akciją „Radarom“ Ukrainai surinkta 5,1 mln. eurų vertės parama*. TV3.lt. <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/per-4-aja-akcija-radarom-ukrainai-surinkta-5-1-mln-euru-vertes-parama-n1499531>
87. Pocevičienė, J. (2022, 4 липня). *Surandame vieni kitus. Tėvai bazilijonai Vilniuje*. Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/surandame-vieni-kitus-tevai-bazilijonai-vilniuje/>
88. Radžiukynienė, I. (2022, 23 грудня). *„Varnų salos“ mokykloje – jau 500 vaikų iš visos Ukrainos*. Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/varnu-salos-mokykloje-jau-500-vaiku-is-visos-ukrainos/>
89. Ragelis, A. (2025, 3 березня). *Bankrutuojanti privati Vilniaus mokykla „Varnų sala“ atleidžia visus darbuotojus*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2502292/bankrutuojanti-privati-vilniaus-mokykla-varnu-sala-atleidzia-visus-darbuotojus>
90. Ruzgienė, A. (2023, 25 жовтня). *Ukrainietė tylėti nebeketina: Vilniaus mokyklos mokytojams jau penkis mėnesius nemokami atlyginimai*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2108461/ukrainiete-tyleti-nebeketina-vilniaus-mokyklos-mokytojams-jau-penkis-menesius-nemokami-atlyginimai>
91. Sadauskaitė, A. (2024, 21 грудня). *Šlovė mažiesiems herojams: svečiuose pas „Herojaus“ mokyklos įkūrėjus*. Kaunas Pilnas Kultūros. <https://kaunaspilnas.lt/slove-maziesiems-herojams-sveciuose-pas-herojaus-mokyklos-ikurejus/>
92. Santaka. (2025, 15 січня). *Pabėgėlių priėmimo centras tapo Priėmimo ir integracijos agentūra*. <https://www.santaka.info/index.php/2025/01/15/pabegeliu-priemimo-centras-tapo-priemimo-ir-integracijos-agentura/>

93. Ševčukas, S. (2023, 1 жовтня). *Didžiojo arkivyskupo Sviatoslavo Ševčuko pamokslas Švč. Trejybės bažnyčioje*. Bernardinai.lt. <https://www.bernardinai.lt/didziojo-arkivyskupo-sviatoslavo-sevcuko-pamokslas-svc-trejybes-baznycioje/>
94. Tril, M. (2024, 30 квітня). *Lithuania's top officials support Ukraine's move to recall Ukrainian men of conscription age*. Euromaidan Press. <https://euromaidanpress.com/2024/04/30/lithuanias-top-officials-support-ukraines-move-to-recall-ukrainian-men-of-conscription-age/>
95. TV3.lt. (2022, 3 березня). „*Kino pavasaris*“ *reiškia palaikymą Ukrainai: festivalyje rusiškų filmų nebus*. <https://www.tv3.lt/naujiena/zmones/kino-pavasaris-reiskia-palaikyma-ukrainai-festivalyje-rusisku-filmu-nebus-n1154784>
96. Ukrinform. (2025, 10 лютого). *Lithuania to allocate nearly EUR 32M for education of Ukrainians in 2025*. <https://www.ukrinform.net/rubric-society/3958201-lithuania-to-allocate-nearly-eur32m-for-education-of-ukrainians-in-2025.html>
97. Verslo žinios (2024, 13 травня). *Referendumas dėl dvigubos pilietybės įvyko, bet pritarė mažiau negu pusė piliečių*. <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/rinkimai-2024/2024/05/13/referendumas-del-dvigubos-pilietybes-nepavyko>
98. Vitė, E., & Martišiūtė, A. (2022, 16 жовтня). *Ukrainiečių mokykla pernelyg pasitikėjo savanoriais*. LRT.lt. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1802028/ukrainieciu-mokykla-pernelyg-pasitikejo-savanoriais>

Сайти шкіл, культурних установ, громадських організацій та фестивалів:

99. Київський лицей бізнесу. (2024, 11 вересня). *Наші партнери – ГО «Східно-європейська школа», Литва*. <https://klb.education/about-lyceum/news-archive/nashi-parnery-ho-skhidnoyevropeyska-shkola-lytva.html>
100. Міжнародний фонд української освіти та благодійності. (б. д.). *Головна*. Взято 5 травня 2026 з <https://www.fundua.eu/uk/>

101. Blue/Yellow. (б. д.). *About Us*. Взято 6 травня 2026 з <https://blue-yellow.lt/en/about-us/>
102. Charkivo moxykla Gravitacija. (б. д.). *Головна*. Взято 5 травня 2026 з <https://www.gravitation.org.ua/new-charkivo-moxykla-gravitacija>
103. CTR Center. (2026, 17 лютого). *У Вільнюсі відбулася щомісячна акція «Стратегія-18», присвячена 12-й річниці початку окупації Криму*. <https://ctrcenter.org/uk/u-vilnyusi-vidbulasya-shhomisyachna-akczyiya-strategiya-18-prysvyachena-richnydzi-pochatku-okupaczyi-krumu>
104. CUP (2025, 10 січня). *Paroda „Karo lauko menas“*. <https://cup.lt/lt/naujienos/paroda-karo-lauko-menas>
105. ETIAS. (2024, 28 серпня). *Lithuania extends residence permits for Ukrainian refugees*. <https://etias.com/articles/lithuania-extends-residence-permits-for-ukrainian-refugees>
106. Go Vilnius. (б. р.). *International House Vilnius – free relocation & integration services*. Взято 5 травня 2026 з <https://www.govilnius.lt/work-live/international-house-vilnius>
107. Go Vilnius. (б. д.). *Ukrainiečiams – nemokami muziejai ir viešasis transportas*. Взято 6 травня 2026 з <https://www.govilnius.lt/visos-naujienos/ukrainieciams>
108. Gravitasschola. (б. д.). *Apie mus*. Взято 5 травня 2026 з <https://www.gravitasschola.lt/apie-mus/>
109. Herojus. (б. д.). *Порядок прийому*. Взято 5 травня 2026 з <https://herojus.lt/lt/heroiam-slava-priemimas>
110. Herojus. (б. д.). *Ukrainiečių moxykla „Heroiam slava“*. Взято 5 травня 2026 з <https://herojus.lt/lt/ukrainieciu-moxykla>
111. International Center for Ukrainian Victory. (2023, 5 липня). *Vilnius rally to support Ukraine's invitation to NATO*. <https://ukrainianvictory.org/publications/vilnius-rally-to-support-ukraines-invitation-to-nato/>

112. International Organization for Migration Lithuania. (б. р.). *Migration Information Center – MiCenter*. Взято 5 травня 2026 з <https://lithuania.iom.int/migration-information-center-micenter>
113. Kino Pavasaris. (б. д.). *Iki pergales!* Взято 6 травня 2026 з <https://kinopavasaris.lt/filmai/iki-pergales/>
114. Lenkijos institutas Vilniuje. (2023, 11 травня). *Lenkijos diena Ukrainos centre*. <https://instytutpolski.pl/vilnius/2023/05/11/lenkijos-diena-ukrainos-centre/>
115. Lenkijos institutas Vilniuje. (2024, 16 травня). *Lenkijos diena Ukrainos centre*. <https://instytutpolski.pl/vilnius/2024/05/16/lenkijos-diena-ukrainos-centre-2/>
116. Lietuvos Caritas. (б. д.). *Pagalba ukrainiečiams*. Взято 5 травня 2026 з <https://www.caritas.lt/page/pagalba-ukrainieciams>
117. Lithuania.lt. (б. р.). *Lithuania supports Ukraine*. <https://lithuania.lt/future-of-ukraine/turining-sentiments-into-actions/>
118. Lithuania.lt. (2025, 24 лютого). *Ukrainians in Lithuania: From refugees to business leaders*. <https://lithuania.lt/future-of-ukraine/ukrainians-in-lithuania-from-refugees-to-business-leaders/>
119. Kupiškio kultūros centras. (2025, 30 червня). *Lietuvos Ukrainos centrui – treji: Kupiškyje paminėta vienybės šventė*. <https://kupiskiokultura.lt/lietuvos-ukrainos-centrui-treji-kupiskyje-pamineta-vienybes-svente/>
120. Maltiečiai. (б. д.). *Pagalba Ukrainai*. Взято 5 травня 2026 з <https://maltieciai.lt/pagalba-ukrainai/>
121. MiCenter IOM Lithuania. (б. р.). *Child benefits*. Взято 5 травня 2026 з <https://micenter.lt/en/shild-benefits>
122. MiCenter IOM Lithuania. (б. р.). *Health insurance in Lithuania*. Взято 5 травня 2026 з <https://micenter.lt/en/health-insurance>
123. MO muziejus. (б. д.). *Paramos paroda „Ukraina: lūžio būsena“*. <https://mo.lt/ivykiai/paroda-ukrainai/>
124. Radarom!. (б. д.). *РАДАРОМ! Друзі*. Взято 6 травня 2026 з <https://radarom.lrt.lt/uk/draugai>

125. Saskaita123.lt. (б. д.). *1.2 proc. parama: kas ir kaip?*
<https://saskaita123.lt/blog/1-2-proc-parama-kas-ir-kaip/>
126. Skalvija. (2026, 2 квітня). *Ukrainos kino dienos „Skalvijoje“: šiuolaikinis kinas ir gamtos motyvai.* <https://skalvija.lt/naujiena/ukrainos-kino-dienos-skalvijoje-siuolaikinis-kinas-ir-gamtos-motyvai/>
127. Stiprūs kartu. (б. д.). *Apie Mus.* Взято 6 травня 2026 з https://stipruskartu.lt/?utm_source=ig&utm_medium=social&utm_content=link_in_bio#apie-mus
128. Tarptautinė Ukrainos моукла. (б. д.). *Відкриття суботньої школи у Лентварісі.* Взято 5 травня 2026 з <https://www.schoolua.eu/uk/news/-5>
129. Tarptautinė Ukrainos моукла. (б. д.). *Неформальна освіта.* Взято 5 травня 2026 з <https://www.schoolua.eu/uk/learning/nonformal>
130. Vilniaus arkivyskupijos Caritas. (б. д.). *Užsieniečių integracijos centras.* Взято 5 травня 2026 з <https://vilnius.caritas.lt/pagalbos-centrai/uzsienieciu-integracijos-centras/>
131. Vilniaus Vorai. (б. д.). *Головна.* Взято 6 травня 2026 з <https://vilniausvorai.lt/>
132. VšĮ Rytų Europos моукла. (б. д.). *Головна.* Взято 5 травня 2026 з <https://www.rytueuroposmoukykla.lt/>

Соціальні медіа:

133. Йонавська філія Союзу українок Литви. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook. Взято 6 травня 2026 з <https://www.facebook.com/groups/1553908338774047/>
134. Клайпедський Український центр "Родина". (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook. Взято 6 травня 2026 з <https://www.facebook.com/p/%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80->

[%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0-Ukraine%C4%8Diu-%D1%81entras-Rodyna-100083576972169/](https://www.facebook.com/groups/789092904434650/)

135. УГКЦ у Литві - Храм Пресвятої Трійці / Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčia. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/groups/789092904434650/>

136. Українська православна громада Вселенського патріархату у Вільнюсі. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/groups/1484671088603982/>

137. Українська православна громада м. Вільнюса. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/orthodoxvilnius.ukr/>

138. Українська суботня школа в Вільнюсі. (б. д.). *Головна* [Група у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/groups/646599313311488/>

139. Український центр - Ukrainos centras. (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook. Взято 6 травня 2026 з <https://www.facebook.com/ukrainos.centras/>

140. Arkadijus Vinokuras (б.д.). *Головна* [Профіль у Facebook]. Facebook. Взято 6 травня 2026 з <https://www.facebook.com/arkadijus.vinokuras>

141. Kino Pavasaris. (б. д.). *Iki pergales!* Взято 6 травня 2026 з <https://kinopavasaris.lt/filmai/iki-pergales/>

142. Music and Poetry [@m_p_eve]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram. Взято 6 травня 2026 з https://www.instagram.com/m_p_eve/

143. Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/ukr.embassy.Lithuania>

144. Ukrainos centras (б. д.). *Головна* [Сторінка у Facebook]. Facebook. Взято 5 травня 2026 з <https://www.facebook.com/ukrainos.centras>

145. UYGL [@uygl23]. (б. д.). *Головна* [Сторінка в Instagram]. Instagram. Взято 6 травня 2026 з <https://www.instagram.com/uygl23/>

Реєстри, тематичні збірки документів:

146. Ачію Жумс. (б. д.). *Vilniaus miesto savivaldybė – Ачію жумс!* Оновлено 2025, 17 листопада. Взято 6 травня 2026 з <https://www.aciujums.lt/savivaldybes/vilniaus-miesto-savivaldybe>
147. eupinions. (б. д.). *Trends Ukraine*. Взято 5 травня 2026 року з <https://eupinions.eu/de/trends-ukraine>
148. Rekvizitai.lt. (б. д.). *Visuotinio Patriarchato Egzarchatas Lietuvoje*. Взято 5 травня 2026 з https://rekvizitai.vz.lt/imone/visuotinio_patriarchato_egzarchatas_lietuvoje/